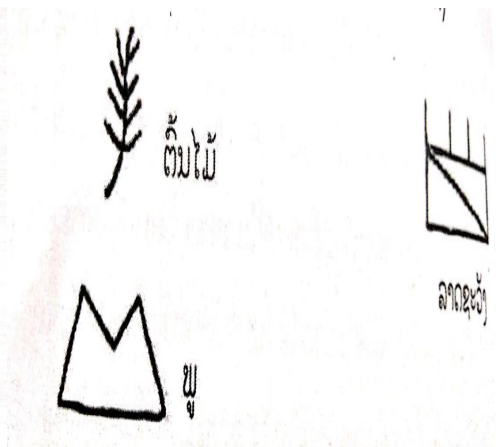

ປະຫວັດຕົວອັກສອນ

ກ ທ ັ ອ ັ ັ ອ ບ ຈ ັ
ອະ ອາ ອິ ອິ ອິ ອິ ອຸ ອຸ ອຸ

ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ
ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ
ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ
ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ ຂ

ປະຫວັດຕົວອັກສອນ

ສາຍ ພາສາລາວ ລະບົບ 4 ປີ

ປີທີ 4

ພາກຮຽນ2

ຮຽບຮຽງໂດຍ:

ຊອ ນ.ອໍລະວັນ ສີຫາຈັກ

ສຸລິໄຊ ສີຜາຣາດ

ກວດແກ້ໂດຍ:

ອາ ນ. ຄຳສະຫວັນ ຈັນສີຍະວົງ

ຊອ ປທ ນ.ປົວສະຫວັນ ຫອມສີສິມບັດ

ລັດຕາມອນ ໄຊໂກສີ

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນາຖາວອນ

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ
ກົມສ້າງຄູ
ວິທະຍາໄລຄູສາລະວັນ

ເອກະສານຮັບຮອງການກວດແກ້ບົດຮຽບຮຽງປຶ້ມວິຊາ: ປະຫວັດຕົວອັກສອນ

ລ/ດ	ຊື່ຫົວຂໍ້	ພາກວິຊາ	ຜູ້ຮຽບຮຽງ	ຜູ້ກວດແກ້
1	ປະຫວັດຕົວ ອັກສອນ	ພາສາລາວ	ຊອ ນ ອໍລະວັນ ສີຫາຈັກ ທ່ານ ສຸລິໄຊ ສີຜາຣາດ	ອາຈານ ນ ຄຳສະຫວັນ ຈັນສີ ຍະວົງ ຊອ ປທ ນ ປົວສະຫວັນ ຫອມສີສິມບັດ ທ່ານ ນ ລັດດາມອນ ໄຊ ໂກສີ

ຄະນະກຳມະການກວດສອບ	ລາຍເຊັນ
1. ອາຈານ ນ ຄຳສະຫວັນ ຈັນສີຍະວົງ	
2. ຊອ ປທ ນ ປົວສະຫວັນ ຫອມສີສິມບັດ	
3. ທ່ານ ນ ລັດດາມອນ ໄຊໂກສີ	

ທີ່, ສາລະວັນ, ວັນທີ.....

ພາກວິຊາພາສາລາວ

ນ. ຄຳຂົງ ຈັນຫະວົງສັກ

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນາຖາວອນ

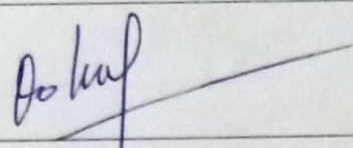
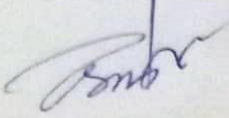
ວິທະຍາໄລຄູສາລະວັນ
ສະພາວິທະຍາສາດ

ເລກທີ. (17) /ສພ.ສວ

ເອກະສານຮັບຮອງ
ອະນຸມັດຜ່ານການຮັບຮອງການຮຽບຮຽງປຶ້ມສາຍວິທະຍາສາດສັງຄົມ

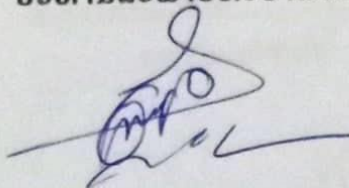
- **ອີງຕາມ:** ຂໍ້ຕົກລົງວ່າດ້ວຍການຈັດຕັ້ງການເຄື່ອນໄຫວກິດຈະກຳ ສະພາວິທະຍາສາດຂອງ ວິທະຍາໄລຄູສາລະວັນ ປະຈຳສົກຮຽນ 2021-2022

ຈາກຜົນການກວດສອບ, ກວດກາທາງດ້ານເນື້ອໃນ, ຫຼັກການຂອງອະນຸກຳມະການເຫັນວ່າ ບົດຮຽບຮຽງປຶ້ມມີຄວາມຖືກຕ້ອງຕາມເນື້ອໃນຫຼັກສູດທີ່ໄດ້ກຳນົດ ແລະ ສະພາວິທະຍາສາດຈຶ່ງໄດ້ຮັບຮອງເອົາປຶ້ມເຫຼົ່ານີ້ ເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການສຶດສອນ ແລະ ຖືກນຳໃຊ້ໃນກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ ໃນວິທະຍາໄລຄູສາລະວັນ.

ຄະນະກຳມະການກວດສອບ	ລາຍເຊັນ
1. ທ່ານ ປທ ມວນໄຊ ຂັນທະຈັກ	
2. ທ່ານ ປອ ໄພທອງ ຝົງສິງຄາມ	

ທີ່, ສາລະວັນ, ວັນທີ... 20 MAY 2022

ປະທານສະພາວິທະຍາສາດ

ອຈ. ນ. ສົມປອງ ແສນທະວິສຸກ
Sompong SENTHAVISOUK

ຄຳນຳ

ເພື່ອຕອບສະໜອງກັບຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການອັນຮີບດ່ວນການສ້າງ ແລະ ພັດທະນາຫຼັກສູດມາຮັບໃຊ້ໃນການຮຽນ-ການສອນ ໃນລະດັບປະລິນຍາຕີທີ່ທາງວິທະຍາໄລຄູສາລະວັນໄດ້ກຳນົດອອກນັ້ນ. ພວກຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ພະຍາຍາມຄົ້ນຄວ້າເພື່ອຮີບຮຽງປຶ້ມ“ປະຫວັດຕົວອັກສອນ”ເຫຼົ່ານີ້ຂຶ້ນມາເພື່ອເປັນບ່ອນອີງໃນການຮຽນ-ການສອນຂອງນັກສຶກສາ: ພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ ວິທະຍາໄລຄູສາລະວັນ.

ປະຫວັດຕົວອັກສອນເປັນພາກທີ່ໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຕະກຸນຕ່າງໆຂອງພາສາ,ອັກສອນສາດ ຟິນີເຊຍຜູ້ໃຫ້ກຳເນີດອັກສອນສາດໃນປັດຈຸບັນ, ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ ອັກສອນສັນສະກຣິດ, ອັກສອນປາລີ, ອັກສອນມອນ, ອັກສອນພະມ້າ, ອັກສອນຂອມ, ອັກສອນລື້, ອັກສອນທຳ, ອັກສອນໄທດຳ, ອັກສອນໄທສະຫຍາມ, ພາສາ ແລະ ອັກສອນໃນລາວ. ແຕ່ເຖິງແນວໃດກໍ່ດີການຄົ້ນຄວ້າປຶ້ມແບບຮຽນມັນຕ້ອງມີເວລາ ແລະ ພະຍາຍາມສູງພໍສົມຄວນ. ແຕ່ນີ້ຍ້ອນຄວາມຕ້ອງການອັນຮີບດ່ວນເຊິ່ງທັງຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ຮຽນຈະຕ້ອງມີປຶ້ມແບບຮຽນເພື່ອສະດວກສະບາຍໃນການຄົ້ນຄວ້າຮ່າຮຽນ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງໄດ້ຊຸມຊົມຄົ້ນຄວ້າຮຽບຮຽງປຶ້ມເຫຼົ່ານີ້ຂຶ້ນມາເພື່ອໃຫ້ທ່ານທັງໝົດກັບຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການດັ່ງກ່າວ.

ດັ່ງທີ່ສະເໜີມາຂ້າງເທິງນີ້ແລ້ວວ່າ ການຄົ້ນຄວ້າຮຽບຮຽງປຶ້ມແບບຮຽນມັນຕ້ອງໃຊ້ເວລາ ແລະ ຄວາມອົດທົນພະຍາຍາມ ແລະ ຕ້ອງມີຄວາມຮູ້ທາງດ້ານວິຊາການຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ແຕ່ທັງສາມເງື່ອນໄຂນີ້ຍັງບໍ່ເປັນທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ຜູ້ຄົນຄວ້າເທົ່າທີ່ຄວນ. ສະນັ້ນ ຂ້າພະເຈົ້າຈຶ່ງຄິດວ່າໃນການຮຽບຮຽງປຶ້ມເຫຼົ່ານີ້ຂຶ້ນມາ ອາດຈະປະສະຈາກບໍ່ໄດ້ບາງຈຸດທີ່ຍັງຂາດຕົກບົກຜ່ອງ. ຢ່າງໃດກໍ່ດີຂ້າພະເຈົ້າເອງຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ບັນດາທ່ານທີ່ໄດ້ອ່ານປຶ້ມເຫຼົ່ານີ້ຈະຕຳນິ ແລະ ປະກອບຄຳຄິດເຫັນໃນສ່ວນທີ່ຍັງຂາດຕົກບົກຜ່ອງນັ້ນ. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຄົ້ນຄວ້າຮຽບຮຽງໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປໃຫ້ມີຄວາມຊັດເຈນ ແລະ ສົມບູນຍິ່ງຂຶ້ນ.

ສາລະບານ

ຄຳນຳ.....	A
ສາລະບານ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ບົດທີ 1ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1. ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນ.	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1.1 ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆ.	5
1.2 ແຫຼ່ງກຳເນີດອັກສອນສາດ.....	8
2. ວິວັດທະນາການຂອງອັກສອນໃນໂລກ.	15
ບົດທີ 2ພາສາ ແລະ ຕົວອັນສອນໃນອິນເດຍ.....	18
1. ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ.....	18
1.1. ອາລະຍະທຳຂອງອິນເດຍບູຮານ.....	18
1.2. ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ	18
1.3. ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.1
2. ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນສັນສະກິດ).....	Error! Bookmark not defined.1
2.1ພາສາສັນສະກິດ.....	21
3ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນປາລີ	28
3.1. ພາສາປາລີ.....	29
ບົດທີ 3ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນລາວ	29
1. ເປີດຫົວເລື່ອງ.	31
ບົດທີ 4 ຕົວອັກສອນມອນ, ພະມ້າ ແລະ ຂອມ	35
1. ທັດສະນະກ່ຽວກັບສຸວັນນະພູມ.....	35
1.1 ຊົນຊາດ ແລະ ຮອງຮອຍວັດທະນະທຳສະໄມບູຮານໃສ່ວັນນະພູມ	35
1.2.ຊົນຊາດ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ຕົວອັກສອນມອນ.	35
2.ອັກມອນມອນພະມ້າ.....	37
3. ຕົວອັກສອນຂອມ.....	37
3.1. ຊົນຊາດຂອມ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນຮຸ່ງເຮືອງ.....	38
3.2.ປະຫວັດຕົວອັກສອນຂອມ.	39
ບົດທີ 5 ຕົວອັກສອນລື້, ຕົວທຳ ແລະ ຕົວໄທ	Error! Bookmark not defined.
1. ຕົວອັກສອນລື້	Error! Bookmark not defined.3
1.1 ຊົນເຜົ່າລື້.	43
1.2 ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນລື້.....	43
2. ຕົວອັກສອນທຳ	47
2.1 ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເອີ້ນວ່າຕົວທຳ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.8
3. ຕົວອັກສອນໄທດຳ.....	Error! Bookmark not defined.7
ບົດທີ 6 ຕົວອັກສອນໄທສະຫຍາມ.....	61

1. ຄວາມເປັນມາຂອງອັກສອນໄທສະຫຍາມ.....	61
2. ປະຫວັດຕົວອັກສອນໄທສະຫຍາມ.....	62
3. ການປ່ຽນຮູບອັກສອນລາມຄຳແຫງ.....	64
ບົດທີ 7 ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນລາວ	66
1 ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງພາສາລາວ	66
1.1 ຕະກຸນຂອງພາສາລາວ.....	66
1.2 ການກຳເນີດ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາສາລາວ	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
ເອກະສານອ້າງອີງ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

ພາກທີ 1

ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນໂລກ

ບົດທີ 1

ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆ

ມະນຸດເຮົາເປັນສັດປະເສີດກວ່າສັດຊະນິດອື່ນ ເພາະມະນຸດເຮົາມີຄວາມນິກຄິດທີ່ກວ້າງ ຂວາງ ນອກຈາກການຄົ້ນຄິດແລ້ວ ຄົນເຮົາຍັງພະຍາຍາມທີ່ສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກນິກຄິດຂອງຕົນເອງ ອອກໃຫ້ຄົນອື່ນຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈນຳດ້ວຍ. ຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມຕົ້ນ, ຄົນເຮົາໄດ້ຫາທາງສະແດງອອກເຊິ່ງ ຄວາມສາມາດໃນຮູບແບບຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ສະແດງອອກທາງທຳທິ, ທາງສຽງ, ທາງພາບ ແລະ ອາໄສສິ່ງແວດລ້ອມຕ່າງໆປະກອບກັນໃຫ້ເປັນຄວາມຫມາຍ, ສະແດງເລື່ອງລາວ ແລະ ຄວາມນິກຄິດຂອງຕົນອອກມາ. ສັດບາງປະເພດກໍສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກຂອງມັນເຫມືອນກັນ ເຊັ່ນ ຫມາຮ້ອງ, ເຫຼົ້າ, ຫອນເປັນຕົ້ນ ແຕ່ມັນເປັນພຽງການສະແດງສັນຊາດຕະຍານເທົ່ານັ້ນ ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ຄົ້ນຄິດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ປະດິດສ້າງປ່ຽນແປງວິທີສະແດງອອກເຖິງຄວາມຄິດເຫັນເປັນພາສາເວົ້າ, ພາສາຂຽນເຫມືອນ ກັບຄົນເຮົາ.

1.ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນ

ພາສາເກີດມາຈາກການອອກແຮງງານ ແລະ ເກີດທ່າງຈາກຍຸກປັດຈຸບັນ ນັບເປັນຫຼາຍລ້ານ ປີ. ໃນເມື່ອກ່ອນ, ພາສາບໍ່ຈະແຈ້ງຊັດເຈນ, ບໍ່ຄົບຖ້ວນ, ບໍ່ເລິກເຊິ່ງ ແລະ ຮັບໃຊ້ໃນຂອບເຂດຈຳ ກັດ, ຜ່ານວິວັດທະນາການຂອງສັງຄົມ, ຍ້ອນຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງສັງຄົມ, ຄົນຈຶ່ງໄດ້ ປະດິດຄິດຄົ້ນ ແລະ ການິດຕົວອັກສອນຂຶ້ນໃຊ້ໂດຍມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອບັນທຶກເຫດການສຳຄັນ ຕ່າງໆເພື່ອໄວ້ເປັນຫຼັກຖານຢັ້ງຢືນໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ.

ກ. ພາສາ

ຄຳວ່າ ” ພາສາ ” ເປັນຄຳສັບທີ່ມີເຄົ້າມາຈາກພາສາປາລີ - ສັນສະກິດ ເຂົ້າ... ສັບມີຄວາມຫມາຍວ່າ ” ຄຳເວົ້າ ຫຼື ຖ້ອຍຄຳ ”; ຖ້າແປຄວາມໝາຍອອກກວ້າງແມ່ນໝາຍເຖິງການສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກນິກຄິດພາຍໃນໃຈຂອງຄົນອອກມາໃຫ້ຜູ້ອື່ນຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈ. ໃຊ້ການປາກເວົ້າ, ການຂີດຂຽນ, ເຄື່ອງສັນຍານອື່ນໆ ເປັນສື່ສຳພັນໃນການຕິດຕໍ່ພົວພັນກັນ, ... ທ່ານເລນິນໄດ້ໃຫ້ນິຍາມວ່າ ” ພາສາ ແມ່ນພາຫະນະສຳລັບແລກປ່ຽນຄົບຄ້ຳແນວຄິດທີ່... ກວ່າຫມູ່ຂອງມະນຸດ”, ນອກຈາກນີ້, ຍັງມີບັນດານັກພາສາສາດຫຼາຍທ່ານ ໃຫ້ນິຍາມກ່ຽວກັບພາສາ ແຕກຕ່າງກັນໄປ ເຊັ່ນ ພາສາແມ່ນພາຫະນະສື່ສານ ສຳລັບຕິດຕໍ່ພົວພັນລະຫວ່າງຄົນກັບຄົນ ແລະ ຄົນກັບສິ່ງອື່ນໆ. ບາງຄົນກໍໃຫ້ນິຍາມວ່າ ພາສາແມ່ນ ວິທີໃຊ້ຄຳເວົ້າຂອງຄົນໃນສັງຄົມຫນຶ່ງທີ່ປະກອບ ອາຊີບຢູ່ໃນຂົງເຂດວຽກງານ ເຊັ່ນ ນາຍຄູ, ວິທະຍາສາດການແພດ, ທະຫານ, ຕຳຫຼວດ, ນັກບວດ, ນັກຮຽນ, ນັກສຶກສາ... ມີນິຍາມຫນຶ່ງພັດເວົ້າວ່າ ພາສາແມ່ນລະບົບສັນຍານທີ່ໃຊ້ສັນຍານສຽງເປັນ ສຳຄັນ ຫຼື ເຄື່ອງຫມາຍສັນຍະລັກ, ການຂີດຂຽນ, ເພື່ອສ້າງຄວມເຂົ້າໃຈ ແລະ ສະແດງຄວາມຮູ້ ສຶກນິກຄິດຂອງບຸກຄົນຫນຶ່ງໆຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ພາສາທີ່ພວກເຮົານິຍົມໃຊ້ກັນໃນວົງສັງຄົມມີ 2ພາກສ່ວນໃຫຍ່ຄື ພາສາເວົ້າ ແລະ ພາສາຂຽນ. ພາສາເວົ້າຫມາຍເຖິງ ການສະແດງຄວາມໃຈດ້ວຍຖ້ອຍຄຳທຳນອງເພື່ອໃຫ້ອີກ ຝ່າຍຫນຶ່ງໄດ້ຮັບຮູ້ ເຂົ້າໃຈ ແລະ ປະຕິບັດຕາມ. ສຳລັບພາສາຂຽນຄື ການໃຊ້ຕົວອັກສອນເພື່ອບັນ ທຶກແທນຄຳເວົ້າ, ບັນທຶກເລື່ອງລາວ ແລະ

ເຫດການຕ່າງໆ. ພາສານອກຈາກຈະແບ່ງເປັນ 2ພາກ ສ່ວນແລ້ວ, ນັກພາສາສາດຍັງໄດ້ຈັດແບ່ງອອກເປັນປະເພດ ອີກດ້ວຍ ເຊິ່ງປະກອບມີ3ປະເພດ ດັ່ງນີ້ :

- ຈັກຊພາສາ ແມ່ນພາສາທີ່ໃຊ້ຕາເປັນອຸປະກອນໃນການສັງເກດ ແລະ ຮັບຮູ້. ເຊັ່ນ ຕົວຫນັງສື, ປ້າຍ ສັນຍານ, ທ່າທິຕ່າງໆເປັນຕົ້ນ ຫຼື ຫມາຍເຖິງ ການສື່ສານ ຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ກັນດ້ວຍການເຫັນ, ເບິ່ງດ້ວຍຕາ. ຄົນ ປາກກົກ, ຫຸຫນວກ ໃຊ້ພາ... ເປັນປະຈຳຄື ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ທ່າທາງໃຫ້ກັນເບິ່ງແລ້ວກໍສາມາດເຂົ້າໃຈກັນໄດ້.

- ໂສຕະພາສາ ແມ່ນພາສາທີ່ໃຊ້ຫຼຽບຟັງ ເຊັ່ນ ສຽງປາກ, ສຽງໂທລະສັບ, ສຽງແກ, ສຽງຖະ..ສຽງ ຫມາກຫວີດ ແລະ ອື່ນໆ ເຊິ່ງຫມາຍເຖິງສື່ສານໂດຍອາໄສສຽງເປັນພາຫະນະຕົ້ນຕໍ

- ສຳຜັດພາສາ ແມ່ນພາສາທີ່ໃຊ້ຄວາມຮູ້ສຶກທາງດ້ານການສຳຜັດເປັນສຳຄັນ ເຊິ່ງຫມາຍເຖິງການສື່ສານ ໃຫ້ກັນຮັບຮູ້, ເຂົ້າໃຈດ້ວຍການສຳຜັດທາງກາຍອິນຊີ ຄົນຕາບອດໃຊ້ພາສາປະ ເພດນີ້ເປັນປະຈຳຄື ເຂົາເຈົ້າໄດ້ໃຊ້ ມືເພື່ອລູບຄາວັດຖຸສິ່ງຂອງຕ່າງໆຈຶ່ງຮູ້ໄດ້ວ່າ ວັດຖຸນັ້ນແມ່ນ ຫຍັງ, ນະໂຍບາຍການສຶກສາ ຍັງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເປັນ ພິເສດຕໍ່ຄົນພິການໂດຍໄດ້ປະດິດສ້າງຕົວຫນັງສືໂນນ, ຕົວຫນັງສືຫູບ ເພື່ອໄວ້ສອນສາວັດລັບຈາວັດຖຸຄົນຕາບອດ. ຕົວອັກສອນຫູບ, ຕົວອັກ ສອນໂນນຄົນເຮົາມັກພົບເຫັນ ເຊັ່ນ ປ້າຍໂຮງຮຽນ, ປ້າຍສາວັດນັກງານ, ພະແນກການ ຕ່າງໆ.

ພາສາ ນອກຈາກຈະແບ່ງເປັນ 2ພາກສ່ວນ ແລະ 3ປະເພດຄືໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນແລ້ວ, ທາງນິລຸດຕິສາດ ກໍຍັງແບ່ງພາສາອອກເປັນຊະນິດຕື່ມອີກໂດຍຖືເອົາຮູບຄຳແລະ ໂຫຍກຂອງພາສາເປັນສາວັດຄັນ. ສະຫຼຸບແລ້ວ ມີ 4 ຊະນິດຄື: • ພາສາຄາວັດ (Isolating language)

ພາສາຄາວັດ ໄດ້ແກ່ພາສາທີ່ມີສັບສ່ວນຫຼາຍເປັນສັບພະຍາງດຽວ ເຖິງວ່າບາງສີ ນວນຈະມີຫຼາຍພະຍາງ ກໍຕາມ ແຕ່ກໍໄດ້ຈາກການເອົາຄາວັດສັບພະຍາງດຽວນັ້ນມາປະສົມກັນ; ສັບພະຍາງ ທີ່ເອົາມາປະສົມເຂົ້າກັນນັ້ນມັນບໍ່ ໄດ້ປ່ຽນແປງຮູບຄາວັດຕ່າງໆໃດ.

ຕົວຢ່າງ ໃນພາສາລາວ, ປະໂຫຍກທີ່ວ່າ ” ຂ້ອຍຮັກແມ່, ເສືອກັດເຈົ້າ...” ບັນດາສັບໃນ ປະໂຫຍກດັ່ງກ່າວ ເຖິງຈະເປັນຄຳຕົວຕັ້ງ, ເປັນຄຳກິລິຍາ ຫຼື ເປັນຄາວັດປະກອບກໍຍັງຮັກສາຮູບເດີມ ໄວ້ຢູ່ ເຊັ່ນ ຂ້ອຍ, ຮັກ, ແມ່, ເສືອ, ກັດ, ເຈົ້າ....ພາສາຄາວັດໄດ້ແກ່ ພາສາລາວ, ໄທ, ຈີນ, ຫວຽດນາມ....

•ພາສາຄາວັດຕິດຕໍ່ (Agglutinative language)

ພາສາຊະນິດນີ້ໃຊ້ຄາວັດທີ່ມີຄວາມຫມາຍເປັນຫຼັກ ແລ້ວໃຊ້ຄາວັດພິເສດຢ່າງຫນຶ່ງປະກອບໃສ່ຂ້າງຫນ້າ ຫຼື ທາງຫຼັງ ຫຼື ເວົ້າອີກຢ່າງຫນຶ່ງວ່າຄຳທີ່ເປັນຫຼັກໄດ້ແຜ່ງໂຕອອກໄປອີກ ແຕ່ຍັງຮັກສາຄວາມຫມາຍ ໄວ້ຄືເກົ່າ.

ຕົວຢ່າງ ໃນພາສາຂະແມ: ອວນ ເປັນ ພະອວນ

ເປັນ ກັງວິນ ,

ໂຍມ ເປັນ ຂະໂຍມ

ພາສາຄາວັດຕິດຕໍ່ນີ້ມີ ພາສາມອນ, ພະມ້າ, ຕິເບດ, ຊວາ, ມະລາຢູ

• ພາສາຜັນປ່ຽນຮູບຄຳ (Inflectional language)

ພາສາຊະນິດນີ້ໄດ້ແກ່ພາສາທີ່ປ່ຽນແປງທ້າຍຄຳໃຫ້ມີຮູບຮ່າງຕ່າງໆໂດຍມີຄຳ ຫຼື ຮາກຄຳ ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງ ຕາມລາພັງແຕ່ຄຳຕົວຕັ້ງ ແມ່ນຍັງໃຊ້ເປັນຄຳໃນພາສາຕາມປົກກະຕິບໍ່ທັນໄດ້ ຈະ ຕ້ອງມີຄຳອື່ນເປັນສ່ວນປະກອບຂ້າງຫຼັງຂອງຄຳຕົວຕັ້ງນັ້ນ ຈິ່ງຈະໃຊ້ເປັນຄຳ ແລະ ມີຄວາມຫມາຍ ຕາມພາສານິຍົມໄດ້ ແລະ ບາງທີກໍປ່ຽນແປງຮູບໄປນຳພ້ອມ.

ຕົວຢ່າງ ພາສາປາລີ " ຄມ " ແປວ່າ : ໄປ (ເປັນຮາກຄຳ ຫຼື ທາດທີ່ໃຊ້ເປັນຕົວຕັ້ງ) ອາດ ປ່ຽນຮູບເປັນຄົມ , ຄະມະ, ຖ້າມີຄຳອື່ນປະກອບເຂົ້າຂ້າງຫນ້າອາດປ່ຽນຄວາມຫມາຍໄປໄດ້ເຊັ່ນ ນິຄົມ, ປະຕິຄົມ.

ພາສາຝຣັ່ງ ມີການປ່ຽນແປງທ້າຍຄຳ ບາງທີກໍປ່ຽນຮູບໄປພ້ອມ.

ຕົວຢ່າງ ການແຈກຄຳກຳມະ " aller " (ໄປ)

Je vais(ຂ້ອຍໄປ)

Nous allons (ພວກເຮົາໄປ)

Tu vas(ເຈົ້າໄປ)

Vous allez (ພວກເຈົ້າໄປ)

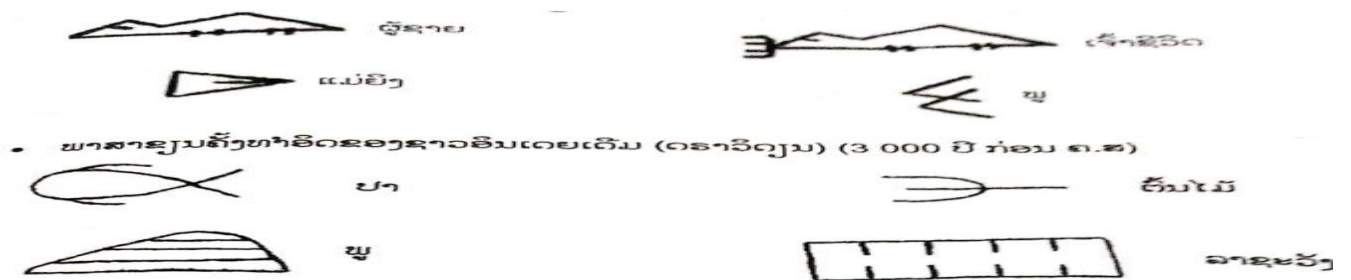
ພາສາຝຣັ່ງປ່ຽນຮູບຄຳໄດ້ແກ່: ພາສາບາລີ, ສັນສະກິດ, ລາແຕັງ, ເກຣັກ, ອາຫຼັບ, ລັດເຊຍ, ຝຣັ່ງ, ອັງກິດ.....

ຂ.ຕົວອັກສອນ

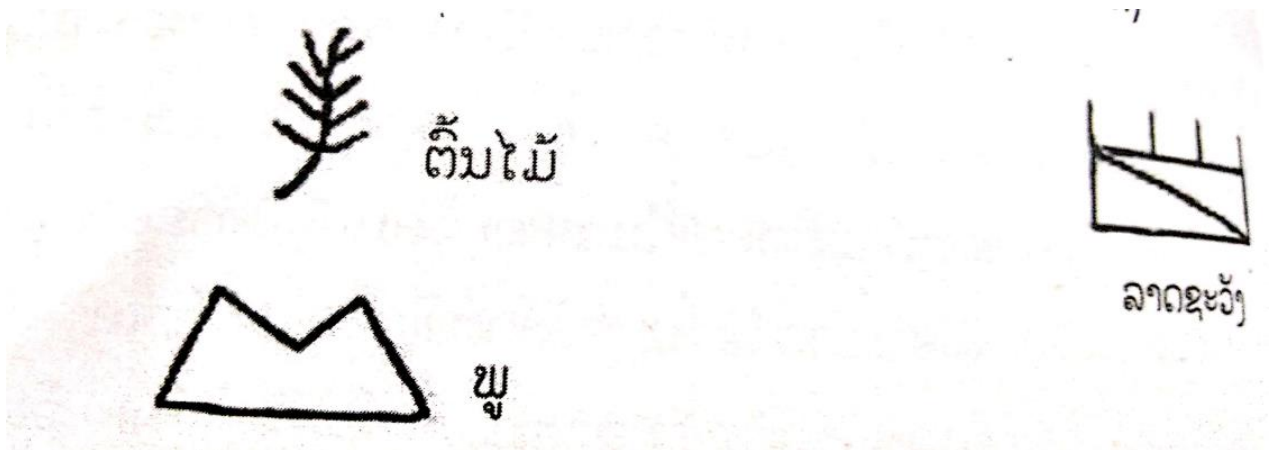
ຄຳວ່າ "ອັກສອນ "ມາຈາກເຄົ້າພາສາປາລີວ່າ " ອັກຂຣ " (ອັກຂະຫຼະ), ມາຈາກພາສາ ສັນສະກິດວ່າ " ອັກສຣ " (ອັກສະຫຼະ) ເຊິ່ງແປວ່າບໍ່ຮູ້ຈັກສິ່ງສຸດ, ເປັນສິ່ງທີ່ໝົດບໍ່ເປັນ ແລະ ບໍ່ແຂງກະດ້າງ. ເວົ້າກັນງ່າຍໆ ອັກສອນກໍໝາຍເຖິງ ຕົວໜັງສືທີ່ໃຊ້ຂຽນແທນຄຳເວົ້າ ເຊິ່ງມະນຸດເປັນຜູ້ ປະດິດສ້າງຂຶ້ນ ປະກອບດ້ວຍພະຍັນຊະນະ ແລະ ສະຫຼະເປັນພື້ນຖານ. ຍ້ອນການອອກແຮງງານ, ມະນຸດຈິ່ງມີພາສາເວົ້າ. ພາສາເວົ້ານີ້ໄດ້ຖືກມະນຸດນຳໃຊ້ ແລະ ດັດແປງມາເປັນເວລາເຫຼິງນານ ຈົນກະທັ້ງສັງຄົມມະນຸດມີຄວາມຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງຈິ່ງໄດ້ອອກຫົວ ຄິດປະດິດສ້າງພາສາຂຽນຂຶ້ນ. ພາສາຂຽນຄັ້ງທຳອິດຂອງມະນຸດອາດຈະບໍ່ສົມບູນແບບ, ບໍ່ຫຼາກຫຼາຍ ແຕ່ມັນກໍເປັນເຄື່ອງໝາຍບັນທຶກພາສາ. ສະນັ້ນ, ພາສາຂຽນແມ່ນໝາຍເຖິງການສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກນິກົດໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງຮູ້ຈັກດ້ວຍການຂີດຂຽນເປັນເຄື່ອງໝາຍ ຫຼື ເປັນຕົວໜັງສື , ພາສາຂຽນ ຄືການນຳໃຊ້ຕົວອັກສອນ (ຕົວໜັງສື) ເຂົ້າໃນການຂີດຂຽນ, ບັນທຶກຈົດກ່າຍເຫດການ. ອັນນີ້ມັນ ເປັນສິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າຂອງສັງຄົມມະນຸດໃນດ້ານສະຕິປັນຍາ ແລະ ເປັນບໍ່ເກີດແຫ່ງຄວາມໝັ້ນຄົງຖາວອນທາງດ້ານສິລະປະວັນນະຄະດີ ອັນມີຄຸນຄ່າຂອງໂລກ, ມັນສາມາດຖ່າຍທອດຄຳເວົ້າເປັນສັນຍະລັກ, ເຄື່ອງຫມາຍໃຊ້ໃນການຕິດຕໍ່ພົວພັນແທນຕົວເອງ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະຢູ່ໄລຍະຫ່າງໄກກັນກໍຕາມ ແຕ່ກໍຍັງສາມາດບັນທຶກຄວາມຮູ້ສຶກນິກົດ ແລະ ວິທະຍາການ ຕ່າງໆໃຫ້ດຳລົງຄົງຢູ່ເປັນມູນມໍລະດົກອັນລ້ຳຄ່າຕົກທອດມາຮອດອະນຸຊົນຮຸ່ນຫຼັງໄດ້.

ໃນສະໄໝດຶກດຳບັນ ການບັນທຶກພາສາເວົ້າໄວ້ນັ້ນບໍ່ໄດ້ໃຊ້ຕົວອັກສອນ ຫຼື ຕົວໜັງສື ແຕ່ ເພິ່ນໄດ້ປະດິດເຄື່ອງໝາຍຮູບພາບຂຶ້ນຕ່າງຫາກເຊິ່ງເພິ່ນຮຽກວ່າພາສາຂຽນ; ພາສາຂຽນດັ່ງກ່າວ ມີລັກສະນະຕາຍໂຕຄືເຄື່ອງໝາຍໜຶ່ງ ໃຫ້ໝາຍບອກຊື່ສິ່ງຂອງນັ້ນໂລດ ບໍ່ແມ່ນເອົາເຄື່ອງໝາຍ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນນັ້ນ ມາປະກອບເຂົ້າກັນໃຫ້ໄດ້ຊື່ສິ່ງນັ້ນໆ ຕາມຄວາມມັກ, ຄວາມຕ້ອງການຄືກັບສະ ໄຫມປັດຈຸບັນ ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມເຄື່ອງໝາຍດັ່ງກ່າວນັ້ນມັນກໍເປັນຈຸດ

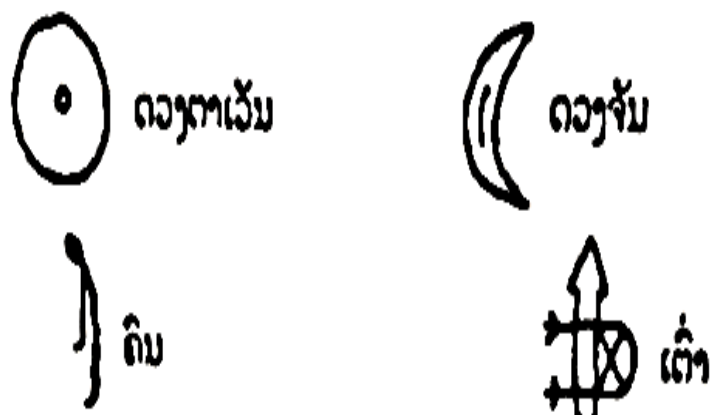
ເລີ່ມຕົ້ນ, ເປັນບ່ອນອີງທີ່ສຳຄັນໃຫ້ແກ່ການປະດິດຕົວອັກສອນຂອງມະນຸດໃນໄລຍະຕໍ່ມາ.

- ພາສາຂຽນຄັ້ງທຳອິດຂອງຊາວເກຣັກບູຮານ (1000 ປີ ກ່ອນ ຄສ)

- ພາສາຂຽນຄັ້ງທຳອິດຂອງຊາວຈີນບູຮານ

- ຕົວຢ່າງພາສາຂຽນຮູບພາຍຂອງຊາວເອຢິບ

ນັ້ນຄືບາງຕົວຢ່າງພາສາຂຽນຄັ້ງທຳອິດຂອງມະນຸດໃນສະໄໝກ່ອນ ຄສ ໃນໄລຍະຕໍ່ມາໄດ້ປະດິດຕົວອັກສອນໃໝ່ຂຶ້ນໃນແຕ່ລະຊາດ ແລະ ມີການພັດທະນາມາເລື້ອຍໆ. ຕົວອັກສອນຂອງຊາດໃດຊາດນັ້ນກໍໃຊ້ຂຽນພາສາຂອງຕົນໄດ້ຢ່າງຄົບຖ້ວນຕາມຄວາມຕ້ອງການ, ຍາກທີ່ຈະເອົາຕົວອັກສອນຂອງຊາດໜຶ່ງໄປຂຽນພາສາຂອງອີກຊາດໜຶ່ງ, ດັ່ງນັ້ນຕົວອັກສອນລາວຈຶ່ງໃຊ້ຂຽນສະເພາະພາສາລາວຈຶ່ງເໝາະສົມ, ຖືກຕ້ອງ ແລະ ສະດວກດີ.

ດັ່ງທີ່ທຸກຄົນຮັບຮູ້ແລ້ວວ່າ ຖ້າຫາກວ່າພາສາປາກເວົ້າເປັນຂົດໝາຍແຫ່ງການປ່ຽນສະພາບຂອງຄົນເຮົາອອກຈາກຄວາມເປັນສັດແລ້ວ, ຕົວອັກສອນນັ້ນໄດ້ເປັນຂໍ້ກຸນແຈໄຂປະຕູໃຫ້ຄົນເຮົາກ້າວໄປສູ່ຄວາມກ້າວໜ້າສິວິໄລ, ຜ່ານຍຸກປະຫວັດສາດອັນຍາວນານນັ້ນ, ໜັງສື, ຕົວອັກສອນມັນໄດ້ບັນທຶກເອົາເຫດການຕ່າງໆທາງປະຫວັດສາດນັ້ນໄວ້ທຸກດ້ານ, ບັນທຶກເອົາຜົນງານທາງດ້ານມັນສະໝອງ, ຄວາມສະຫຼາດສະຫຼ່ຽວ, ບົດຮຽນ ແລະ ຜົນສຳເລັດທາງດ້ານຕ່າງໆໄວ້ໃຫ້ຄົນຮຸ່ນຕໍ່ໄປໄດ້ສືບທອດ ແລະ ນຳເອົາໄປເອົາໄປເສີມຂະຫຍາຍໃຫ້ຈະເລີນງອກງາມ, ເມື່ອກ່າວເຖິງຕົວອັກສອນແລ້ວນັບວ່າມີຄວາມສຳຄັນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍມັນໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດຢ່າງມະຫາສານຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ສັງຄົມ, ດ້ານປະຫວັດສາດ, ການຮຽນ - ການສອນ ສິລະປະວັນນະຄະດີ ແລະ ການເສີມສ້າງສັນຕິພາບໃນໂລກ. ບໍ່ສະເພາະແຕ່ເທົ່ານັ້ນມັນຍັງມີຄວາມໝາຍສຳຄັນທາງດ້ານປັດຊະຍາ ແນວຄິດນຳອີກ, ເວົ້າລວມແລ້ວຕົວອັກສອນມັນແມ່ນມູນມັງມໍລະດົກ, ແມ່ນສົມບັດອັນລ້ຳຄ່າທາງດ້ານວັດທະນະທຳຂອງຊາດກໍຄືຂອງໂລກ, ມັນບໍ່ສະເພາະແຕ່ໃຫ້ພວກເຮົາແນມເຫັນຄວາມເປັນມາໃນອະດີດຕະການ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຊົມໃຊ້ໃນປັດຈຸບັນແຕ່ມັນຍັງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ພວກເຮົາມອງເຫັນອະນາຄົດຕະການອີກດ້ວຍ.

1.1 ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆ

ນັກພາສາສາດ ນອກຈາກຈະແບ່ງພາສາອອກເປັນ 4 ຊະນິດໃຫຍ່ດັ່ງທີ່ກ່າວມາແລ້ວໃນບົດທີ I ເພິ່ນຍັງໄດ້ແບ່ງ ແລະ ຮິບໂຮມພາສາຕ່າງໆເຂົ້າເປັນໝວດເປັນຕະກຸນນຳອີກໂດຍອີງຕາມລັກສະນະພາສາເປັນຫຼັກ ແລ ກວດສອບເບິ່ງຄຳສັບສາມັນທີ່ໃຊ້ກັນມາຕັ້ງແຕ່ດັ້ງເດີມ ມາປຽບທຽບກັນເບິ່ງຕາມຫຼັກການຂອງວິຊາອັກຂະໜະ ວິ ທະຍາ ແລະ ວິຊາວັດຈະນາວິທະຍາ. ຖ້າພາສາໃດມີຄຳສັບເຫຼົ່ານີ້ຄືກັນ ຫຼື ຄ້າຍຄືກັນ ເປັນສ່ວນຫຼາຍ ແລະ ຖ້ ສືບຮູ້ເຖິງເລື່ອງວິວັດຖະນາການໃນທາງປະຫວັດສາດໄດ້ນຳອີກກໍຈັດພາສາເຫຼົ່ານັ້ນໄວ້ໃນ ໝວດດຽວໃນ ຕະກຸນດຽວ. ດ້ວຍເຫດດັ່ງກ່າວນັ້ນເພິ່ນຈຶ່ງໄດ້ແບ່ງບັນດາພາສາໃນໂລກອອກເປັນຕະກຸນພາ ສາໃຫຍ່ໆດັ່ງນີ້:

ກ. ຕະກຸນຈີນຕິເບດ (Sino-Tidetan) ປະກອບດ້ວຍໝວດຕ່າງໆດັ່ງນີ້:

- 1 ໝວດລາວ - ໄທ (ໄຕ) ປະກອບດ້ວຍພາສາລາວ, ໄທ, ໄທດຳ, ໄທແດງ, ໄທຂາວ, ໄທພວນ, ໄທ ໄທງ້ຽວ, ໄທຄຳຕີ, ໄທເຂີນ...
- 2 ໝວດພະມ້າທິເບດ: ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ພາສາພະມ້າ, ພາສາຕິເບດ, ມູເຊີ, ພຸນ້ອຍ, ໂລງ, ກໍ່...
- 3 ໝວດຈີນ (ຫໍ): ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ພາສາຈີນກາງ, ກວາງຕຸ້ງ, ແຕ່ຈິວ, ໄຫຫຼ້າ, ແຄະ, ຫໍ...
- 4 ໝວດມົ້ງ - ຢ້າວ: ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ພາສາມົ້ງ, ຢ້າວ, ແລນແຕນ, ອາຂາ...

ຂ. ຕະກຸນອັດສະຕຣິກ (Austriac): ເຊິ່ງແຍກເປັນໝວດຕ່າງໆດັ່ງນີ້:

- 1 ໝວດມອນ - ຂະແມ: ປະກອບມີພາສາມອນ, ຂະແມ, ພະນອງ, ລະເມດ, ລະເວນ, ລະແວ, ກິມມຸ
- 2 ໝວດຫວຽດ - ເມືອງ: ປະກອບມີພາສາຫວຽດນາມ, ເມືອງ, ສະລາງ, ຕຣີ...
- 3 ໝວດຊະວາ - ມາລາຢູ: ປະກອບມີ ພາສາມາລາຢູ, ຊະວາ, ບາຫຼີ, ບາຕັກ, ພາສາດັງກ່າວໃຊ້ໃນອິນ ໂດ ເນເຊຍ, ຕະກາລິກ ຟິລິບປິນ.

ຄ. ຕະກຸນດຣາວິດຽນ (Dravidian)

ພາສາຕະກຸນນີ້ ມີໃຊ້ຢູ່ພາກໃຕ້ຂອງປະເທດອິນເດຍ ເຊິ່ງປະກອບມີ ພາສາທະມິນ, ພາສາເຕລູກູ, ມາລາຢາລາມ, ສຸດ...

ງ. ຕະກຸນອິນໂດ-ເອີຣົບ (Indo-European)

ການທີ່ໃສ່ຊື່ຕະກຸນພາສານີ້ວ່າ ອິນໂດ - ເອີຣົບ ກໍ່ເນື່ອງຈາກວ່າ ພາສານີ້ມີໃຊ້ຢູ່ໃນເອີຣົບຮອດແຖບປະເທດອິນເດຍ. ຕະກຸນພາສາອິນໂດ - ເອີຣົບນີ້ ໄດ້ແບ່ງອອກເປັນໝວດພາສາຍ່ອຍໆດັ່ງນີ້:

1). ໝວດເຢລະມານິກ (Germanic)

◆ ປະກອບດ້ວຍ - ພາສາເຢຍລະມັນບູຮານ

- ພາສາເຢຍລະມັນປັດຈຸບັນ
- ພາສາໂຮລັງແດ
- ພາສາສະກັງດິນາວ (ປະກອບມີ ພາສາດານມາກ, ຊູແອັດ, ນໍແວ, ໄອຣິຊ...)
- ພາສາອັງກິດ

2). ໝວດສະລາວ (Slave) ແຕ່ອອກເປັນພາສາຕ່າງໆດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ພາສາຣັດເຊຍ	ພາສາອູແກຣນ
- ພາສາໂປໂລຍ	ພາສາເຊັກ
- ພາສາສະໂລວັກ	ພາສາບຸນກາລີ
- ພາສາແຊກໂບ	(ໃຊ້ຢູ່ໃນຍຸໂກສະລາວີ)
- ລີຕົວນີ້	

3). ໝວດໂລມັນ (Roman) ແຍກອອກເປັນພາສາຕ່າງໆດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ພາສາລາແຕັງ	- ພາສາຝຣັ່ງ
- ພາສາອິຕາລີ	- ພາສາແອັດສະປາຍໂຍນ
- ພາສາໂຣມັງເຊີ	(Romance) ໃຊ້ຢູ່ໃນປະເທດສະວິດ

4). ໝວດເກຣັກ (Greek) ໝວດນີ້ໃຊ້ຫຼາຍທີ່ສຸດແຖບທະເລເອເຊ (Egee) ໃນອານບານີ, ຢູໂກ ສະລາວີບຸນກາລີ, ຕຸກກີ, ແລະ ໃນປະເທດເກຣັກເອງ. ພາສາທີ່ຈັດເຂົ້າໃນໝວດນີ້ປະກອບມີ

- ພາສາອີໂອນຽນ (Oinien)
- ພາສາອັດຕິກ
- ພາສາຕວັກກີ

- ພາສາວໍຣຽງ (Dorien)
- ພາສາເກຣັກສະໄໝປັດຈຸບັນ
- ພາສາໄຊປັດ5).

ໝວດພາສາອິນໂດ - ອາລະຍັນ (Indo-Aryan) ໝວດນີ້ເປັນພາສາຂອງຊາວອາລະຍັນໃນ ປະເທດ ອິນເດຍ ຊຶ່ງໄດ້ແກ່ ພາສາປາລີ, ສັນສະກິດ, ຮິນດີ ແລະ ອື່ນໆ... 6). ໝວດອີຫຼ່ານ (Iranian) ປະກອບດ້ວຍ

- ພາສາເປີເຊຍ (ອີຫຼ່ານ)
- ພາສາເຄີດ (Kurd) ໃຊ້ຢູ່ພາກຕາເວັນອອກຂອງຕວັກກີ
- ພາສາອັຟການ

ໃນຕະກຸນອິນໂດ - ເອີຣົບ ນອກຈາກໝວດຕ່າງໆທີ່ກ່າວມາແລ້ວຍັງມີໝວດຍ່ອຍຕື່ມອີກຈຳນວນໜຶ່ງ ເຊັ່ນ: ໝວດຮິດຕິດ, ແຊນຕິກ...ສຳລັບໝວດອິນໂດ - ອາລະຍັນ ແລະ ໝວດອີຫຼ່ານນັ້ນບາງເອກະສານກໍເອົາລວມເຂົ້າກັນເອີ້ນວ່າ ໝວດອິນໂດ-ອີຫຼ່ານ.

ຕົວຢ່າງສົມທຽບບາງສັບສຳລັບພາສາຕ່າງໆໃນຕະກຸນອິນໂດ - ເອີຣົບ

ຝຣັ່ງ	ອັງກິດ	ເຢຍລະມັນ	ລາແຕັງ	ເກຣັກ	ເປີເຊຍ	ສັນສະກິດ
ແຟຣເຣີ	ບຣະເທີຣ	ບຣູແດ	ຟຣາເຕີ	ຟຣາເຕຍ	ບຣາຕະ	ພຣາຕະ
Frere	Brother	Bruder	Frater	phrter	Brata	Bhrata
ແມເຣີ	ມາເທີຣ	ມີແຕ	ມາເຕີ	ມີເຕຍ	ມາຕຣາ	ມາຕາ
Mere	Mother	Mutter	Mater	Meter	Matar	Mata
ແປເຣີ	ຟາເທີຣ	ວາແຕ	ປາເຕີ	ປາເຕຍ	ປິຕຣາ	ປິຕາ
Pere	Father	Vater	Pater	pater	pitar	Pita

ນອກຈາກຕະກຸນພາສາທີ່ໄດ້ສະເໜີມາແລ້ວ ຍັງມີຕະກຸນພາສາອື່ນໆຕື່ມອີກເຊັ່ນ:

- ຕະກຸນອູຣານ (Ouralo-Altaique) ປະກອບດ້ວຍພາສາຮົງກາລີ, ແຟງລັງ, ມົງໂກນ, ແມ່ນຈູ ຕະກຸນຊານິຕິກເຊມິດ (Chamitic-semite) ປະກອບດ້ວຍພາສາເອທິໂອປີອາຫຼັບ, ເອຢິບ, ລີບີ.
- ຕະກຸນອິນໂດອາເມລິກາ ປະກອບດ້ວຍພາສາອິນເດຍແດງເຜົ່າຕ່າງໆໃນທະວີບອາເມລິກາ.

1.2ແຫຼ່ງກຳເນີດອັກສອນສາດ

ແຫຼ່ງກຳເນີດອາລະຍະທຳບູຮານຂອງມະນຸດແມ່ນທະວີບອາຊີ ແລະ ພາກຕາເວັນອອກ ສຽງເຫນືອ ຂອງທະວີບອາຟຣິກາ. ອາລະຍະທຳດັ່ງກ່າວ ໄດ້ປາກົດຕົວຂຶ້ນຢູ່ຕາມທົ່ງພຽງຕອນຕໍ່ ຂອງລ້ອງແມ່ນຕ່າງໆ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ລ້ອງແມ່ນນິນ (Nile) ໃນປະເທດເອຢິບ, ລ້ອງແມ່ນເອີ ຟຣັວ (Euphrates) ແລະ ຕິເກຣີ (Tigris) ໃນເມໂຊໂປຕາມີ (ປະເທດ ອີຣັກໃນປັດຈຸບັນ), ລ້ອງ ແມ່ນ ສິນທູ (Indus) ແລະ ແມ່ນ້ຳຄິງຄາ (Ganges) ໃນປະເທດອິນເດຍ, ລ້ອງແມ່ນຮວງໄທ (ແມ່ນ ເຫຼືອງ) ແລະ ແມ່ນຢັງເຊກຽງຢູ່ປະເທດຈີນ. ຄວາມ ຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງທາງດ້ານວັດທະນະທຳຂອງ ມະນຸດໃນຍຸກປັດຈຸບັນ ກໍແມ່ນສືບທອດມາຈາກອາລະຍະທຳຂອງ ຊາວບູຮານ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ຕາ. ລ້ອງແມ່ນຕ່າງໆທີ່ໄດ້ກ່າວມານັ້ນ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ມໍລະດົກອັນລຄ່າ ທາງດ້ານ ອາລະຍະທຳຢືນ ຄົງຢູ່ ແລະ ສືບຕໍ່ໄປຊົ່ວກາລະນານພວກເຮົາທຸກຄົນຕ້ອງໄດ້ປົກປັກຮັກສາ.

1.2.1 ວັດທະນະທຳ ແລະ ຕົວອັກສອນຂອງເອຢິບບູຮານ

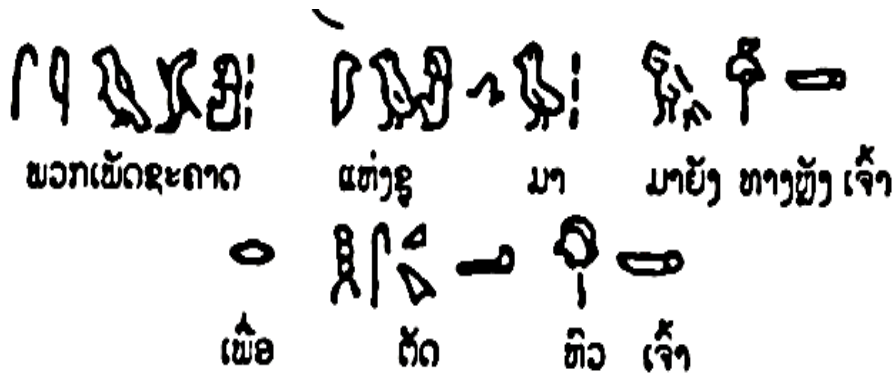
ປະເທດເອຢິບ ເປັນແຫຼ່ງອາລະຍະທຳຂອງມະນຸດແຫ່ງທຳອິດໃນໂລກ, ຊາວເອຢິບບ. ນອກຈາກຈະມີ ຄວາມສາມາດ ໃນການດັດແປງທຳມະຊາດມາຮັບໃຊ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຕົນແລ້ວ. ເຂົາເຈົ້າຍັງມີຫົວຄິດປະດິດ ສ້າງໃນການກໍ່ຕັ້ງວັດທະ ນະທຳ ແລະ ວິທະຍາການອັນຮຸ່ງເຮືອງເຫຼືອງ ເຫຼືອມ ເປັນຕົ້ນວ່າ ເຂົາເຈົ້າໄດ້ໃຫ້ກຳເນີດ ວິຊາເລກຄະນິດ, ເຄມີ, ສາມາດປະດິດປະຕິທິນ, ມີ ຄວາມຊຳນິຊຳນານດ້ານສິລະປະກາລະສະຖາປະນິກ ແລະ ສິ່ງສຳຄັນກໍແມ່ນ ເຂົາເຈົ້າ ໄດ້ປະດິດ ຕົວອັກສອນແບບຮູບພາບ, ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ປະຊາຊົນເອຢິບ ໄດ້ສ້າງພື້ນຖານທາງ ດ້ານວັດທະນະທຳ ອັນເກົ່າແກ່ມາແຕ່ດົນນານແລ້ວ, ເວົ້າສະ ເພາຍ ໃນດ້ານອັກສອນສາດຖື ວ່າຊາວ ເອຢິບບູຮານ ເປັນຜູ້ທີ່ມີຄວາມສາມາດ ໃນການປະດິດຕົວອັກສອນແບບຮູບພາບຂຶ້ນໃຊ້ກ່ອນຫມູ່ ໃນໂລກ (ລະຫວ່າງ 3.500 ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ). ຈຸດປະສົງກໍເພື່ອບັນທຶກຄວາມຊົງຈຳດ້ວຍພາສາຂຽນ ໂດຍໄດ້ແຕ້ມຮູບພາບໃສ່ ເທິງຫີນ(ຝາຜະຫນັງຖ) ໃນຂັ້ນຕົ້ນຮູບດັ່ງກ່າວຍັງບໍ່ເອີ້ນວ່າຕົວອັກສອນ ໄດ້ເທື່ອຍ້ອນວ່າ ຮູບທີ່ຂຽນຂຶ້ນມັນມີ ຄວາມຫມາຍສະເພາະສິ່ງໜຶ່ງສິ່ງດຽວເທົ່ານັ້ນ ແລະ ກໍເປັນ ຢ່າງນັ້ນສະເຫມີໄປຈະຫມາຍເປັນຢ່າງອື່ນບໍ່ໄດ້ ເຊັ່ນ ຮູບ - (ຄັນໄຖ) ກໍຕ້ອງອ່ານວ່າ ຄັນໄຖ ຖ້າຈະອ່ານ ຫຼື ອອກສຽງແບບອື່ນ ເຊັ່ນ ຄັນນາ, ຄັນເບັດ ກໍບໍ່ໄດ້.

ໃນໄລຍະຕໍ່ມາ, ຊາວເອຢິບບູຮານໄດ້ຜັນຂະຫຍາຍຮູບພາສາຂຽນຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ກ້າວ ຫນ້າກວ່າເກົ່າ ດ້ວຍການເຮັດໃຫ້ຮູບຕ່າງໆທີ່ເຂົາເຈົ້າເຄີຍຂຽນມານັ້ນ ໄດ້ກາຍເປັນເຄື່ອງຫມາຍພະ ຍາງໜຶ່ງ ເຊັ່ນ ຮູບໃບໄມ້ ອອກສຽງວ່າ ລີຟ (Leaf: ແປວ່າໃບໄມ້), ບີ (bee ແປວ່າ :ເຜິ້ງ) ກໍເປັນເຄື່ອງຫມາຍພະຍາງໜຶ່ງ. ເມື່ອເອົາຮູບ ເຜິ້ງ ແລະ ຮູບໃບໄມ້ມາຮຽງເຂົ້າກັນ ເປັນຄຳໜຶ່ງມີ 2 ພະຍາງອ່ານວ່າ ບີລີຟ (Believe ແປວ່າ: ເຊື່ອ) ຫມາຍ ຄວາມວ່າໃບໄມ້ ແລະ ເຜິ້ງ ອັນເປັນສຽງສັບ ເດີມກໍຫາຍໄປກາຍເປັນຄຳທີ່ມີຄວາມຫມາຍໃຫມ່, ຖ້າການຂີດຂຽນ ຂອງຊາວເອຢິບ ເປັນຮູບຕ່າງໆທີ່ ມີຄວາມຫມາຍສະເພາະສິ່ງໜຶ່ງແລ້ວ ການຂຽນຫນັງສືກໍຢຸດຕິຢູ່ພຽງນັ້ນ ແຕ່ ເມື່ອຮູບທີ່ຂຽນແຕ່ລະ ຕົວກາຍເປັນເຄື່ອງຫມາຍພະຍາງໜຶ່ງ ແລະ ມີກົດເກນການອອກສຽງສະເພາະຈິ່ງສາມາດ ເວົ້າໄດ້ ວ່າຮູບດັ່ງກ່າວເປັນຕົວຫນັງສື ຫຼື ຕົວອັກສອນ..

ອັກສອນຂອງຊາວເອຢິບມີເຄື່ອງຫມາຍເປັນຮູບພາບມີທັງຫມົດ 600 ກວ່າ ຮູບບາງໂຕກໍເປັນຮູບໂດດ, ບາງໂຕກໍປະສົມກັນຄື ເອົາໂຕໂດດມາຮຽງໃຫ້ເປັນຄຳໜຶ່ງ, ຍ້ອນແນວນັ້ນການຂຽນຂອງຊາວເອຢິບຈິ່ງເປັນ ວິທີຂຽນຮູບພາບເປັນຫມູ່ໆ ຫມູ່ໜຶ່ງກໍເປັນຄຳໜຶ່ງ ເມື່ອເອົາຄຳຕ່າງໆມາຮຽງ ເຂົ້າກັນກໍກາຍເປັນປະໂຫຍກ. ເວົ້າ

ລວມແລ້ວ ອັກສອນຂອງຊາວເອຢິບບູຮານນີ້ ມັກບັນທຶກລົງທຶນໂດຍຄວັດດ້ວຍເຫຼັກແຫຼມ, ຕົວອັກສອນດັ່ງກ່າວ ມີຊື່ເອີ້ນວ່າ ອັກສອນ, (Hieroglyphic) ແປວ່າອັກສອນສັກສິດ ປະກອບດ້ວຍຮູບຄົນ, ຮູບສັດ, ຮູບຕົ້ນ ຫຼື ຮູບ ວັດຖຸຕ່າງໆປະສົມເຂົ້າກັນເປັນຄຳ ຫຼື ປະໂຫຍກ ເຊິ່ງມີຄວາມຫມາຍຢ່າງໃດຢ່າງໜຶ່ງ, ອັກສອນຊະນິດນີ້ສັບສົນ ຫຼາຍ ອ່ານ ແລະ ຂຽນກໍຍາກ ເຖິງວ່າໃນສະໄຫມຕໍ່ມາອັກສອນ ດັ່ງກ່າວນັ້ນໄດ້ຮັບການປັບປຸງແກ້ໄຂ ແລະ ຫຍໍ້ລົງ ໃຫ້ເປັນລະບົບກວ່າເກົ່າກໍຕາມ, ແຕ່ກໍຍັງອ່ານ ແລະ ຂຽນຍາກຈົນໃນທີ່ສຸດກໍບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ເລີຍ.

ຕົວຢ່າງ: ຕົວອັກສອນ ໄຣໂຣລິຟິກ

ອັກສອນແບບຮູບພາບຂອງຊາວເອຢິບນີ້ແມ່ນຂຽນເປັນຮູບຕ່າງໆແທນຄຳເວົ້າ ບໍ່ມີພະຍັນຊະນະ, ສະຫຼະ. ຄັ້ງທຳອິດຊາວເອີຣົບບໍ່ເຂົ້າໃຈວິທີອ່ານ, ສະໄຫມຕໍ່ມາໃນຕົ້ນສະຕະວັດທີ XIX ນາຍທະຫານຝຣັ່ງຍຸກນາໂປລີອົງ ຊື່ວ່າຊັງໂປລີວົງ (Champollion) ໄດ້ພົບແຜ່ນຫີນປະຫຼາດ ຕາແສງໂຣເສດຕາ (Rosetta) ແຜ່ນຫີນນັ້ນມີ ອັກສອນເກັກ ແລະ ອັກສອນຮູບພາບຢູ່ແນວລະ ເບື້ອງລາວຈິ່ງພະຍາຍາມອ່ານຈົນເຂົ້າໃຈຄວາມຫມາຍ ແລ້ວກໍ່ມີ ຄົນເຂົ້າໃຈແຜ່ຫຼາຍໄປທົ່ວເອີຣົບ, ປັດ ຈຸບັນແຜ່ນຫີນດັ່ງກ່າວໄດ້ຕົກເປັນຊັບສົມບັດຂອງຫໍພິພິທະພັນແຫ່ງຊາດ ອັງກິດ.

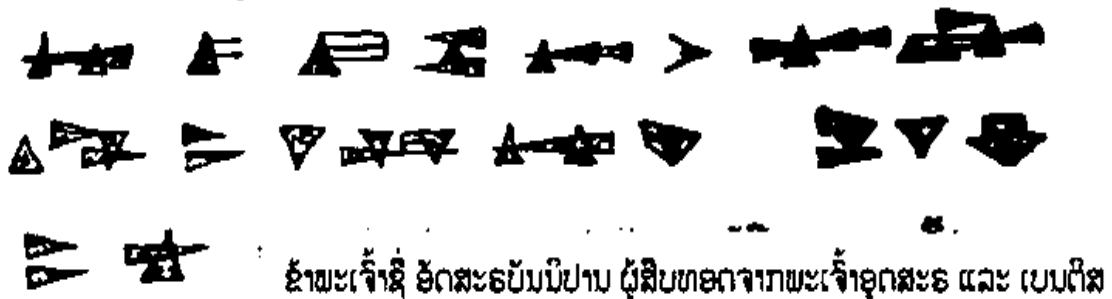
ຊາວເອຢິບບູຮານ ນອກຈາກປະດິດຕົວອັກສອນຮູບພາບແລ້ວ ເຂົາເຈົ້າຍັງຮູ້ຈັກປະດິດເຈ້ຍ ສາລັບຂຽນ ຫນັງສື, ເພິ່ນຖືກັນວ່າຊາວເອຢິບເປັນຊາດທຳອິດ ທີ່ຄົ້ນພົບວິທີເຮັດເຈ້ຍ, ເຈ້ຍດັ່ງກ່າວ ນັ້ນແມ່ນຜະລິດດ້ວຍຫຍ້າ ພືດຊະນິດໜຶ່ງຊື່ວ່າ " ປາປິຣູດ " (Papyrus), ເຂົາເຈົ້າເອົາຫຍ້າຊະນິດນີ້ ມາແຜ່ອອກເປັນແຜ່ນແລ້ວເອົາມາຕິດຕໍ່

ໃສ່ກັນ ແລ້ວໃຊ້ອີກແຜ່ນໜຶ່ງມາວາງຕັ້ງໄປຕາມທາງຂວາງ ຂອງຕົ້ນຫຍ້າຕິດກັນເປັນແຜ່ນຫນ້າ ຈາກນັ້ນ ກໍ່ຕັດອອກເປັນແຜ່ນໆຕາມໃຈຊອບ, ເຈ້ຍຊະນິດນີ້ ເມື່ອ ຂຽນແລ້ວເອົາມາຕໍ່ເຂົ້າໃສ່ກັນເປັນແຜ່ນຍາວ ແລ້ວເກັບ ມ້ຽນໄວ້ເປັນມ້ວນຫນ້າ. ສ່ວນນະເລີກນັ້ນ ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ຢ່າງໄມ້ສີຂາວ ຫຼື ສີດຳຕາມໃຈຊອບຕື່ມປະສົມກັບນ້ຳ ແລ້ວ ຂ້ຽວໃຫ້ຈົນຊຸ້ນ ໃຊ້ໄມ້ອໍ ລົມໄຟສຸມປາຍໃຫ້ແຫຼມຈຸ່ມນ້ຳເມັກແລ້ວຂຽນລົງເທິງເຈ້ຍດ້ວຍເນື້ອໃນໃຈຄວາມຕ່າງໆ ຕາມຄວາມ ຕ້ອງການ, ເອກະສານ, ຕຳລາຕ່າງໆຂອງຊາວເອຢິບທີ່ຍັງຕົກຫອດມາຮອດປັດຈຸບັນລ້ວນແຕ່ຂຽນ ໃສ່ ເຈ້ຍ ປາປິຣູດ ເປັນຕົ້ນວ່າບົດວັນນະກຳ ແລະ ບົດສູດທາງສາສະຫນາ.

1.2.2 ວັດທະນະທຳ ແລະ ຕົວອັກສອນຂອງຊາວສຸເມຣຽນ

ຊາວສຸເມຣຽນໄດ້ສ້າງເມືອງຂຶ້ນລະຫວ່າງແມ່ນເອີຟຣັດ (Euphrates) ແລະ ແມ່ນເຕີເກີຣ (Tigris) ເຂົ້າເຈົ້າມີຄວາມຈະ ເລີນບໍ່ນ້ອຍຫນ້າໄປກວ່າເອີບ, ມີຄວາມຊຳນິຊຳນານໃນວິທີສິລະ ປະຍຸດ (ວິຊາການ ທະຫານ), ວິຊາຄວັດລວດລາຍໃສ່ໂລຫະທາດ (ເຊິ່ງເປັນຕົ້ນສະບັບໃຫ້ແກ່ການ ແກະລວດລາຍປະຕິມາກຳຂອງ ຊາວເອີຣົບ ແລະ ອາເມລິກາ), ການກໍ່ສ້າງດ້ວຍດິນຫນຽວຕາກແດດອັນ ສາມັກຄີທີ່ສຸດເຂົ້າເຈົ້າຮູ້ຈັກປະດິດພາສາ ຂຽນ, ພາສາຂຽນຂອງຊາວສຸເມຣຽນໃນສະໄຫມຕົ້ນນັ້ນ ເປັນວິທີການບັນທຶກດ້ວຍຮູບພາບ (ດັ່ງໄດ້ສະເໜີໃນຂໍ້ທີ 1.2). ຍ້ອນສາເຫດມາຈາກການຄ້າຂາຍ ແລະ ການບົກຄອງ ຈຶ່ງສອນ ໃຫ້ຊາວສຸເມຣຽນຮູ້ຈັກຄິດຈິດລາຍການເປັນ ຫຼັກຖານໄວ້ ໂດຍເອົາ ຕົ້ນອ້ມາແຫຼມປາຍຂຽນລົງ ໃສ່ເທິງ ແຜ່ນດິນຫນຽວ ຂຽນແລ້ວເອົາໄປຕາກແດດໃຫ້ແຂງ, ແຜ່ນດິນຫນຽວຈາກສິລາຈາລຶກທີ່ເກົ່າແກ່ທີ່ສຸດ ເພິ່ນສາມາດສັງເກດເຫັນຮູບເຄົ້າເດີມທີ່ມີລວດລາຍເປັນຮູບພາບ ແບບດຽວກັນຂອງຊາວເອີບ, ວິທີຂຽນຂອງຊາວສຸເມຣຽນເພິ່ນໃຊ້ໄມ້ແຫຼມກົດປະລິງໄປເປັນເສັ້ນ ແລ້ວຍົກໄມ້ຂີດ ຂຶ້ນກົດແປະຕ່າງໄປອີກ, ເຊິ່ງຈະກົດລົງແບບຕັ້ງ, ທາງສະແດງຢ່າງໃດກໍແລ້ວແຕ່ຮູບທີ່ຕ້ອງການຂຽນ ເພາະສະນັ້ນ ເສັ້ນທາງກົດລົງຈຶ່ງມີຮູບສາມລ່ຽມ ຫຼື ຮູບລູກສອນ, ຮູບຫຼັ່ມໄມ ດັ່ງນີ້: ຫຼື ຖ້າຈະຂຽນເປັນຮູບຫຍິບ ຫຼື ເຄື່ອງໝາຍ ຫຍິບກໍເອົາຮູບຫຼັ່ມຮ່ວມເຂົ້າກັນ ເປັນໝູ່ດັ່ງຕົວຢ່າງຕໍ່ໄປນີ້

ຕົວຢ່າງ: ຕົວອັກສອນຄູນິຟອມ

1.2.3 ວັດທະນະທຳ ແລະ ຕົວອັກສອນຂອງຊາວຈີນບູຮານ

ປັດຈຸບັນສາທາລະນະລັດປະຊາຊົນຈີນມີພື້ນລະເມືອງ 1 ຕື້ກວ່າ, ມີອານາເຂດກວ້າງຂວາງມີສິ່ງ ມະຫັດສະຈັນທີ່ໂດດເດັ່ນໂດຍດັງໃນໂລກນັ້ນຄື: ກາວແພງຍັກ ເຊິ່ງຖືກສ້າງຂຶ້ນມາໄດ້ ຈາກອົງຈັກກະພັດຕ່າງໆໃນ ໄລຍະຂຶ້ນຄອງລາດ, ປະຫວັດສາດໄດ້ກ່າວໄວ້ວ່າ ຈີນໃນສະໄຫມ ມີຫນ້າດິນຢູ່ແຖບບໍລິເວນສ່ວນຫນຶ່ງຂອງແມ່ນ້ຳ ຮວງໂຫ (ແມ່ນ້ຳເຫຼືອງ) ແລະ ແມ່ນ້ຳຢັງຊິກຽງ, ຊາວຈີນໃນສະໄຫມນັ້ນ ມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບວິຊາດາຣາສາດຢ່າງ ກວ້າງຂວາງ, ຮູ້ຈັກປະດິດປະຕິທິນ ເພື່ອຮັບໃຊ້ການກະສິກ ັ, ມີຄວາມຈະເລີນທາງດ້ານແພດສາດ. ນອກຈາກ ນັ້ນ, ເຂົາເຈົ້າ..... ປະດິດຕົວອັກສອນຂຶ້ນໃຊ້ ໂດຍຈາລຶກລົງໃສ່ກະດູກ ຫຼື ອອງເຕົາ, ຫນັງສືດັ່ງກ່າວມີລັກສະນະຮູບ ພາບ ແລະ ນັບວ່າເປັນຕົວຫນັງສືທີ່ເກົ່າແກ່ທີ່ສຸດຂອງຈີນເມື່ອປະມານ 2.000ປີ ລ່ວງມາແລ້ວ, ຊາວຈີນສາມາດ

ເຮັດເຈ້ຍໄດ້ ເຈ້ຍທີ່ຊາວຈີນເຮັດນັ້ນ ແມ່ນເຮັດມາຈາກ ເສດເຄື່ອງ ເຂົ້າ ແລະ ເປືອກຂອງຕົ້ນມອນ ໂດຍເອົາຂອງ ສາມຢ່າງນີ້ມາຕື່ມໃຫ້ເປືອຍ ແລ້ວຖອກໃສ່ ປະຖາດໄວ້ໃຫ້ແຫ້ງ ເມື່ອແຫ້ງແລ້ວກໍກາຍເປັນແຜ່ນເຈ້ຍ.

ນີ້ແມ່ນຮູບຂອງຄົນເບິ່ງເຫັນທາງດ້ານຂ້າງ ກໍາລັງໂຄ້ງຕົວ ຂາຕັ້ງຊື່ມີຫ້ອຍຂ້າງ ພາສາຈີນກາງອ່ານວ່າ ເທອິນ ແປວ່າ ຄົນ

ນີ້ແມ່ນຮູບພາບດວງຕາເວັນ ພາສາຈີນກາງ ເອີ້ນວ່າ ຣີ່ ແປວ່າ ດວງຕາເວັນ

ນີ້ແມ່ນຮູບພາບດວງຈັນ ພາສາຈີນກາງ ເອີ້ນວ່າ ຍ່ວຍ ແປວ່າ ພະຈັນ

ນີ້ແມ່ນຮູບພູສາມໜ່ວຍຕິດກັນ ພາສາຈີນກາງ ເອີ້ນວ່າ ຊານ ແປວ່າ ພູ

ນີ້ແມ່ນຮູບຂອງແມ່ນ້ຳສະແດງລັກສະນະຮ່ອງຮອຍຂອງກະແສນ້ຳໄຫຼ ພາສາຈີນກາງ ເອີ້ນວ່າສວຍ ແປວ່າແມ່ນ້ຳ

ນີ້ແມ່ນຮູບດວງຕາຈະຂຽນຮູບຕັ້ງ ຫຼື ຮູບນອກກໍໄດ້ ພາສາຈີນກາງອ່ານວ່າ ມຸ່ ແປວ່າຕາ

ນີ້ແມ່ນຮູບເຕົ້າ ເບິ່ງເຫັນທາງດ້ານຂ້າງ ພາສາຈີນກາງ ອ່ານວ່າ ກ້ອບ

ນີ້ແມ່ນຮູບປາກ ພາສາຈີນກາງ ອ່ານວ່າ ໂຂ່ວ

ນີ້ແມ່ນຮູບນົກ ພາສາຈີນກາງອ່ານວ່າ ໜ່ຽວ ແປວ່າ ນົກ

ນີ້ແມ່ນຮູບແບ້ ສະແດງເຂົ້າຂອງແບ້ ແລະ ສ່ວນຂ້າງລຸ່ມນັກຄົ້ນຄວ້າ ສັນນິຖານວ່າເປັນລຳຕົວກັບຂາທັງ ສີ່ ແລະ ຫາງ . ພາສາຈີນກາງອ່ານວ່າ ຫຍາງ ແປວ່າ ແບ້ .

ນີ້ແມ່ນຮູບ ພາສາຈີນກາງອ່ານວ່າ ໜ່າ ແປວ່າ ມ້າ.

ຂໍໃຫ້ສັງເກດເບິ່ງວ່າຕົວໜັງສືຮູບພາບນີ້ຖ່າຍແບບຈນກຮູບຈາກຮູບຂອງວັດຖຸໂດຍກົງຂຽນຂະຫຍາຍພໍໃຫ້ ເຫັນເປັນເຄົ້າ ເພື່ອໃຫ້ສະດວກແກ່ການຂີດຂຽນ ຫຼື ແກະສະຫຼັກຜິດກັບການແຕ້ມ ເຊິ່ງຕ້ອງໃຫ້ຄືຂອງແທ້ຕາມ ສັດສ່ວນຂອງມະນຸດ, ສັດ ຫຼື ວັດຖຸອື່ນໆ. ຕົວໜັງສືແບບຮູບພາບເມື່ອ ເອົາມາລວມກັນເຂົ້າກໍ່ເຮັດໃຫ້ຄວາມຫມາຍ ໃຫມ່ເກີດຂຶ້ນໄວ້ຄ້າຍຄືກັບວິທີປະສົມອັກສອນໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ສຳນຽງອ່ານກໍ່ຜິດແຜກແຕກຕ່າງໄປຈາກເດີມ.

້ ວິທີນີ້ຖືວ່າເປັນມູນເຄົ້າຂອງການປະສົມຕົວຫນັງສື ເຊິ່ງເປັນເຫດໃຫ້ຮູບ ແລະ ສຽງຂອງ ຕົວຫນັງສືແບບ ຮູບພາບຂອງຈີນຄ່ອຍປ່ຽນໄປຈົນກາຍເປັນຕົວອັກສອນທີ່ຊາວຈີນໃຊ້ໃນທຸກວັນນີ້.

1.2.4 ວັດທະນະທຳ ແລະ ຕົວອັກສອນຂອງຊົນຊາດຟີນີເຊຍ (Phoenician)

ກ. ວັດທະນະທຳຂອງຊົນຊາດຟີນີເຊຍ

ຊົນຊາດຟີນີເຊຍ ແຕ່ຕັ້ງເດີມເປັນພວກທີ່ ອາລົງຊີວິດແບບພະເຈນຈອນຢູ່ຕາມທະເລຊາຍ ຫາລ້ຽງຊີບ ດ້ວຍການລ້ຽງສັດ, ພາຍຫຼັງອົບພະຍົບກັນມາຕັ້ງພູມລ ອາເນີຢູ່ຕາມຝັ່ງທະເລປະເທດຊີຣີ (Syrie) ແລ້ວເຂົາເຈົ້າ ໄດ້ກາຍເປັນນັກເດີນເຮືອຜູ້ຊາວນານ; (ຟີນີເຊຍເປັນຊາດທີ່ ອິດທິພົນຜະລິດເຮືອ ໃບຂຶ້ນໃຊ້ກ່ອນຫມູ່ ໃນໂລກ) ກາຍເປັນນັກການຄ້າທີ່ຮູ້ຈັກຜະລິດສິນຄ້າ ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນໄດ້ ແບບຢ່າງມາຈາກຊາວເອຢິບ. ເຂົາເຈົ້າຮູ້ຈັກ ຜະລິດເຄື່ອງໃຊ້ທີ່ເຮັດດ້ວຍແກ້ວ, ເຄື່ອງປັ້ນດິນເຜົາ, ຈັກຕໍ່ ແລະ ຍ້ອມຜ້ານົມ, ຫຼໍ່ຫຼອມ ແລະ ສະຫຼັກລວດລາຍໃສ່ ແຜ່ນໂລຫະ, ດ້ວຍຄວາມສາມາດທາງ

ດ້ານການຄ້າ ແລະ ຜະລິດສິນຄ້າ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊົນຊາດຟີນີເຊຍມີທ່າເຮືອຄ້າຂາຍຢູ່ຫຼາຍແຫ່ງ ເປັນຕົ້ນແມ່ນຢູ່ເກາະ ໄຊປຣັດ (Cyprus), ເກາະສີຊີລີ (Sicily), ເກາະຊາກດິເນຍ (Sardinia), ເກາະກຶອກຊີກາ (), ແຖມຝຣັ່ງ ທະເລເມດີເຕຣາເນ ແລະ ຝຣັ່ງທະເລແອັດສະປາຍອີກຫຼາຍແຫ່ງ.

ເມື່ອ 814 ກ່ອນ ຄສ, ຊາວຟີນີເຊຍໄດ້ອົບພະຍົບໄປສ້າງບ້ານເມືອງໃໝ່ທີ່ແຄມຝັ່ງທະເລໃນອັບຟິກາ ກົງກັນຂ້າມກັບເກາະຊີລີເຊິ່ງມີຊື່ວ່າ ກາກຕາ (). ຢູ່ທີ່ເມືອງນີ້ຊາວຟີນີເຊຍໄດ້ເປັນຜູ້ມີອຳນາດກວ່າເກົ່າອີກ, ໂດຍ ສະເພາະດ້ານການຄ້າ ເຊິ່ງກາຍເປັນຄູ່ແຂ່ງທີ່ສຳຄັນ ພວກໂຣມັນແຫ່ງກຸງໂຣມ (Rome) ແຕ່ຕໍ່ມາປະມານ 300 ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ ອຳນາດຂອງຟິກ ຖືກປາບປາມໃຫ້ຢູ່ໃຕ້ອຳນາດຂອງຊົນຊາດໂຣມັນ.

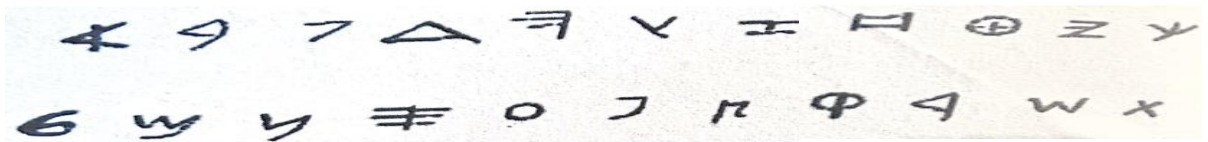
ຂ. ຕົວອັກສອນຂອງຊາວຟີນີເຊຍ

ຊົນຊາດຟີນີເຊຍ ບໍ່ພຽງແຕ່ໄດ້ນຳເອົາວິທີຜະລິດສິນຄ້າ, ປະດິດເຮືອໃບ, ວິທີຕຳຜ້າ, ຫຼໍ່ຫຼອມໂລຫະ ແລະ ຄວັດລວດລາຍສິລະປະມາຮັບໃຊ້ຊາວໂລກເທົ່ານັ້ນ, ເຂົາເຈົ້ານັ້ນຍັງໄດ້ນຳເອົາ ສິ່ງຂອງອັນມີຄ່າສູງມາສຸ່ມວນ ມະນຸດນາອີກ , ສິ່ງນັ້ນໄດ້ແກ່: ຕົວອັກສອນ, ໃນຂັ້ນທຳອິດຊາວຟີນີເຊຍໄດ້ໃຊ້ຕົວອັກສອນແບບຫຼັ້ມໄມ້ຂອງຊາວ ສຸເມຣຽນທີ່ຂຽນລົງເທິງແຜ່ນດິນໜຽວ, ແຕ່ຍ້ອນບໍ່ສະ ດວກໃນການຮຽນ, ຂຽນ, ອ່ານ (ໂດຍສະເພາະແມ່ນການ ຂຽນ) ແລະ ຫຍຸ້ງຍາກໃນການເອົາຕິດຕົວໄປມາຈົງເຊົາໃຊ້ແລ້ວປ່ຽນໄປສັງຂີ້ເຈ້ຍປາປີຣຸດຈາກປະເທດເອຢິບພ້ອມ ທັງໄດ້ປະດິດສ້າງຕົວອັກສອນເຄື່ອງໝາຍຂອງຕົນເອງຂຶ້ນທັງໝົດ 22 ຕົວ, ເຄື່ອງໝາຍເຫຼົ່ານີ້ປາກົດວ່າໃຊ້ແທນ ຄຳພະຍາຍາມນຶ່ງຄືກັບອັກສອນແບບຮູບພາບຂອງເອຢິບ; ເຄື່ອງໝາຍຕົວຫນຶ່ງເປັນອັກສອນຕົວຫນຶ່ງ, ດ້ວຍເຫດນີ້ ຈຶ່ງຖືວ່າ ຟີນີເຊຍເປັນຊາດທຳອິດທີ່ປະດິດຄິດຫາວິທີຂຽນໂດຍມີແຕ່ອັກສອນລ້ວນໆ ເຊິ່ງແມ່ນ ອັກສອນແທ້ນັ້ນ ເອງ (ຄວາມສາມາດໃນການປະດິດຕົວອັກສອນຂອງຊາວຟີນີເຊຍນີ້ ແມ່ນອີງໃສ່ຕົວອັກສອນຮູບພາບຂອງເອຢິບ ແລະ ອັກສອນ ຫຼັ້ມໄມ້ຂອງສຸເມຣຽນເປັນພື້ນຖານ).

ຊາວຟີນີເຊຍໄດ້ຮຽງຕົວອັກສອນແບບໃຫມ່ໃຫ້ເຂົ້າລຳດັບເພື່ອໃຫ້ຕົວອັກສອນຂອງຕົນນີ້ ໄດ້ຖານທີ່ຕັ້ງ ເພື່ອຈະໄດ້ທ່ອງຂຶ້ນໃຈ ແລະ ຮຽນໄດ້ງ່າຍເຊັ່ນ ກ.ຂ.ຄ ໃນຕົວອັກສອນລາວຂອງ ພວກເຮົາ, ສະນັ້ນເມື່ອຮຽນລຳດັບ ດັບແລ້ວຖ້າບໍ່ໃສ່ຊື່ສະເພາະຕົວ ເວລາຮຽນກໍຈະເຮັດໃຫ້ຈື່ຍາກ. ເພາະສະນັ້ນ ຟີນີເຊຍຈຶ່ງໃສ່ຊື່ອັກສອນຕົວຕົ້ນວ່າ " ງົວ" ຄຳວ່າ ງົວ ໃນພາສາຟີນີເຊຍອອກສຽງວ່າເອ ເລັຟ (Aleph) ເຊິ່ງຂຽນດ້ວຍຕົວອັກສອນຕົວທີ ສອງມີຊື່ວ່າ "

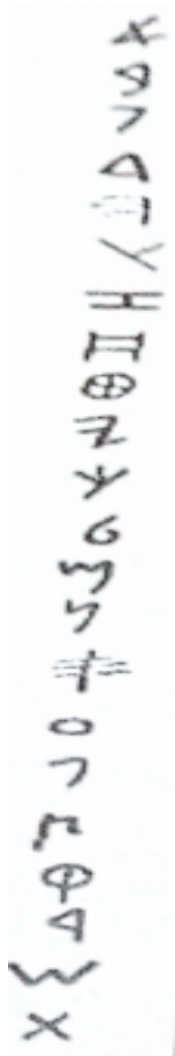
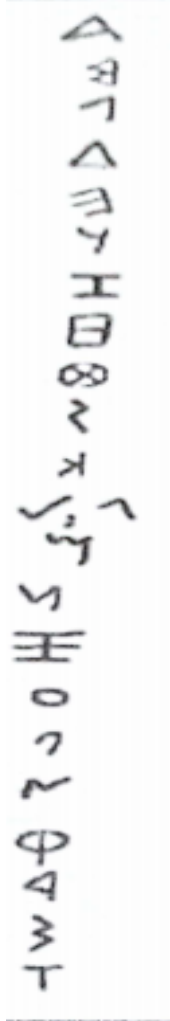
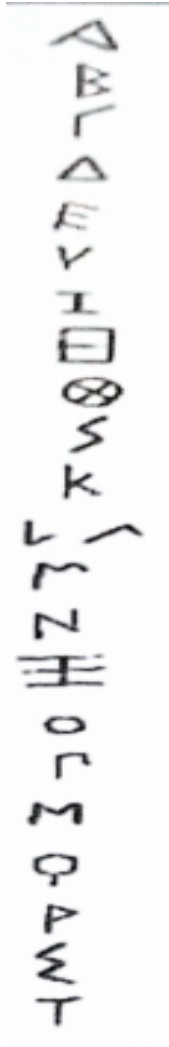
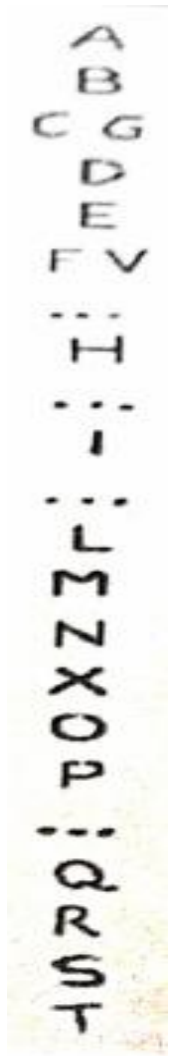
ເຮືອນ" ໃນພາສາຟິນີເຊຍ ອອກສຽງວ່າ ເບທ (Beth) ເຊິ່ງຂຽນດ້ວຍຕົວ(/)ເອີ້ນຊື່ແບບນີ້ຕ່າງໄປ ຈົນຕະຫຼອດ ຮອດ ຕົວອັກສອນສຸດທ້າຍ. ເພາະສະນັ້ນ ຖ້າເດັກນ້ອຍຊາວຟິນີເຊຍຈະຮຽນອ່ານຕົວອັກສອນກໍ່ອ່ານວ່າ ເອເລັຟ, ເບທ ແລະ ຕ່າງໄປ.

ຕົວຢ່າງ ຮູບຕົວອັກສອນຂອງຟິນີເຊຍ

ຕົວອັກສອນທີ່ຊາວຟິນີເຊຍປະດິດຂຶ້ນໃໝ່ນີ້ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນພໍ້ຄ້າຟິນີເຊຍເປັນຜູ້ນຳໃຊ້ເຂົ້າ ໃນການຈົດ ເລື່ອງລາວກ່ຽວກັບການຄ້າຂາຍຂອງຕົນ. ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ຕົວອັກສອນແບບໃໝ່ຂຽນເທິງແຜ່ນ ເຈ້ຍປາປີຣຸດ ແລະ ເຜີຍແຜ່ໄປຫຼາຍແຫ່ງໃນເຂດທະເລເມດີເຕຣາເນຈົນຮອດເອີຣົບຕາເວັນຕົກ, ທາງອິດ ແມ່ນຊາວເກັກເປັນຜູ້ຖ່າຍ ທອດໄປກ່ອນ ໃນເວລາທີ່ຊາວຟິນີເຊຍນຳອິດສະລາມໄປຂາຍໃນປະເທດເກັກ, ຊາວເກັກ ໄດ້ເຫັນພໍ້ຄ້າຟິນີເຊຍຖືແຜ່ນ ເຈ້ຍສີເຫຼືອງເຊິ່ງເປັນບັນຊີຂອງພວກເຂົາ ເທິງແຜ່ນເຈ້ຍນັ້ນມີການຂຽນເປັນຮູບເຄື່ອງຫມາຍສີດຳໆ. ທາງອິດເມື່ອ ເຫັນຊາວເກັກຄົງບໍ່ໄວ້ໃຈ ແລະ ຄິດຢ້ານ ໄປວ່າມັນເປັນສິ່ງຫນ້າລັງກຽດຈັ່ງໄຮອັນໃດອັນຫນຶ່ງ ດັ່ງມີຢູ່ໃນບົດເພງ ບຸຮານຂອງຊາວເກັກສະໄຫມ ນັ້ນບົດຫນຶ່ງຮຽກເຈ້ຍແຜ່ນນັ້ນວ່າ " ເຄື່ອງຫມາຍຮ້າຍ "ຕໍ່ມາພໍ້ຄ້າເກັກຜູ້ທາງການ ຕິດຕໍ່ກັບພໍ້ຄ້າຟິນີເຊຍ ກໍ່ເຫັນແຜ່ນເຈ້ຍເຫຼົ່ານັ້ນຈົນລ້ຽງຕາຂຶ້ນ. ໃນທີ່ສຸດກໍ່ຮຽນເອົາແບບຢ່າງນຳ ຄ່ອຍຄິດດັດແປງມາ ຂຽນໃນ ພາສາຂອງຕົນ ໂດຍເອົາຕົວອັກສອນຟິນີເຊຍມາໃຊ້, ຕໍ່ມາຊາວເກັກມີປັນຍາຫຼັກແຫຼມຂຶ້ນ ຄືໄດ້ ສັງເກດ ເຫັນຕົວອັກສອນຟິນີເຊຍມີຈຳນວນຫນ້ອຍ, ອັກສອນບາງຕົວກໍ່ບໍ່ມີໃນພາສາເກັກຈຶ່ງຄິດ ວິທີຮຽງຕົວອັກສອນ ໃໝ່ ແລ້ວກໍ່ນຳເຜີຍແຜ່ໄປທົ່ວບັນດານະຄອນເກັກສາວັດລັບໃຊ້ສະເພາະໃນກິດຈະ ການຄ້າຂາຍ ແລະ ການ ປົກຄອງເທົ່ານັ້ນ, ສ່ວນຊາວເກັກທີ່ຢູ່ໃນຈຳພວກຊົນຊັ້ນສູງຍັງອ່ານ, ຂຽນຫນັງສືບໍ່ເປັນ ຍິ່ງກວ່ານັ້ນຍັງເຫັນ ວ່າການຂຽນຫນັງສືເປັນເລື່ອງທີ່ຫນ້າຢ້ານ ອັນຈະເກີດຄວາມບໍ່ ເປັນມຸງຄຸນສູ່ຕົນເອງ. ໃນສະໄຫມ 693ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ, ວິຊາຫນັງສືຈຶ່ງໄດ້ນຳມາເຜີຍແຜ່ຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ຂະຫຍາຍຢ່າງກວ້າງຂວາງ. ເດັກນ້ອຍຊາວເກັກເວລາຮຽນ ອ່ານກໍ່ເອີ້ນຊື່ຕົວອັກສອນຕາມ ພາສາຟິນີເຊຍ ແຕ່ບໍ່ຮູ້ຈັກວ່າຊື່ເຫຼົ່ານັ້ນເພິ່ນແປວ່າແມ່ນຫຍັງ, ສຽງກໍ່ປ່ຽນໄປຈາກ ເດີມ ແຕ່ດັ່ງເດີມ ອ່ານວ່າ ເອເລັຟ, ເບທ ... ກໍ່ກາຍເປັນອານຟາເບຕາ (Alphabeta) ໄປ. ຄຳວ່າຕົວອັກສອນໃນ ພາສາຝຣັ່ງທີ່ຮຽກວ່າອານຟາເບ (Alphabet) ກໍ່ມາຈາກຄຳວ່າອານຟາເບຕານີ້ເອງ. ພາຍຫຼັງທີ່ ຊາວເກັກ ດັດແປງ ຕົວອັກສອນຟິນີເຊຍມາເປັນຕົວອັກສອນຂອງຕົນແລ້ວ ຕໍ່ມາຊາວໂຣມັນກໍ່ໄດ້ ນຳເອົາຕົວອັກສອນເກັກມາດັດແປງ ເປັນອັກສອນຂອງຕົນ. ຈາກນັ້ນກໍ່ແຜ່ຜາຍໄປທົ່ວເອີຣົບ. ຕົວອັກສອນຟິນີເຊຍ ນອກຈາກແຜ່ຜາຍໄປຍັງເອີຣົບແລ້ວ ຍັງຖືກເຜີຍແຜ່ມາທາງອາຊີ ແລະ ໄດ້ ກາຍເປັນຕົ້ນແບບໃຫ້ແກ່ຕົວອັກສອນຂອງຫຼາຍໆຊາດໃນຂົງເຂດດັ່ງກ່າວ ເພາະສະນັ້ນ, ຈຶ່ງຖືໄດ້ ວ່າຊາວຟິນີເຊຍໄດ້ສ້າງຄຸນປະໂຫຍດອັນໃຫຍ່ຫຼວງໃຫ້ແກ່ຊາວໂລກ ຄື ໄດ້ປະດິດສ້າງຕົວ ອັກສອນ ແບບອານຟາເບ (Alphabet) ຂຶ້ນໃຊ້ກ່ອນໝູ່ໃນໂລກ.

ສົມທຽບຕົວອັກສອນຟິນີເຊຍ, ເກຣັກ, ລາແຕັງ, ອັງກິດ

ຟິນີເຊຍ	ເກຣັກຕອນຕົ້ນ	ເກຣັກຕອນທ້າຍ	ລາແຕັງ	ອັງກິດ
				

ຮູບອັກສອນຟິນີເຊຍ ແລະ ຮູບອັກສອນເກັກ ເຊິ່ງເປັນເຄົ້າມູນໃຫ້ແກ່ອັກສອນລາແຕັງ ແລະ ອັງກິດ, ຫວ່າງທີ 1ອັກສອນຟິນີເຊຍ, ຫວ່າງທີ 2ອັກສອນເກັກຕອນຕົ້ນຂຽນແຕ່ຂວາຫາ ຊ້າຍ ໂດຍເອົາແບບວິທີຂຽນມາ

ຈາກອັກສອນຟິນີເຊຍ, ຫວ່າງທີ 3ອັກສອນເຫຼັກຕອນທ້າຍປ່ຽນ ຂຽນແຕ່ຊ້າຍໄປຫາຂວາ ເຊິ່ງເປັນແບບໃຫ້ແກ່
ອັກສອນລາແຕັງ

2.ວິວັດທະນາການຂອງຕົວອັກສອນໃນໂລກ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາແລ້ວ ເມື່ອ 3500ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ, ຊົນຊາດເອຢິບໄດ້ປະດິດຕົວອັກສອນ ແບບຮູບພາບຂຶ້ນ
ໃຊ້, ຈົນເຖິງ 1300ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ, ຊົນຊາດຟິນີເຊຍໄດ້ປະດິດສ້າງຕົວອັກສອນ ແບບອານຟາເບທຂຶ້ນໃຊ້ກ່ອນຫມູ່
ໃນໂລກ. ເມື່ອ 900ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ, ຊົນຊາດເກັກໄດ້ກ່າຍເອົາ ແບບອັກສອນຟິນີເຊຍມາເປັນອັກສອນປະຈຳຊາດ
ຂອງຕົນ ເຊິ່ງໃນເວລາຕໍ່ມາອັກສອນຈະຖືກຊົນຊາດໂຣມັນດັດແປງມາເປັນອັກສອນລາແຕັງ ແລະ ອັກສອນລາແຕັງ
ໄດ້ກ່າຍມາເປັນ ແບບຂອງອັກສອນຊາດຕ່າງໆໃນເຂດພາກພື້ນເອີຣົບ ແລະ ອາເມລິກາ.

ຢູ່ທາງພາກກາງຂອງທະວີບອາຊີແມ່ນຊາວອາຣະມຽນ (Aramian) ໄດ້ກ່າຍເອົາຕົວອັກສອນ ຂອງຊາວ
ຟິນີຊຽນແລ້ວນຳໄປເຜີຍແຜ່ໃຫ້ແກ່ຊົນຊາດອາຣັບ ເມື່ອຊາວອາຣະຍັນເຂົ້າມາສູ່ອິນເດຍ ນັ້ນ ເຂົາເຈົ້າກໍໄດ້ນຳເອົາ
ແບບອັກສອນຟິນີເຊຍເຂົ້າມານຳ ເຊິ່ງຕໍ່ມາໄດ້ກ່າຍເປັນອັກສອນຂະໂຣດຖີ ຢູ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອຂອງ
ອິນເດຍ ແລະ ໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວອອກເປັນອັກສອນພຣາມີ. ອັກສອນພຣາມີນີ້ກໍໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວອອກເປັນ
ອັກສອນຄຣິນ ຫຼື ປາລີຢູ່ທາງພາກໃຕ້ຂອງອິນເດຍ ແລະ ອັກສອນສັນສະກິດ ຫຼື ເທວະນາຄະຣີຢູ່ທາງພາກເໜືອ
ຂອງອິນເດຍ.

ຕົວອັກສອນຄຣິນ ຫຼື ປາລີ ແລະ ສັນສະກິດນີ້ໄດ້ກ່າຍເປັນຕົ້ນສະບັບໃຫ້ແກ່ຕົວອັກສອນ ລັງກາ, ມອນ,
ພະມ້າ, ຂະແມ, ລາວ, ໄທ.. ອັກສອນເຫຼົ່ານີ້ມີຮູບຮ່າງໃກ້ຄຽງກັນ ການຈັດລຳດັບ ວັກອັກສອນກໍຄືກັນ, ການ
ປະສົມພະຍັນຊະນະກັບສະຫະກໍຄືກັນ ເຊິ່ງສະແດງອອກຢູ່ບ່ອນວ່າເອົາ ສະຫຼະໄວ້ເບື້ອງລຸ່ມ, ເບື້ອງເທິງ, ຂ້າງຫນ້າ,
ຂ້າງຫຼັງຄືກັນ; ແຕ່ອັກສອນຂອງຊາດຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ກໍມີອັນແຕກຕ່າງກັນອອກໄປເປັນທຳມະດາ ຍ້ອນສິລະປະ ໃນການ
ຂຽນ ເຊິ່ງເຫັນວ່າງາມໄປຄົນລະ ແບບຈິ່ງຫມູນໃຊ້ຕາມຄວາມນິຍົມຂອງຊາດຕົນ.

ຕົວຢ່າງ ວາດຂຽນຂອງຕົວອັກສອນລາວ-ໄທ-ຂະແມ-ມອນ-ພະມ້າ ,

ລາວ:ກາ ເກ ກິ ກຸ

ໄທ: กา เก กิ กุ

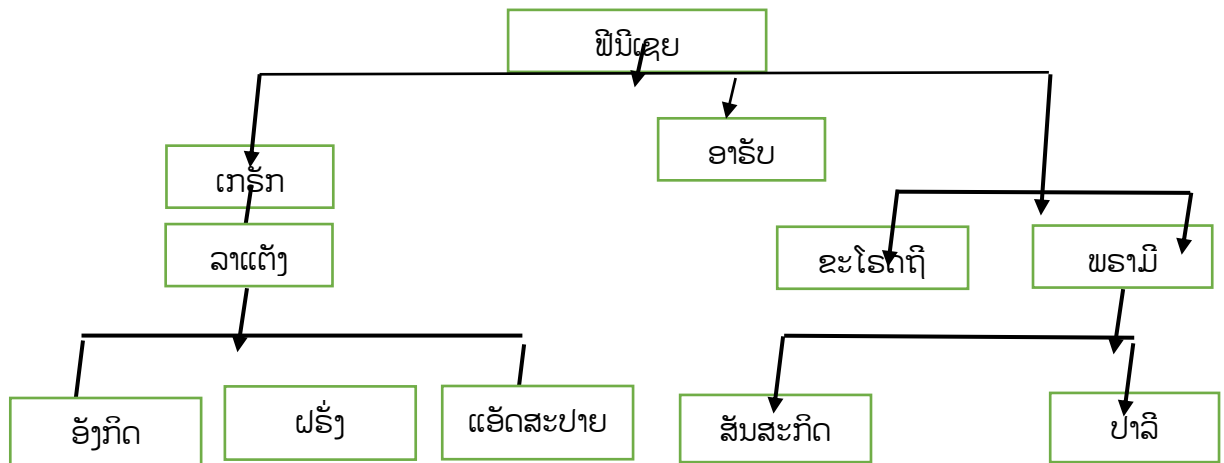
ຂະແມ:កាំ កៃ កີ້ កຸ້

ມອນ:တၢ တေ တီ တူ

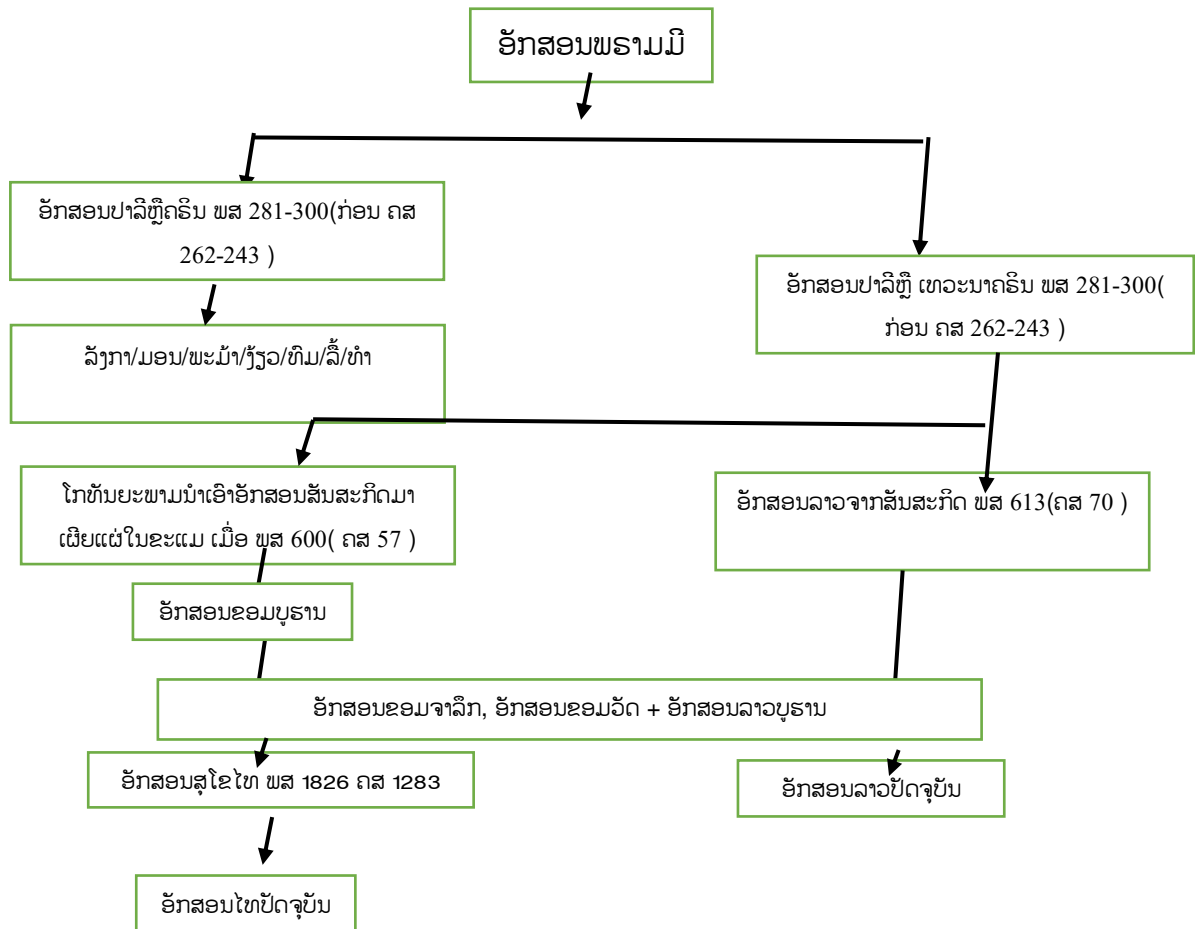
ພະມ້າ ggffffတၢ တေ တီ တူ

ພວກເຮົາສັງເກດເຫັນໄດ້ວ່າຕົວອັກສອນຂອງຊາດເຫຼົ່ານັ້ນມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ
ການຂຽນສະຫຼະໄວ້ທາງຫນ້າ, ທາງຫຼັງ, ທາງເທິງ, ເບື້ອງລຸ່ມ; ແຕກຕ່າງ ເພາະແຕ່ສິລະປະ ຫຼື ວາດຂຽນເທົ່ານັ້ນ

ແຜນວາດຂະບວນວິວັດຕົວອັກສອນໂລກ.

ແຜນວາດຄວາມເປັນມາຂອງໜັງສືລັງກາ, ມອນ, ພະມ້າ, ງ້ຽວ, ລີ້, ຂອມ, ຂະແມ, ລາວ, ໄທ.

ບົດທີ 2

ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ

1.ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ

1.1ອາລະຍະທຳຂອງອິນເດຍບູຮານ

ອິນເດຍແມ່ນປະເທດໜຶ່ງທີ່ມີອາລະຍະທຳອັນຮຸ່ງເຮືອງມາແຕ່ສະໄຫມບູຮານນະການ ເຊິ່ງ ແຫຼ່ງອາລະຍະທຳດັ່ງກ່າວນັ້ນ ເພິ່ນໄດ້ຄົ້ນພົບຢູ່ຕາມລ້ອງແມ່ນສິນທູ ແລະ ແມ່ນຄົງຄາ, ແມ່ນ້ຳ ໃຫຍ່ທັງສອງສາຍນີ້ແມ່ນໄຫຼລົງມາຈາກສາຍພູຫິມະໄລ (Himalaya).

ຈາກການຄົ້ນຄວ້າຂອງນັກປະຫວັດສາດ ແລະ ການຂຸດຄົ້ນຂອງນັກບູຮານຄະດີ, ເພິ່ນ ສາມາດເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບອາລະຍະທຳຢູ່ຕາມລ້ອງແມ່ນທັງສອງ ດັ່ງກ່າວໄດ້ຢ່າງລະອຽດພໍ ສົມຄວນ, ໂດຍສະເພາະຢູ່ຕາມລ້ອງແມ່ນສິນທູ ເພິ່ນໄດ້ຄົ້ນພົບຊາກສະຫຼັກຫຼັກຂອງຕົວເມືອງ ເກົ່າຄືເມືອງຫະຣັບປະ (Harappa) ແລະ ເມືອງໂມເຮນໂຈ-ດາໂຣ (Mohenjo-Daro) ເຊິ່ງສັນນິຖານ ວ່າຖືກສ້າງຂຶ້ນເມື່ອປະມານ 2500-2000 ປີກ່ອນຄ.ສ (ຄຣິດຕະສັກກະລາດ).

ຫະຣັບປະຖືກັນວ່າ ເປັນແຫຼ່ງອາລະຍະທຳແຫ່ງທຳອິດຂອງອິນເດຍ, ປັດຈຸບັນເປັນບ້ານໃນຕາແສງມັນຕະໂຄມະຣີ (Montgomery) ໃນລັດປັນຈາບພາກໃຕ້ຂອງປະເທດປາກິດສະຖານ ເທິງຝັ່ງຕາເວັນອອກຂອງແມ່ນ້ຳຣະວີ (Ravi) ແລະ ຢູ່ທາງໃຕ້ຂອງເມືອງລາຮໍ (Lahore) ລົງໄປເລັກນ້ອຍ. ສ່ວນໂມເຮນໂຈ-ດາໂຣຕັ້ງຢູ່ໃນສູງປະມານ 6 ແມັດ ບາງແຫ່ງກໍເກືອບ 12ແມັດ ເຊິ່ງມີ ທາດເຈດີ, ສິມ ແລະ ວິຫານຕັ້ງອ້ອມຢູ່ໃນເຂດຕາແສງ

ລາກະນາ (Lakana) ໂນນນີຕາຢູ່ຝັ່ງຕາເວັນຕົກຂອງແມ່ນ້ຳສິນທຸຕອນກາງ ບ່ອນເຕົ້າໂຮມກັນຂອງສາຂາແມ່ນ້ຳທັງ 5. ໄລຍະທາງ ຈາກໂມເຣນໂຈ-ດາໂຣຂຶ້ນໄປຫາຫະຣັບປະມານ 700ກວ່າກິໂລແມັດ, ປັດຈຸບັນຢູ່ໃນເຂດ ປາກົດສະຖານ ບໍລິເວນດັ່ງກ່າວມີລັກສະນະ ຄ້າຍຄືກັນກັບເມືອງຫະຣັບປະ, ເວລານີ້ຖືກນ້ຳເຊາະ ໄປຫຼາຍ ແຕ່ກອງດິນຈີ່ຍັງມີເຫຼືອໄວ້ພໍໃຫ້ຄົນຄວ້າຫາຄວາມຈິງໄດ້ຢູ່. ການຂຸດຄົ້ນຄັ້ງໃຫຍ່ໃນປີ ຄ.ສ 1950ນັ້ນໄດ້ເປີດເຜີຍຫຼັກຖານ ທາງດ້ານປະຫວັດສາດ ແລະ ອາລະຍະທາດຂອງສະໄຫມນັ້ນຢ່າງຈະແຈ້ງ, ຜົນຂອງການຂຸດຄົ້ນໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າຊາວເມືອງທັງສອງດັ່ງກ່າວ ມີຄວາມຊ້ານານ ໃນການກໍ່ສ້າງ ເຊິ່ງສະແດງອອກຄື ການກໍ່ສ້າງບ້ານເຮືອນມີແຜນຜັງຢ່າງເປັນລະບຽບ, ຖະຫນົນສາຍສາດ້ານໃນຕົວເມືອງສ້າງໄວ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງບາງແຫ່ງກວ້າງ 3 ແມັດ, ບາງແຫ່ງກວ້າງ 10 ແມັດ ແລະ ແຕ່ລະສາຍມີຄວາມຍາວປະມານ 700-800ແມັດ ຕັດກັນເປັນ 4ແຍກຫຼາຍແຫ່ງ, ບ້ານເຮືອນ ເປັນຕົກ 2ຊັ້ນຕັ້ງລຽນຕາມຖະຫນົນສ້າງດ້ວຍດິນຈີ່ກໍ່ມີ, ດ້ວຍດິນຕາກແດດກໍ່ມີ ສ່ວນຫຼາຍເຮືອນແຕ່ລະຫຼັງມີຫ້ອງນ້ຳ, ມີຂັ້ນໄດ, ນ້ຳສ້າງ ແລະ ທໍ່ລະບາຍນ້ຳອັນສາດ້ານທີ່ສຸດຢູ່ທີ່ ໂມເຣນ ໂຈ-ວາໂຣ ມີສະຖານທີ່ບໍລິການທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ເຊິ່ງຮຽກກັນວ່າ ສະອາບນາວ້ໃຫຍ່, ຂະໜາດ ຂອງສະອາບນານີ້ມີຄວາມຍາວ 12 ແມັດ, ກວ້າງ 7 ແມັດ, ເລິກ 2,5 ແມັດ, ມີອາຄານອ້ອມຮອບ ແລະ ມີຂັ້ນໄດລົງສູ່ສະ. ຄຽງຄູ່ກັບການກໍ່ສ້າງ ເຂົາເຈົ້າຍັງຮູ້ຈັກລ້ຽງສັດ-ປູກຝັງ, ຮູ້ຈັກປະດິດເຄື່ອງ ແຕ່ງຕົວ, ເຄື່ອງປຸງ, ເຄື່ອງແທກ, ອຸປະກອນປະຈຳເຮືອນ, ອຸປະກອນກິລາ ແລະ ສາດຕາອາວຸດ. ທາງດ້ານສິລະປະ ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມສາມາດໃນການແກະສະຫຼັກ, ການຫຼໍ່ຮູບ ແລະ ດ້ານເຄື່ອງປັ້ນ ດິນເຜົາ; ອັນສາດ້ານເຂົາເຈົ້າຍັງມີຕົວຫນັງສືເປັນຂອງຕົນເອງ. ຕົວອັກສອນລ້ອງແມ່ນສິນທຸນີ້ເປັນຕົວອັກສອນແບບຮູບພາບ ເຊັ່ນ ຮູບນົກ, ຮູບປາ ແລະ ຮູບແບບຕ່າງໆຂອງຄົນ ຕົວອັກສອນທີ່ຄົ້ນພົບມີທັງຫມົດ 396ຕົວ, ສ່ວນການຂຽນແມ່ນເລີ່ມຈາກ ຂວາໄປຫາຊ້າຍ, ແຕ່ບາງແຜ່ນຂຽນແຕ່ຊ້າຍໄປຫາຂວາ; ຖ້າຂໍ້ຄວາມມີຫຼາຍແຖວແມ່ນຂຽນຈາກຊ້າຍໄປຫາຂວາແລ້ວຈາກຂວາໄປຫາຊ້າຍວົນວຽນກັນໄປມາ. ຕົວອັກສອນເຫຼົ່ານີ້ມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັບຕົວອັກສອນຂອງຊາວສຸເມຣຽນ, ເອຢິບ ແລະ ຈີນໃນຍຸກດຽວກັນ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ນັກຄົ້ນຄວ້າບາງ ... ທ່ານເຊື່ອວ່າອັກສອນເຫຼົ່ານີ້ມີການພົວພັນກັນ.

ຕົວຢ່າງ ອັກສອນຮູບພາບຂອງຊາວເມືອງຫະຣັບປະ, ໂມເຣນໂຈ - ວາໂຣ ໃນກາປະທັບ ແລະ ແຜນທອງແດງ.

ປຽບທຽບຄວາມຄ້າຍຄືກັນຂອງຕົວຫນັງສືທີ່ຂຸດຄົ້ນໄດ້ຢູ່ລ່ອງແມ່ນ້ຳສິນທຸແຖວ ໗ ແລະ ທີ່ເກາະ ອິສເຕີໃນກາງມະຫາສະໝຸດປາຊີຟິກ ແຖວ ໒

ຊົນຊາດທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງອາລະຍະທາດ ລ້ອງຂອງອາລະຍະທາດ ລ້ອງແມ່ນສິນທຸໄດ້ແກ່ຊົນຊາດໃດນັ້ນ ບັນດາ

ນັກຄົນຄວ້າກໍໄດ້ໃຫ້ທັດສະນະແຕກຕ່າງກັນ ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍເຊື່ອວ່າຊົນຊາດດຣາວິດຽນ ເປັນເຈົ້າຂອງ ອະລິຍະທຳ ດັ່ງກ່າວ.ອາລະຍະທາດຂອງຊາວພື້ນເມືອງແຫ່ງແມ່ນ້ຳສິນທຸໄດ້ສ້າງສຸດລົງ ເມື່ອຊົນຊາດ ອາລະຍັນເຂົ້າມາມີອຳນາດ ໃນອິນເດຍລະຫວ່າງ2000 ປີ ຫາ 900 ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ. ຊົນຊາດອາຣະຍັນນີ້, ເຂົາເຈົ້າໄດ້ອົບພະຍົບມາແຕ່ທົ່ງ ຮາບຢູເຣເປຍ (Eurasia) ແຫ່ງປະເທດເບີເຊຍ (ອີຣານ). ພວກເຂົາໄດ້ເຂົ້າມາສູ່ອິນເດຍເປັນຫຼາຍຈຳພວກ, ເຊິ່ງ ພວກອລະຍັນນີ້ມີພາສາ, ສາສະໜາ ແລະ ວັດທະນະທຳເປັນຂອງຕົນເອງເມື່ອມາຮອດຊົມພູທະວີບແລ້ວເຂົາເຈົ້າກໍ ເຜີຍແຜ່ ພາສາ, ສາສະໜາ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຕົນໄປທົ່ວພາກເຫນືອອິນເດຍ (ສາສະໜາຂອງພວກອາຣະ ຍັນໄດ້ແກ່ສາສະໜາພາມ) ພວກອາຣະຍັນທີ່ເຂົ້າມາອິນເດຍນາໜຶ່ງນີ້ ບໍ່ໄດ້ມີການຄົບຄ້າສະຄົມກັບຊາວດຣາ ວິດຽນຢ່າງເສລີຄືກັນກັບພວກທີ່ມາກ່ອນ ເພາະຈາກພວກທີ່ມານັ້ນເຂົາຖືຕົນເອງວ່າເປັນຜູ້ປະເສີດກວ່າ.ດ້ວຍ ເຫດນີ້ສັງຄົມອິນເດຍໃນສະໄໝບູຮານຈຶ່ງມີການແບ່ງຊັ້ນວັນນະ.

1.2ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນອິນເດຍ

ດັ່ງໄດ້ກ່າວໄວ້ໃນຂໍ້ທີ 1ວ່າ ອິນເດຍເປັນປະເທດທີ່ມີອາລະຍະທຳອັນຮຸ່ງເຮືອງມາແຕ່ສະໄຫມ ບູຮານນະ ການ, ຈາກຄວາມຈະເລີນດັ່ງກ່າວນັ້ນ ເປັນອັນແນ່ນອນວ່າ ອິນເດຍມີພາສາປາກເວົ້າ ແລະ ຕົວອັກສອນໃຊ້ເປັນ ຂອງຕົເອງ.

ກ.ພາສາໃນອິນເດຍ

ອິນເດຍເປັນປະເທດທີ່ກວ້າງໃຫຍ່ໄພສານ ປັດຈຸບັນມີພົນລະເມືອງປະມານ1000 ລ້ານ ຄົນ ແລະ ປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນຊາດຊົນເຜົ່າທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ດັ່ງນັ້ນພາສາທີ່ໃຊ້ໃນອິນເດຍຈຶ່ງມີ ເຖິງ 281ພາສາ (ຖ້າເຮົານັບ

ພາສາເລັກພາສານ້ອຍເຂົ້ານຳກັນກໍມີເຖິງ 845ພາສາ) ແຕ່ຕາມລັດ ຖະໜົມະນຸນຂອງອິນເດຍໄດ້ບັນຍັດໄວ້ວ່າ ພາສາທີ່ໃຊ້ເປັນທາງການຢູ່ໃນແຕ່ລະລັດທົ່ວປະເທດ ມີ14ພາສາຄື:

- ພາສາອັດສະມິດໃຊ້ໃນແຄວ້ນອັດສາມໍ.
- ພາສາເບັງກາລີໃຊ້ໃນແຄວ້ນເບັງກອນ.
- ພາສາກຸຊະຣາດີ ໃຊ້ໃນແຄວ້ນ ກຸຊະຣາດ.
- ພາສາຮິນດີ ໃຊ້ຢູ່ໃນພາກເຫນືອ, ພາກກາງ.
- ພາສາອຸຣະດູ ໃຊ້ຢູ່ໃນແຄວ້ນ ປັນຈາບ, ອຸຕະຣະປະເທດ.
- ພາສາກັນນະດະ ໃຊ້ໃນແຄວ້ນ ໄມຊໍຣ໌.
- ພາສາແກັດສະມິຣີ ໃຊ້ໃນແຄວ້ນ ກັດສະມິຣ.
- ພາສາມາລາຢາລາມ ໃຊ້ໃນແຄວ້ນ ເກຣາລະ.
- ພາສາມະຣາຖີ ໃຊ້ໃນແຄວ້ນ ກັດສະມິຣ
- ພາສາໂອຣິຍະ ໃຊ້ໃນແຄວ້ນ ໂອຣິດສາ
- ພາສາປັນຈາມີ ໃຊ້ໃນແຄວ້ນ ປັນຈາ
- ພາສາສັນສະກິດ ເປັນພາສາໃນວັນນະຄະດີມີຮຽນທົ່ວປະເທດ
- ພາສາທະມິນ ໃຊ້ໃນແຄວ້ນ ມັດທະຣາດ .ໄມຊໍ
- ພາສາເຕລູກູ ໃຊ້ໃນແຄວ້ນ ອັດຕະຣະປະເທດ

ສ່ວນພາສາກາງທີ່ໃຊ້ທົ່ວປະເທດແມ່ນພາສາ ຮິນດີ ແລະ ພາສາອັງກິດ.

2.ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ

ບັນດານັກປາດທາງດ້ານອັກສອນສາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ ອິນເດຍມີພາສາຂຽນ (ຕົວ ສອນ) ໃຊ້ມາດົນ ປະມານ 2500ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ. ເຊິ່ງສະແດງອອກໃນຂໍ້ມູນ ທີ່ນັກບູຮານຄະດີ. ຄົ້ນພົບຢູ່ເມືອງຫະຣັບປະ ແລະ ເມືອງ ໂມເຣນໂຈ-ດາໂຣ.

ໃນອິນເດຍເວລານີ້ມີອັກສອນໃຊ້ຢູ່ຫຼາຍຊະນິດ ເຊັ່ນ ເທວະນາຄະຣີ, ເບັງກາລີ, ອິລະດູ, ທະມິນເປັນຕົ້ນ. ນອກນີ້ກໍມີອັກສອນຂອງຊົນເຜົ່າກຸ່ມນ້ອຍເຊິ່ງອັກສອນເຫຼົ່ານີ້ມີເຄົ້າກຳເນີດມາຈາກໃສ, ນັບຕັ້ງແຕ່ເວລາ ໃດ, ໃຜ ເປັນຜູ້ປະດິດ ? ບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ຍັງບໍ່ມີໃຜຕອບໄດ້ແນ່ນອນ, ເພາະມັນ ເປັນເລື່ອງເກົ່າແກ່ຫຼາຍພັນປີ ແລະ ສະຫຼັບສັບ ຊ້ອນ. ຮູ້ແນ່ນອນພຽງແຕ່ວ່າພວກພາມເລົ່າສູດພະ ເວດດ້ວຍພາສາສັນສະກິດ ແລະ ຕໍ່ມາກໍຈາລຶກດ້ວຍອັກສອນ ເທວະນາຄະຣີແບບທີ່ໃຊ້ກັນຢູ່ໃນປັດຈຸ ບັນນີ້. ນັກບູຮານຄະດີສ່ວນຫຼາຍນັບທັງຄົນອິນເດຍ ແລະ ຄົນເອີຣົບ ເຊັ່ນ

ເຢຍລະມັນ, ອັງກິດ, ຝຣັ່ງ, ຣັດເຊຍເປັນຕົ້ນ ໄດ້ຄົ້ນຄວ້າເລື່ອງເກົ່າໆໃນອິນເດຍແລ້ວກໍລົງຄວາມເຫັນໄວ້ຕ່າງກັນ ກ່ຽວ ກັບການກຳເນີດຂອງອັກສອນເຫຼົ່ານີ້ຄື:

1. ທ່ານ ເບີເນລ (Burnell). ບອກວ່າອັກສອນພຣາມີສືບທອດມາຈາກອັກສອນຟິນີເຊຍ ແລະ ເຂົ້າສູ່ອິນເດຍປະມານສະໄຫມພຸດທະການ ຫຼື ຫຼັງຈາກນັ້ນເລັກນ້ອຍ.

2. ທ່ານ ດຣ. ບຸເລີ (Dr.Bunker) ບອກວ່າອັກສອນພຣາມີ ມີໃຊ້ໃນສະໄຫມພຸດທະການ ຫຼື ກ່ອນຫນ້ານັ້ນປະມານ 200 ປີ ແລະ ບອກວ່າອັກສອນນີ້ ສືບທອດມາຈາກອັກສອນເຊີຕິກ (Semitic-Alphabet) ແຕ່ທ່ານຜູ້ນີ້ກໍບໍ່ກ້າຢືນຢັນວ່າທັດສະນະຂອງຂອງຕົນຈະຖືກຕ້ອງ ແລະ ທ່ານ ຍັງຄິດອີກວ່າມັນອາດຈະມີໃຊ້ກ່ອນພຸດທະການປະມານ 500ປີ ກໍເປັນໄດ້.

3. ທັດສະນະຂອງນັກປາດຊາວອິນເດຍ ໄດ້ຄົ້ນຄວ້າຫຼັກຖານທາງວັນນະຄະດີຫຼາຍເລື່ອງ ເຊັ່ນ: ນາຣະທະ, ສະມະຣິຕິ, ພະຣິທັດສະປະຕິ, ບົດປະພັນຂອງກາລິທາດ, ວັນນະຄະດີ ເຊັ່ນ ພົງສາວະດານເປັນຕົ້ນ ແລ້ວລົງຄວາມເຫັນວ່າ ໃນສະໄຫມພຸດທະການມີຕົວອັກສອນໃຊ້ແລ້ວ.

4. ໃນບົດບັນທຶກຂອງພະຈິນຊີ ຖັງຊຳຈັງ ແລະ ປະທານຸກົມຈິນຊີ ຟາວັນຊຸຫຼິນ (Fawan Sulin) ອໍ ກໍຮັບຮອງວ່າອັກສອນພຣາມີເກົ່າແກ່ຫຼາຍ.

5. ບົດບັນທຶກຂອງນັກປາດອາຣັບ ຊີ ອັລເບລູນີ (Alberuni) ໃຫ້ທັດສະນະວ່າອິນເດຍຄົງມີອີກຄົງມີອັກສອນໃຊ້ມາຕັ້ງແຕ່3101ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ. ແລ້ວ.

6. ບົດບັນທຶກຂອງ " ເນຍໂຄສ "(Nearchos) ແມ່ທັບຄົນຫນຶ່ງຂອງພະເຈົ້າອະເລັກຊານເດີ ກ່າວໄວ້ວ່າ ຄົນອິນເດຍຮູ້ຈັກຜະລິດເປືອກໄມ້ ແລະ ຜ້າຂາດ (ເຊື່ອວ່າເຂົາເຈົ້າຄົງຜະລິດເຈ້ຍສາມັດພ້ອມໄວ້ຂຽນ ແຕ່ບົດບັນທຶກບໍ່ໄດ້ກ່າວເຖິງອັກສອນເລີຍ).

7. ທ່ານ ເມກສະເທນິສ (Megasthenes) ທຸດເຫຼັກປະຈຳລາຊະສານັກພະເຈົ້າຈັນທະຄຸບ ... (ຈັນທຣອຸປຕ) ປີ 323-300ກ່ອນ ຄ.ສ. ບັນທຶກໄວ້ວ່າໃນແຜ່ນດິນອິນເດຍ ມີການຝັງເສົາຫິນບອກໄລຍະທາງໄວ້ຕາມຖະຫນົນ ເພື່ອວ່າຄົນອ່ານຫນັງສືອອກຈະໄດ້ຮູ້ໄລຍະທາງ ແລະ ຮູ້ວ່າສາລາພັກຮ້ອນຈະຢູ່ໃກ້, ໄກສ່ຳໃດເປັນຕົ້ນ.

8. ໃນວັນນະຄະດີສັນສະກິດຫຼາຍເລື່ອງເຊັ່ນ ໂຄງສັນລະເສີນວິລະຊິນ, ກາບ, ບົດລະຄອນ, ບົດສູດ, - ໃນວັນນະຄະດີສັນສະກິດຫຼາຍເລື່ອງ, ງານປົກຄອງ, ປະຫວັດສາດ, ສິລະທາຳ, ປັດຊະຍາເປັນຕົ້ນ ທີ່ແຕ່ງຂຶ້ນສະໄຫມໂມລິຍະ ,323ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ.) ນັ້ນລ້ວນແຕ່ສະແດງເຖິງຄວາມເກົ່າແກ່ຂອງການໃຊ້ອັກສອນ ບາງເລື່ອງ, ແຕ່ງກ່ອນພຸດທະການກໍມີ ເຊິ່ງແມກຊມູນເລີ (Max Muller) ບອກວ່າບາງເລື່ອງແຕ່ງກ່ອນພຸດທະການເຖິງ 900ປີ, ບຸເລີ (Butler) ແລະ ວິນເຕີນິດຊ (Winternitz) ຍິ່ງຫນັກເຂົ້າໄປອີກຄື ບອກວ່າປະມານ 3000-4000 ປີ ກ່ອນພຸດທະການ (ອາດຈະເກີນຄວາມຈິງໄປຫຼາຍ).

ອີກອັນຫນຶ່ງວັນນະຄະດີ 2ເລື່ອງຄື ຣາມະຍະນະ ແລະ ມະຫາພາຣະຕະ ເຊິ່ງນັກປາດ ອັນວ່າແຕ່ງຂຶ້ນປະມານ 100ປີ ຫຼັງພຸດທະການກໍມີຄຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຂຽນເຊັ່ນ ຢູ່ໃນບົດ - ຄໍວ່າ ລິຂະ, ເລຂະນະ, ເລຂະກະ ເປັນຕົ້ນ ດັ່ງນັ້ນ, ບຸເລີຈຶ່ງເຊື່ອວ່າການໃຊ້ຕົວອັກສອນນັ້ນຄົງມີມາແຕ່ເກົ່າແທ້ ແລະ ຄຳພີອັດຖະສາດຂອງເກົາຕິລະຍະ ເຊິ່ງແຕ່ງກ່ອນສະໄຫມພະເຈົ້າອະໂສກມະຫາລາວ ກໍໄດ້ກ່າວເຖິງການຂຽນຢູ່ຫຼາຍຄຳເຊັ່ນກັນ. ນອກຈາກນີ້ ຍັງມີຫຼັກຖານທາງວັນນະຄະດີອີກຫຼາຍຢ່າງທີ່ມີຄຳກ່ຽວຂ້ອງກັບການຂຽນ, ການຈາລຶກປາກົດຢູ່ ເຊັ່ນ

ໃນຄຳພີອຸປະນິສັດ ເປັນຕົ້ນ ເຊິ່ງເຊື່ອວ່າມີມາກ່ອນພຸດທະການປະມານ 100 ປີ ກໍມີຄຳເຫຼົ່ານີ້ຢູ່ ຄືໃນສາມ ໂທກະຍະ ອຸປະນິສັດ ມີຄຳວ່າ " ອັກສອນ " ແລະ ໃນບາງຕອນກໍມີການກ່າວເຖິງ " ວະຣະນະ " ຫຼື ວັນນະ ຕົວອັກສອນ), ມາຕຣາ (ເຄື່ອງຫມາຍບອກສຽງ) ເປັນຕົ້ນ.

ຫຼັກຖານທີ່ແນ່ນອນທີ່ສຸດ ນັກບູຮານຄະດີນຳມາຢືນຢັນເຊິ່ງປະຕິເສດບໍ່ໄດ້ ກໍຄືຕົວອັກສອນທີ່ຄົ້ນພົບຢູ່ລ້ອງແມ່ນສິນທຸ ເຊິ່ງອັກສອນເຫຼົ່ານີ້ເປັນອັກສອນຮູບພາບ ແລະ ອັກສອນປະເພດເຄື່ອງ ຫມາຍ. ທ່ານ ດຣ. ປານເດຍ ບອກວ່າອາຍຸຂອງອັກສອນເຫຼົ່ານີ້ປະມານ 2500ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ.

10.ອັກສອນຈາລຶກກ່ອນສະໄຫມໂມລິຍະ ເຊິ່ງ ແຍກອອກເປັນປະເພດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້.

- ອັກສອນຢູ່ຫຼຽນຂອງເມືອງເອຣັນ (Era) ອ່ານຈາກຊ້າຍໄປຫາຂວາ, ຈາກຂວາໄປຫາຊ້າຍບູເລີຍຢືນຢັນວ່າ ຍຸກທີ່ຂຽນຈາກຊ້າຍຫາຂວາ, ຈາກຂວາຫາຊ້າຍນີ້ ຕົກຢູ່ໃນສະໄຫມ 400 ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ.

- ອັກສອນທີ່ຫຼຽນຕັກກະສິລາ ເຊິ່ງນັກບູຮານຄະດີຖືວ່າເປັນຍຸກດຽວກັບເອຣັນ.

- ອັກສອນຈາລຶກທີ່ທາດຂອງພະພຸດທະເຈົ້າ ທີ່ເມືອງບັດວິໃນແຄວ້ນໂກສິນ ເປັນຄຳຈາລຶກນະມັດສະການພະບໍລົມສາລິລິກະທາວ.

- ອັກສອນຈາລຶກຂອງເຊນ ຄົ້ນພົບທີ່ບ້ານອັດຊະເມີຈາລຶກວ່າ " ວິຣາຍະນະຄະເຜຈະເຈັຽວະເສ " ລະນິກເຖິງພະມະຫາວິຣະສາ ສະດາ ຂອງສາສະຫນາເຊນ.

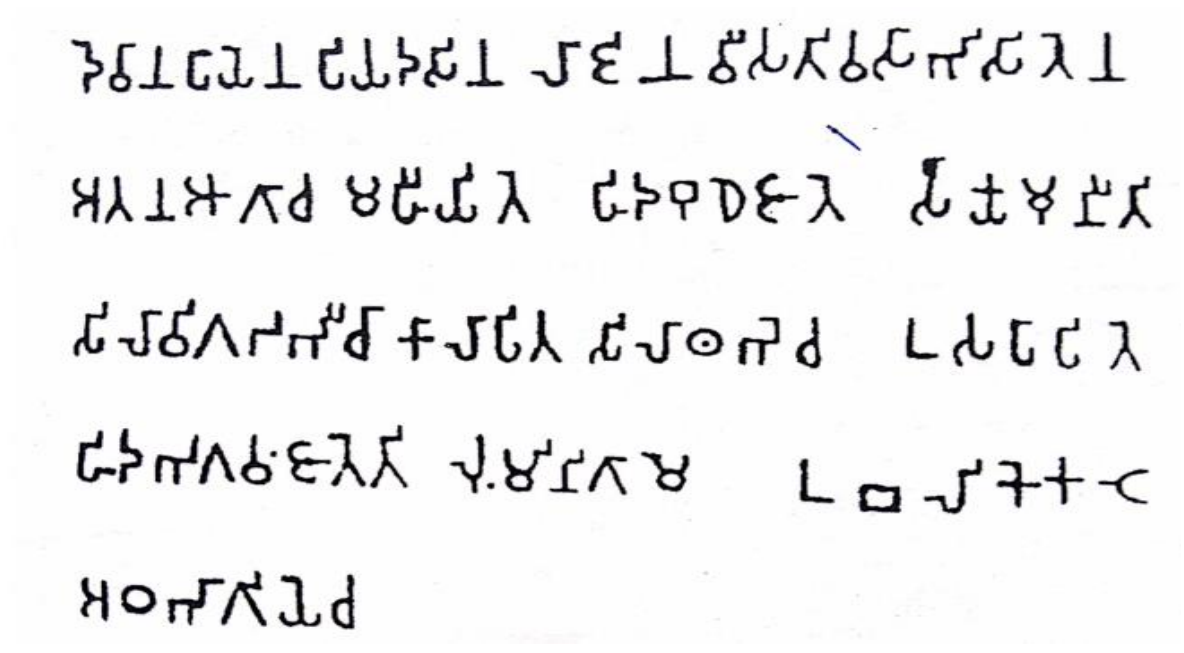
- ສິລາຈາລຶກມະຫາສະຖານນີ້ເປັນແຜ່ນຫີນ ມີຂໍ້ຄວາມຖວາຍຊີວິດວອຸຫົວແກ່ພັນຈະວັກຄີ (ສາວົກຮຸ່ນທຳອິດຂອງພະພຸດທະເຈົ້າ) ຄົ້ນພົບຢູ່ຕາ ແສງໄພຄຣາໃນແຄວ້ນເບັງກອນ.

11. ສິລາຈາລຶກສະໄຫມພະເຈົ້າອະໂສກມະຫາລາວ.

ຖ້າອີງຕາມສິລາຈາລຶກໃນສະໄຫມພະເຈົ້າອະໂສກມະຫາ ຄາວເມື່ອ 30 ປີ ກອງ ຄ ສ ເປັນເຄົ້າມູນແລ້ວ ຕົວອັກສອນອິນເດຍແບ່ງອອກເປັນ 2 ປະເພດດັ່ງນີ້.

- ປະເພດທີ 1ຂຽນແຕ່ຂວາໄປຫາຊ້າຍ ມີໃຊ້ຢູ່ທາງທິດຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອຂອງອິນເດຍ ອັກສອນປະເພດນີ້ມີຊື່ວ່າ " ຂະໂຣດ " ຊົນເຜົ່າທີ່ໃຊ້ອັກສອນນີ້ໄດ້ແກ່ພວກຍະວະນະ, ແບກໂຕຣປາລີ, ພວກສະກະ (ສະກິທຽນ), ອາຣະຍັນ, ອິນໂດແບກຕຣຽນ, ກາບູລຽນ ແລະ ຂະໂຣດຖີ ເປັນຕົ້ນ. ຄຳວ່າຂະໂຣດຖີນີ້ເປັນຄຳສັບສັນສະກິດ ເປັນຊື່ເອີ້ນໃນອາຊີກາງຄືເມືອງກັດສະການ ເຊິ່ງເປັນສູນກາງທີ່ໃຊ້ອັກສອນນີ້ໃນຍຸກຫຼັງສຸດ ເລື່ອງນີ້ສະເຕນໂຄໂນວ(Sark orw) ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ວ່າ " ເປັນຄວາມຈິງວ່າ ຫຼັກຖານເອກະສານຈຳນວນຫຼາຍທີ່ເປັນອັກສອນຂະໂຣດຖີ " ພົບທີ່ເຂດເຕີສະຖານຕິດຕໍ່ກັບຈີນ ສະເພາະຢ່າງຍິ່ງທາງພາກໃຕ້ຂອງທະເລຊາຍ ແລະ ວ່າອັກສອນນີ້ເປັນທີ່ຮູ້ກັນດີກ່ອນຈາກ ລັດໂຂຕານ (Khotan)ເທົ່ານັ້ນ (ເມືອງນີ້ຢູ່ເໜືອກັດສະມິຣ) ແຕ່ຢ່າງໃດກໍຕາມ ອັກສອນນີ້ກໍກະຈ່າຍຢູ່ທົ່ວໄປ, ໃຊ້ຈາລຶກພາສາອິນເດຍ, ພໍຄຳອິນເດຍ ເປັນຄົນທີ່ນຳອັກສອນນີ້ເຂົ້າມານຳໄປໃຊ້ກໍເປັນໄປໄດ້, ອັກສອນນີ້ຄົງບໍ່ເທົ່າແກ່ປານໃດອາດຈະມີໃຊ້ໃນສະຕະວັດທີ III ກ່ອນ ຄ.ສ. ໃນ ສິລາຈາລຶກ ຂອງພະເຈົ້າອະໂສກມະ ມີພຽງ2ແຜ່ນທີ່ຈາລຶກດ້ວຍຕົວອັກສອນນີ້ຄື ທີ່ຊະບັດສະກາຣະຫິ ແລະ ທີ່ມັນເຊທະຣາເຊິ່ງຕັ້ງຢູ່, ຕອນເໜືອສຸດຂອງອິນເດຍສະແດງໃຫ້ເຫັນແຈ້ງວ່າສະຖານທີ່ນັ້ນ, ຍຸກນັ້ນຍັງໃຊ້ອັກສອນນີ້ຢູ່, ພະເຈົ້າອະໂສກຈຶ່ງໃຫ້ຈາລຶກດ້ວຍອັກສອນນີ້.

ປະເພດທີ 2 ຂຽນແຕ່ຊ້າຍໄປຫາຂວາ ມີໃຊ້ທົ່ວໄປໃນອິນເດຍ ເອີ້ນວ່າ ອັກສອນພຣາມີ, ເຊິ່ງເປັນອັກສອນ ທີ່ໃຊ້ຫຼາຍໃນສະໄຫມພະເຈົ້າອະໂສກມະຫາລາດ, ສິລາຈາລຶກທັງຫມົດ (ເວັ້ນແຕ່ສິລາ ຈາລຶກ 2 ແຜ່ນ ທີ່ກ່າວມາ ຂ້າງເທິງນັ້ນ) ລ້ວນແຕ່ໃຊ້ອັກສອນພຣາມີທັງນັ້ນ, ອັກສອນພຣາມີຍຸກ ດັ່ງກ່າວນັ້ນຖືວ່າງາມກວ່າທຸກຍຸກ ເພາະມີ ຮູບຫັກມຸມເປັນຫລ່ຽມ, ອ່ານງ່າຍ, ຕໍ່ມາໄດ້ວິວັດທະການ.ມາເປັນຕົວລ່ຽມ, ຕົວມົນ, ຕົວງ່ຽງ ຜົນແປຮູບໄປຈົນ ກາຍປັນອັກສອນສັນສະກິດ, ຄຣິນ, ລັງກາ, ຕິເບດ, ມອນ, ພະມ້າ, ຂະແມ, ລາວ, ໄທ.....ຮູບຕົວອັກສອນພຣາມີ ໃນສິລາຈາລຶກຂອງພະເຈົ້າອາໂສກມະຫາລາດພົບເຫັນທີ່ລຸ່ມພິນິວັນ ບ່ອນປະສູດຂອງເຈົ້າຊາຍສີທັດຖະ.

ເທວານັມປິເຍນ ປິຍທະສິນ ລາຊິນ ວິສຕົວສາພິສິເຕນ
 ອຕນ ອາຄາຈ ມຫິຍິເຕ ຫິທ ພຸເທ ຊາເຕ ສາກຍມຸນິຕິ
 ສິລາວິຄທພິຈາ ກາລາປິຕ ສິລາຖ ເພຈ ອຸສປາປິເຕ
 ຫິທ ພຄວໍ ຊາເຕຕິ ລຸມພິນິຄາເມ ອຸພລິເກ ກເຕ
 ອຖພາຄິເຍຈ

2.ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນສັນສະກຣິດ

2.1 ພາສາສັນສະກຣິດ

ພາສາສັນສະກຣິດ ເປັນສາຂາໜຶ່ງຂອງຕະກຸນພາສາອິນໂດ-ອາຣະຍັນຍຸກເກົ່າ ເຊິ່ງມີປະຫວັດຄວາມເປັນມາຄື ເມື່ອ 3000 ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ ສະໄຫມທີ່ຊາວອາຣະຍັນດາລິງຊີວິດຢູ່ທັງຮາບຢູເຊຍແຫ່ງປະເທດເບີເຊຍ (ອີຣານ) ນັ້ນ, ພາສາຂອງ ເຂົາເຈົ້າມີຊື່ວ່າ ພຣາມີ ແປວ່າ ພາສາພົມ. ຕໍ່ມາເມື່ອ2500ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ, ພາສາພຣາມີໄດ້ປ່ຽນຊື່ມາເປັນພາສາອາຣະຍັນ, ພຣາມີ ຫຼື ອາລະຍັນນີ້ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ ມາເລື້ອຍໆຈົນກະທັ້ງເຖິງ 1000ປີ ກ່ອນ ຄ.ສເຊິ່ງເປັນໄລຍະທີ່ຊາວອາຣະຍັນໄດ້ເຂົ້າມາມີອຳນາດຢູ່ໃນອິນເດຍຢ່າງສົມບູນ, ເຂົາເຈົ້າໄດ້ໃສ່ຊື່ໃໝ່ວ່າ ພາສາສັນສະກຣິດ ຫຼື ເທວະພາສາ ເຊິ່ງເຂົາເຊື່ອກັນວ່າ ເປັນພາສາຂອງເທບພະເຈົ້າ ຍ້ອນພາສາ ການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ບໍ່ຄົງຕົວໃນຮູບເດີມ, ເພິ່ນຈຶ່ງສາມາດແບ່ງພາສາສັນສະກຣິດອອກເປັນ 2ໄລຍະຄື:

- ເວດິກສັນສະກຣິດ (Vedic Sanskrit) ແມ່ນພາສາທີ່ໃຊ້ບັນທຶກໃນຄຳພີພະເວດ ເຂົ້າປະກອບດ້ວຍຄຳສູດມົນົກນິຄາຖາ ອ້ອນວອນເທບພະເຈົ້າ, ບົດສູດ ແລະ ບົດເພງສັນລະເສີນ ເທບພະເຈົ້າຂອງຊາວອາຣະຍັນ, ຄຳພີພະເວດນີ້ເຊື່ອກັນວ່າຂຽນຂຶ້ນໃນລະຫວ່າງ 1000ປີ ກ່ອນ ຄ. ສ.

- ຄະລາສິຄອນສັນສະກຣິດ (Classical Sanskrit) ແມ່ນພາສາທີ່ໃຊ້ບັນທຶກໃນວັນນະຄະດີ ສະໄຫມບູຮານຂອງອິນເດຍ ເພິ່ນຖືວ່າເປັນພາສາມາດຕະຖານ ເພາະມີຫຼັກໄວຍາກອນ ຢ່າງສົມບູນ ໂດຍແມ່ນອາຈານປານິນີ ໄດ້ຮຽບຮຽງຂຶ້ນຢ່າງເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍດີໃນລະ ຫວ່າງ500 ປີ ກ່ອນ ຄ. ສ.

ຄຳວ່າ "ສັນສະກຣິດ" ແປວ່າ ກັນກອງດີແລ້ວ, ເຮັດໃຫ້ເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍດີແລ້ວຫມາຍ ຄວາມວ່າ ພາສາພຣາມີ ຫຼື ອາຣະຍັນ ໄດ້ຖືກນັກປາດທາງດ້ານພາສາສາດຂອງອິນເດຍແກ້ໄຂດັດແປງຄືນໃຫມ່ຈົນເຫັນວ່າເຂົາຮູບເຂົ້າຮອຍດີ, ມີລະບຽບແບບແຜນດີ ຈຶ່ງໃສ່ຊື່ວ່າ ສັນສະກຣິດ, ດັ່ງນັ້ນ, ..ເຮົາຈຶ່ງສະຫຼຸບຄວາມໄດ້ວ່າ "ພາສາສັນສະກຣິດແມ່ນພາສາທີ່ນັກປາດກັນກອງດີແລ້ວນັ້ນເອງ".

ໃນສະໄຫມບູຮານຖືກັນວ່າພາສາສັນສະກຣິດເປັນພາສາຂອງນັກປາດບັນດິດ, ຜູ້ອື່ນທີ່ບໍ່ມີຄວາມຮູ້ສູງ ບໍ່ມີສິດຈະນາຳພາສານີ້ໄປໃຊ້, ເມື່ອເວລາສະ ແດງລະຄອນ ແຕ່ລະຕົວລະ ຄອນກໍມີພາສາໃຊ້ຂອງໃຜຂອງລາວຄື ຜູ້ທີ່ມີຍົດຖາບັນດາສັກສູງຈຶ່ງໃຊ້ພາສາສັນສະກຣິດໄດ້, ສ່ວນ ແມ່ຍິງ ຫຼື ສາມັນຊົນຕ້ອງໃຊ້ພາສາທ້ອງຖິ່ນອື່ນຕາມຄຸນລັກສະນະ ຫຼື ຊັ້ນວັນນະຂອງຕົວລະຄອນ. ໃນປັດຈຸບັນພາສາສັນສະກຣິດໄດ້ກາຍເປັນພາສາຕາຍ ແຕ່ກໍຍັງຖືກນາຳມາສຶກສາຄົ້ນຄວ້າເພາະຖື ວ່າເປັນພາສາຂອງຊົນຊາດທີ່ມີຄວາມຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງທາງດ້ານສິລະປະວັນນະຄະດີ, ວິທະຍາການ ມາກ່ອນ, ສາລັບພາສາລາວກໍໄດ້ຮັບອິດທິພົນ ຈາກພາສາສັນສະກຣິດບໍ່ແມ່ນຫນ້ອຍ ມີຫຼາຍສັບທິພວກເຮົາໃຊ້ໃນປັດຈຸບັນເຊິ່ງໄດ້ເຄົ້າມາຈາກພາສາສັນສະກຣິດດັ່ງຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້. ບຸລຸດ ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ

ປຸຣຸສ.

ສະຫວນ ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດສວຣຄ.

ມາລະຍາດ ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດມາຣຍາທ.

ອັດສະຈັນໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ ອັດສະຣະຍະ.

ອາຈານໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ ອາຈາຣະຍະ.
 ອາລະຍະທາ ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ ອາຣຍທັມ.
 ປັດຊະຍາໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ ປຣັດຊຍາ.
 ທະຫານໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ ທຫາຣ.
 ມະນຸດສະຍະທ ອາໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ ມະນຸສະຍະທັມ.
 ພິກສ.ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ ວຣິກສ
 ອັກສຣສາສຕຣ. ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດອັກສອນສາດ
 ລະດູໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ. ຣິຕຸ
 ອັກສອນສາດ ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບສັນສະກຣິດ ອັກສຣສງສາຍ

2.2 ຕົວອັກສອນສັນສະກຣິດ

ເມື່ອຊາວອາຣະຍັນເຂົ້າມາມີອາຸນາດຢູ່ໃນອິນເດຍແລ້ວ, ເຂົາເຈົ້າໄດ້ທຳການເຜີຍແຜ່ພາສາ, ສາສະໜາ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ຕົວອັກສອນໄປທົ່ວອິນເດຍ. ຕົວອັກສອນທີ່ຊາວອາຣະຍັນນຳ ເຂົ້າມາໃຊ້ໃນອິນເດຍນັ້ນ, ໃນຂັ້ນຕົ້ນເອີ້ນວ່າ ອັກສອນພຣາມີ ເຊິ່ງໄດ້ເຄົ້າແບບມາຈາກອັກສອນ ຟິນີເຊຍ. ໃນເວລາຕໍ່ມາ, ອັກສອນພຣາມີໄດ້ຖືກດັດແປງ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວຈົນກາຍມາເປັນອັກສອນ ສັນສະກຣິດ ຫຼື ເອີ້ນຢ່າງຫນຶ່ງວ່າ ເທວະນາຄະຣີ ແປວ່າ ຂີດຂຽນ ໂດຍເທບພະເຈົ້າ ເຊິ່ງນິຍົມໃຊ້ກັນ ຢູ່ທາງພາກເໜືອຂອງອິນເດຍ.

ກ. ຮູບອັກສອນສັນສະກຣິດສະໄໝລາຊະວົງປັນລະວະ (ສະຕະວັດທີI)

★ສະຫຼະ

★ ພະຍັນຊະນະ

ຫ	ຂ	ຈ	ຟ	ຮ
ດ	ຊ	ຄ	—	ຮູ
ຮ	—	ຂ	—	ກ
ກ	ໂ	ຸ	ໂ	ກ
ຟ	ຮ	ຮ	ກ	ຟ
ຟ	ຮ	ໂ	ດ	ໂ
ຟ	ຮ	ໂ	ໂ	ຮ

ຂ.ຮູບຕົວອັກສອນສັນສະກິດ ຫຼື ເທວະນາຄະຣິ

★ ສະຫຼະ

ອ	ອ	ໄ	ໄ
ອ	ອ	ໄ	ໄ
ອ	ອ	ໄ	ໄ
ອ	ອ	ໄ	ໄ

★ສະຫຼະທີ່ປະສົມກັບພະຍັນຊະນະ

ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	ᵂˣ
ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	ᵂˣ
ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	ᵂˣ

ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	
ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	ᵂˣ
ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	ᵂˣ
ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	ᵂˣ
ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	ᵂˣ
ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	ᵂˣ
ᵀˣ	ᶠˣ	ᶢˣ	ᵂˣ	ᵂˣ

3.ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນປາລີ

3.1ພາສາປາລີ

ພາສາປາລີ ແມ່ນພາສາທ້ອງຖິ່ນທີ່ເກົ່າແກ່ພາສາຫນຶ່ງຂອງອິນເດຍ, ເປັນສາຂາຫນຶ່ງຂອງປາກຣິດ (Pakrit) ເຊິ່ງເປັນພາສາສາມັນຂອງປະຊາຊົນທົ່ວໄປ, ມັນມີສາຍພົວພັນຢ່າງສະໝິດແທ້ກັບພາສາສັນສະກຣິດ ຕາມນັກປາດດ້ານພາສາສາດໄດ້ຕີລາຄາວ່າ ພາສາປາລີແມ່ນ ພາສາຫນຶ່ງທີ່ສືບຕະກຸນມາຈາກເວດິກສັນສະກຣິດ, ເມື່ອເຮົາເອົາສອງພາສານີ້ມາສຶມທຽບໃສ່ກັນ ແລ້ວຈະເຫັນໄດ້ວ່າມີຫຼາຍສັບທີ່ຄ້າຍຄືກັນດັ່ງຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້.

ປາລີ	ສັນສະກຣິດ	ປາລີ	ສັນສະກຣິດ
ມິດຕະ	ມິຕຣ	ຣັດຕິ	ຣາຕິ
ອັກຂຣ	ອັກສຣ	ອັກຄິ	ອັກຄະນີ
ພະຣິຍາ	ພາຣະຍາ	ສິປປະ	ສິລະປະ
ອະມະຕະ	ອະມະຣິດ	ສັນຕິ	ສານຕິ
ເນດຕະ	ເນຕຣະ	ພິກຂຸ	ພິກສຸ.

ພາສາປາລີ ດັ່ງເດີມ ມີຊື່ວ່າພາສາມະຄະທິ ເພາະເປັນພາສາຂອງຊາວມະຄະທະ ເຊິ່ງມີ ສູນກາງຢູ່ເມືອງລາຊະຄຶພາກໃຕ້ຂອງປະເທດອິນເດຍໃນສະໄຫມບູຮານ, ພະພຸດທະເຈົ້າໄດ້ໃຊ້ພາ ສາມະຄະທິນີ້ເປັນພາຫະນະໃນການສັງສອນປະຊາຊົນແຫ່ງແຄວ້ນມະຄະທະເປັນຄັ້ງທຳອິດ ເພາະ ເຫັນວ່າພາສານີ້ງ່າຍດາຍ ແລະ ເຫມາະສົມ ເປັນພາສາປວງຊົນທົ່ວໄປຢ່າງແທ້ຈິງ. ພາຍຫຼັງທີ່ພຸດທະ ສາສະຫນາຝ່າຍໃຕ້ (ພາກໃຕ້ອິນເດຍ) ຄືລັດທິທິນະຍານ ໄດ້ໃຊ້ພາສາມະຄະທິ ເປັນພາຫະນະບັນ ທິກພຸດທະວະຈະນະ ຫຼື ທິຣຽກກັນວ່າ ພະໄຕປິດົກແລ້ວ, ພາສາດັ່ງກ່າວຈຶ່ງຖືກຮຽກວ່າພາສາປາລີເພາະນັກປາດທາງພຸດທະສາສະຫນາໄດ້ວາງລະບຽບກົດເກນເປັນຢ່າງດີ ເພື່ອໃຫ້ພົນຈາກການກ່າວຫາວ່າເປັນພາສາຕາ່ຕ້ອຍ (ໃນອິນເດຍສະໄຫມນັ້ນຖືວ່າ ພາສາສັນສະກຣິດເປັນພາສາສັກສິດ, ເປັນ ພາສາຂອງຊົນຊັ້ນເທິງ, ເປັນພາສາມາດຕະຖານຂອງພວກອາຣະຍັນ, ສ່ວນພາສາອື່ນໆຖືວ່າເປັນ ພາສາຕາ່ຕ້ອຍ).

ຄວາມຫມາຍຂອງຄຳວ່າ " ປາລີ " ນັກປາດທາງເອີຣົບໃຫ້ຄວາມເຫັນວ່າ ປາລີ ຫມາຍ ເຖິງແຖວ ຫຼື ໃບຂອງຫນັງສື ເຊິ່ງແມ່ນປຶ້ມບັນທຶກສິນທາຳນັ້ນເອງ ພາຍລຸນມາຈົງກາຍເປັນຊື່ເອີ້ນ ຂອງພາສາຄື " ພາສາປາລີ " ນັກປາດທາງຝ່າຍພຸດທະສາສະຫນາ ໃຫ້ຄວາມເຫັນວ່າ ປາລີ ແມ່ນຊື່ ທີ່ຖືກສ້າງຂຶ້ນຈາກເຄົ້າມູນຂອງຄຳວ່າ (ປາລະ) ແປວ່າ ປ້ອງກັນ, ຮັກສາ, ອາລັກຂາ, ສະຫງວນ, ຄຸ້ມຄອງ, ຫມາຍຄວາມວ່າ ວັນນະຄະດີ, ຕາຳລາ, ສິນທາຳທາງພຸດທະສາສະຫນາທີ່ບັນທຶກດ້ວຍພາ ສາປາລີກໍລ້ວນແຕ່ຖືກປ້ອງກັນຮັກສາ ແລະ ມີຄວາມຫມາຍໃນຕົວມັນເອງວ່າ " ບິດສັກສິດ ".

ມາຮອດປັດຈຸບັນນີ້, ພາສາປາລີຈັດເຂົ້າໃນປະເພດພາສາຕາຍ ຫມາຍຄວາມວ່າ ບໍ່ມີຊາດໃດ ໃຊ້ພາສາດັ່ງກ່າວ ແຕ່ຊາດພັດມີຄວາມສຳຄັນໃນທາງບຸຮານຄະດີເຊັ່ນດຽວກັນກັບພາສາສັນສະ ກຣິດໃນພາກພື້ນອາຊີ ແລະ ພາສາເກັຼກກັບພາສາລາແຕັງໃນພາກພື້ນເອີຣົບ, ບັນດາພາສາເຫຼົ່ານີ້ມີ ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າສ່ວນຫຼາຍຕາມມະຫາວິທະຍາໄລ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ນັກສຶກສາທີ່ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວ ກັບວັນນະຄະດີ-ພາສາສາດ. ດັ່ງນັ້ນ, ບົດບາດ ແລະ ທີ່ຕັ້ງຂອງພາສາປາລີ ຈຶ່ງເປັນພາສາບຸຮານທີ່ສັງຄົມຍັງຕ້ອງການຢູ່. ສັບພາສາລາວຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍກໍໄດ້ເຄົ້າສັບມາຈາກພາສາປາລີ ດັ່ງຕົວຢ່າງຕໍ່ໄປນີ້:

ນາຍົກໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບປາລີ	ນາຍະກະ
ບຸກຄົນ ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບປາລີ	ບຸກຄະລະ
ອາທິດໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບປາລີ	ອາທິດຈະ
ອຸປະສັກ ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບປາລີ	ອຸປະສັກຄະ
ສັດ ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກສັບປາລີ	ສັດຕະ

3.2 ຕົວອັກສອນປາລີ

ຕົວອັກສອນປາລີ ຫຼື ເອີ້ນອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ຄຣິນ ກໍເຊັ່ນດຽວກັນກັບອັກສອນສັນສະກຣິດ ທີ່ໄດ້ສືບທອດມາຈາກອັກສອນ ພຣາມີ ແຕ່ອັກສອນປາລີບໍ່ໄດ້ດັດແປງຈາກເກົ່າຫຼາຍປານ ໃດຫມາຍຄວາມວ່າຍັງຮັກສາຮູບຊົງເດີມຂອງຕົວອັກສອນພຣາມີໃຫ້ໄວ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ. ສາເຫດທີ່ເປັນແນວນັ້ນກໍຍ້ອນວ່າ ພາຍຫຼັງທີ່ພະພຸດທະເຈົ້າປະລິນິພານແລ້ວ, ບັນດາສາວົກກໍໄດ້ທຳການບັນທຶກຄຳສອນຂອງພະອົງດ້ວຍພາສາມາຄະທິ ເຊິ່ງຮຽກວ່າ ພາສາປາລີ . ຕໍ່ມາໃນສະໄໝພະເຈົ້າອະໂສກມະຫາລາດໄດ້ເປັນໃຫຍ່ໃນອິນເດຍ ຈຶ່ງຮຽກວ່າອັກສອນ ປາລີນີວ່າ ຄຣິນ ຕົວອັກສອນປາລີ ຫຼື ຄຣິນ ນີ້ເອງໄດ້ກາຍມາເປັນເຄົ້າໃຫ້ແກ່ຕົວອັກສອນ ລັງກາ ມອນ, ພະມ້າ, ຊານ, ລີ້, ຍວນ, ທຳ

ຕົວອັກສອນປາລີສະໄໝພະເຈົ້າອະໂສກມະຫາລາດ

★ ສະຫຼະ

𑖀 _{ow}	𑖆 _{ox}	𑖆 _{ox}	𑖆 _{ox}	—	𑖆 _{ox}
𑖀 _{ox}	𑖆, 𑖆 _{ox}	—	𑖆, 𑖆 _{ox}	—	—
—	—	𑖆 _{ox}	𑖆 _{ox}	𑖆 _{ox}	𑖆 _{ox}
𑖀 _{ox}	𑖆, 𑖆 _{ox}	—	—	𑖆 _{ox}	—

★ ພະຍັນຊະນະ

† ກ	ໂ, ລ ກ	Λ ຄ	ໄ ຄ	ໄ ງ
໔ ງ	໐ ກ	ε ຄ	μ ຄ	໕ ບ
(ຄ	໐ ກ	໕, ໗ ກ	໒ ກ	໕ ນ
Λ ງ	໐ ງ	໕ ກ	໐ ກ	໒ ນ
໒ ບ	໒ ບ	໐ ບ	໕ ບ	໕ ບ
໒ ບ	໕, ໕ ບ	໒, ໒ ບ	໐ ບ	໕, ໕ ບ

ບົດທີ 3

ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນລາວ

1.ເປີດຫົວເລື່ອງ

ກ.ທັດສະນະກ່ຽວກັບທີ່ຕັ້ງສຸວັນນະພູມ

ສຸວັນນະພູມ ເປັນອານາເຂດຫນຶ່ງ ທີ່ມີຫຼາຍຊົນຊາດຊົນເຜົ່າອາໄສຢູ່ ແລະ ໄດ້ສ້າງຄວາມສິວິໄລໃຫ້ແກ່ອານາເຂດແຫ່ງນີ້ຫຼາຍໆດ້ານ ໂດຍສະເພາະແມ່ນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ະ ອາລະຍະທຳທີ່ຊາວໂລກຄວນສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຕໍ່ໄປ.

ຄຳວ່າ ສຸວັນນະພູມມາຈາກພາສາປາລີ ສຸວັນນະ (ຄ) + ພູມີ (ແຜ່ນດິນ) ລວມສອງສັບແປວ່າ ດິນແດນຄາວ ຍ້ອນວ່າດິນແດນແຫ່ງນີ້ ເປັນບ່ອນທີ່ມີຄວາມອຸ ເຂົ້າກັນເປັນສຸວັນນະພູມ ແປວ່າ ດິນແດນຄາວ ຍ້ອນວ່າດິນແດນແຫ່ງນີ້ ເປັນຍານແຫ່ງຫນຶ່ງໃນສະໄຫມບູຮານ ມີນັກບູຮານຄະດີ, ນັກປະຫວັດສາດຫຼາຍທ່ານໃຫ້ທັດສະນະ ດັ່ງນີ້.

1.ນັກບູຮານຄະດີອິນເດຍສ່ວນຫຼາຍເຂົ້າໃຈວ່າ ສຸວັນນະພູມໄດ້ແກ່ແຫຼມມາລາຢູ ຫຼື ດິນແດນ ຕອນໃຕ້ຂອງປະເທດໄທລົງໄປສຸດເກາະສຸມາຕຣາ (ປະເທດອິນໂດເນເຊຍປັດຈຸບັນ), ໃນສະໄຫມ ສະຕະວັດ ທີ VII-VIII, ມີນັກສຶກສາຈາກນວນຫຼວງຫຼາຍ ໄດ້ເດີນທາງໂດຍທາງເຮືອໄປສຶກສາທີ່ ອິ.ແດນສຸວັນນະພູມ, ນອກຈາກນັ້ນ ຍັງມີພະພິກຂຸຊາວຈີນທີ່ເດີນທາງໂດຍທາງເຮືອຈະໄປສຶກ ສາທີ່ອິນເດຍ ຍັງໄດ້ແວ່ພັກເຊົາເພື່ອສຶກສາຢູ່ສຸວັນນະພູມກ່ອນຈົ່ງເດີນທາງຕໍ່ໄປຍັງອິນເດຍ.

ດັ່ງນັ້ນ ເຂົາຈຶ່ງເຊື່ອວ່າດິນແດນສຸວັນນະພູມແມ່ນແຫຼມມາລາຢູ.

1. ນັກບູຮານຄະດີຂອງອິນເດຍອີກຈຳນວນຫນ້ອຍຫນຶ່ງພັດສັນນິຖານວ່າ ດິນແດນສຸວັນນະພູມໄດ້ ແກ່ບໍລິເວນແຄມທະເລ ດ້ານຕາເວັນອອກຂອງອິນເດຍໃຕ້ຄື ລັດໂອຣິດສາ (ORISSA) ປັດຈຸບັນ.

3. ນັກບູຮານຄະດີຂອງພະມ້າ (ມຽນມາ) ສັນນິຖານວ່າສຸວັນນະພູມໄດ້ແກ່ບໍລິເວນພາກກາງແລະ ພາກໃຕ້ຂອງພະມ້າ ໂດຍອ້າງວ່າ ຕະບູດສະ ແລະ ພັນລີກະທັງສອງຄົນນີ້ເປັນພໍ່ຄ້າ ຊາວພະມ້າທີ່ເດີນທາງໄປປະເທດອິນເດຍໄປພົບກັບພະພຸດທະເຈົ້າ. ພາຍຫຼັງທີ່ພະອົງຫາກໍຕັດສະຮູ້ໃຫມ່ນັ້ນ ກໍມີຄົນພະມ້າໄປຈາກສຸວັນນະພູມເພື່ອເຂົ້າພົບພະອົງ ເມື່ອເດີນທາງກັບຄືນປະ ເທດແລ້ວໄດ້ນຳເອົາເກສາ (ຜົມ) ທີ່ພະພຸດທະເຈົ້າຊົງປະທານໃຫ້ມາບັນຈຸໄວ້ທີ່ພະທາດຊະເວດາກອງ" ແຫ່ງປະເທດພະມ້າຈົນເຖິງວັນນີ້. ນີ້ເປັນຂໍ້ອ້າງຂອງນັກບູຮານຄະດີຊາວພະມ້າ.

4. ຣິດສເດວິດ (Rhys david) ນັກບູຮານຄະດີຊາວອັງກິດສັນນິຖານວ່າ ດິນແດນສຸວັນນະພູມ.ຫມາຍເອົາປະເທດ ຣາມັນ (ມອນ) ຄືແຕ່ເມືອງຫົງສາວະດີ ລົງໄປຮອດແຫຼມມາລາຢູ.

5. ນັກບູຮານຄະດີຊາວໄທ ກົມພະຍາດາວລິງລາຊານຸພາບ ລົງຄວາມເຫັນວ່າ ດິນແດນສຸວັນນະພູມໄດ້ແກ່ພາກໃຕ້ຂອງປະເທດໄທຄື ແຕ່ນະຄອນປະຖົມລົງໄປ ເພາະວ່າຢູ່ທີ່ນັ້ນມີພະທາດປະຖົມເຈດີ ແລະ ມີເສົາຫີນຈາລຶກຮູບທຳມະຈັກທີ່ສ້າງຂຶ້ນໃນສະໄຫມພະເຈົ້າອະໂສກມະຫາລາດ.

6. ທ່ານ ມະຫາສິລາ ວິລະວົງ ນັກປະຫວັດສາດ ແລະ ວັນນະຄະດີລາວໄດ້ໃຫ້ທັດສະນະວ່າປະມານ2500ປີມາແລ້ວສຸວັນນະພູມປະເທດ ຫຼື ແຫຼມທອງປະກອບມີ ປະເທດລາວ, ໄທ, ພະມ້າ, ຫວຽດນາມ, ກຳປູເຈຍ, ມາເລ

This is a detailed black and white map of Southeast Asia. The map shows the following countries and regions: China (North and South), Laos, Thailand, Cambodia, Vietnam (North and South), and parts of India and Burma. Major cities labeled include Hanoi, Bangkok, Saigon, and Phnom Penh. The map features a grid of latitude and longitude lines. A scale bar at the bottom right indicates distances in miles and kilometers. The map is oriented with North at the top.

ឆេនហ៊ីកិនពោលសុវ័ន្ទវង្ស

ບົດທີ 4

ຕົວອັກສອນມອນ, ພະມ້າ ແລະ ຂອມ

1. ທັດສະນະກ່ຽວກັບທີ່ຕັ້ງສູນນະພູມ

1.1. ຊົນຊາດ ແລະ ຮ່ອງຮອຍວັດທະນະທຳສະໄໝບູນຮານໃນສູນນະພູມ

ຊົນຊາດທີ່ດຳລົງຊີວິດ ແລະ ມີອາຸນາດມາແຕ່ດັ້ງເດີມຢູ່ໃນດິນແດນສູນນະພູມນັ້ນ ນັກຄົ້ນຄວ້າທາງດ້ານປະຫວັດສາດ ໄດ້ໃຫ້ທັດສະນະທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ບາງທັດສະນະໄວ້ໃຫ້ເຫັນວ່າຊົນຊາດລາວເປັນເຈົ້າຂອງດິນແດນສູນນະພູມນັ້ນ ແມ່ນພວກລະວ້າ ຫຼື ລິວະ, ບາງທັດສະນະໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າແມ່ນພວກຂອມ.

• ພວກລະວ້າ ຫຼື ລິວະໄດ້ປົກຄອງດິນແດນສູນນະພູມ ໂດຍໄດ້ແບ່ງອອກເປັນສາມອານາ ຈັກໃຫຍ່ໆ ທີ່ເປັນອິດສະຫຼະບໍ່ຂຶ້ນແກ່ກັນຄື:

1. ອານາຈັກທະວາຣະວະດີ ຢູ່ທາງຕອນໃຕ້ຂອງແມ່ນເຈົ້າພະຍາເຊິ່ງປະກອບມີ 2ເມືອງຄື ເມືອງນະຄອນປະຖົມ, ເມືອງລະໂວ້ ໃນນັ້ນເມືອງນະຄອນປະຖົມເປັນລາຊະທານີ ຕໍ່ມາເມື່ອພວກ ຂອມເຂົ້າມາປົກຄອງ ກໍ່ໄດ້ປ່ຽນຊື່ອານາຈັກດັ່ງກ່າວ ເປັນລົບບູລີ ແລະ ເມື່ອໄທເຂົ້າມາປົກຄອງ

ກໍ່ປ່ຽນເປັນສຸໂຂໄທ.

2. ອານາຈັກຢາງ ຫຼື ໂຍນິກມີເມືອງເງິນຍາງ ເປັນລາຊະທານີ ຕັ້ງຢູ່ແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ເຫນືອເມືອງຊຽງແສນ.

3. ອານາຈັກໂຄຕະບູນ ຫຼື ພະນົມ ຈົນເອີ້ນວ່າ ຟຸນັນ ມີເມືອງນະຄອນພະນົມເປັນລາຊະທານີ.

ອີກທັດສະນະໜຶ່ງໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ ພວກຂອມໄດ້ເຂົ້າມາຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ໃນສູນນະພູມ ກ່ອນຊົນຊາດອື່ນໄດ້ຫຼາຍພັນປີມາແລ້ວ ແລະ ໄດ້ສ້າງອານາຈັກໃຫຍ່ໆຂຶ້ນສອງອານາຈັກຄື:

• ອານາຈັກທະວາຣະວະດີ ຫຼື ອານາຈັກສີວິໄຊ ອານາຈັກນີ້ຕັ້ງຢູ່ທາງຕາເວັນຕົກຕັ້ງແຕ່ແດນ ເມືອງນະຄອນປະຖົມປະເທດໄທຈົນເຖິງປະເທດມອນ ແລະ ພະມ້າທາງຕາເວັນອອກຈົນເຖິງປະເທດມາລາຢູ (ອິນໂດເນເຊຍ)

• ອານາຈັກໂຄຕະບູນ ຫຼື ໂຄຕະບູນຕັ້ງຢູ່ພາກຕາເວັນອອກອັນເປັນພື້ນທີ່ເຂດນະຄອນຫຼວງແຂວງວຽງຈັນໄປເຖິງປະເທດກຳປູເຈຍ.

ເຫດຜົນທີ່ພາໃຫ້ເພິ່ນສັນນິຖານວ່າ ພວກຂອມໄດ້ເຂົ້າມາຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ສູນນະພູມກ່ອນ ຊົນຊາດອື່ນນັ້ນ ເພາະເພິ່ນມີເຫດຜົນຫຼາຍຢ່າງພໍເຊື່ອຖືໄດ້ດັ່ງນີ້:

- ບູຮານວັດຖຸເກົ່າແກ່ອັນມີຢູ່ໃນດິນແດນດັ່ງກ່າວນັ້ນເປັນຕົ້ນວ່າຜາສາດຫີນ, ຫຼັກຫີນ...ລ້ວນແຕ່ເປັນສີມືຂອງຂອມບູຮານທັງມວນ.

- ຕົວອັກສອນ ແລະ ພາສາທີ່ມີຢູ່ໃນສິລາເລກເກົ່າໆກໍ່ແມ່ນອັກສອນອັນດຽວກັນກັບຂອງພວກຂອມ.

- ພາສາເວົ້າຂອງຄົນທ້ອງຖິ່ນເດີມ ເຊັ່ນ ສ່ວຍ, ຂະມຸ, ຂະແມ, ມາລາຢູ ແລະ ມອນ ມີສານຮຽງອັນດຽວກັນ.

ຕົວຢ່າງ ພາສາທີ່ໃຊ້ເຝິກຊ້າງຂອງຄົນຈຳນວນນີ້ຍັງໃຊ້ພາສາອັນດຽວກັນ.

ທັດສະນະນີ້ຍັງໃຫ້ຄຳເຫັນອີກວ່າ ຊົນຊາດຂອມແມ່ນຊົນຊາດອິນເດຍບູຮານ ເຊິ່ງປັດຈຸບັນນີ້ໄວ້
ກາຍເປັນ ຂະແມ, ມອນ, ເມັງ, ມາລາຢູ ແລະ ລາວເທິງ

1.2 ຊົນຊາດ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ຕົວອັກສອນມອນ

ກ. ຊົນຊາດມອນ

ຊົນຊາດມອນກໍແມ່ນຊົນຊາດໜຶ່ງ ທີ່ເຄີຍມີອຳນາດຢູ່ໃນເຂດແຄວ້ນສຸວັນນະພູມຄຽງຄູ່ກັບ ຊົນຊາດຂອມ, ໃນພົງສາວະດານລາວຂອງ ມະຫາສິລາ ວິລະວົງ ໃຫ້ຄວາມເຫັນວ່າຊົນຊາດຂອມ ທຸກວັນນີ້ໄດ້ກາຍເປັນຂະແມ, ມອນ, ເມັງ, ຂະມຸ, ມາລາຢູ, ຈາກຄວາມເຫັນດັ່ງກ່າວກໍຫມາຍ ຄວາມວ່າມອນແມ່ນສືບເຊື້ອສາຍມາຈາກຂອມ ແລະ ກ່ອນນັ້ນມອນກໍແມ່ນຂອມນັ້ນເອງ. ຕາມການຄົ້ນຄວ້າຂອງນັກປະຫວັດສາດ ຊາວອັງກິດທ່ານ ຣິສເດວິດ (Rhys David) ໄດ້ໃຫ້ຄວາມເຫັນວ່າ ສຸວັນນະພູມປະເທດນັ້ນຫມາຍເອົາປະເທດຣາມັນ (ມອນ) ຄືເຂດແຂວງມເອົາປະເທດຣາມັນ (ມອນ) ຄືເຂດແຂວງເມືອງຫົງສາວະດີລົງໄປຈົນ ສອດແຫຼມມາລາຢູ ຈາກຄຳເຫັນນີ້ຊື່ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຊົນຊາດມອນມີອຳນາດຢູ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກຂອງ ສຸວັນນະພູມ ອາດເຊື່ອໄດ້ວ່າອານາຈັກທະວາຣະວະດີນັ້ນຄົງແມ່ນອານາຈັກຂອງພວກມອນບູຮານ. ຈາກຫຼັກຖານໜຶ່ງທີ່ເຊື່ອວ່າທະວາຣະວະດີເປັນອານາຈັກຂອງມອນນັ້ນໄດ້ແກ່ສາຫນອກ*ຈາລຶກ ເຊິ່ງນັກບູຮານຄະດີໃຫ້ຊື່ອັກສອນທີ່ຈາລຶກເທິງເສົາຫົນດັ່ງກ່າວວ່າເປັນອັກສອນມອນບູຮານ. ໃນສະຕະວັດທີ XI ຣາມັນ, ຫຼື ມອນ ຍັງຄົງຕົວເປັນປະເທດ, ແຕ່ພາຍຫຼັງພະມ້າເຂົາມາບຽດຍດ ມອນກໍໄດ້ກາຍເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງພະມ້າ, ໃນປັດຈຸບັນ, ມອນໄດ້ກາຍເປັນຊົນຊາດສ່ວນຫນ້ອຍ ໃນປະເທດພະມ້າ ແລະ ໃນປະເທດໄທ.

ຮູບທີ 1: ການນຸ່ງຖືຂອງຊາວມອນ

ຂ.ວັດທະນະທຳຂອງຊົນຊາດມອນ

ອີງຕາມຄຳພີມະຫາວົງຂອງລັງກາໄດ້ກ່າວໄວ້ວ່າ ເມື່ອ 307ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ ພະເຈົ້າ ອະ ໂສກມະຫາລາດ ກະສັດຜູ້ຍິງ ໃຫຍໃນອິນເດຍໄດ້ທຳການເຜີຍແຜ່ພຸດທະສາສະໜາ ພະອົງໄວ້ ຈັດສິ່ງສະມະນະທຸດໄປຍັງປະເທດ

2.ອັກສອນພະມ້າ

ພາຍຫຼັງຊົນຊາດພະມ້າ ເຂົ້າມາປົນຢູ່ກັບຊົນຊາດມອນແລ້ວ , ເຂົາເຈົ້າກໍໄດ້ຮັບອິດທິພົນທາງດ້ານ ວັດທະນະທຳຈາດມອນ ໂດຍສະເພາະແລ້ວແມ່ນການນັບຖືພຸດທະສາສະໜາ, ຕົວອັກສອນມອນທີ່ໃຊ້ບັນທຶກຄຳ ພີດີກາທາງພຸດທະສາສະໜາກໍຖືກພະມ້ານຳມາໃຊ້, ເຊິ່ງຕໍ່ມາໄດ້ດັດແປງມາເປັນຕົວອັກສອນພະມ້າ, ເມື່ອເອົາ ອັກສອນທັງສອງຢ່າງນີ້ມາສົມທຽບໃສ່ກັນແລ້ວເຫັນວ່າຄ້າຍຄືກັນຫຼາຍມີແຕ່ບາງຕົວເທົ່ານັ້ນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

• ຕົວອັກສອນພະມ້າທີ່ໃຊ້ໃນປະຈຸບັນ

- ສະຫຼະລອຍ

ᨀ ᨁ ᨂ ᨃ ᨄ ᨅ ᨆ ᨇ ᨈ

ອະອາ ອິ ອີ ອຸ ອູ ເອ ໄອ ໂອ

- ສະຫຼະຈົມ

ᨉ ᨊ ᨋ ᨌ ᨍ ᨎ ᨏ ᨐ

Xᨁ xᨂ vᨃxᨄ xᨅ ᨆ vᨇxᨈ

ᨑ	ᨒ	ᨓ	ᨔ	ᨕ	ᨖ	ᨗ
ᨘ	ᨙ	ᨚ	ᨛ	᨜	᨝	᨞
᨟	ᨠ	ᨡ	ᨢ	ᨣ	ᨤ	ᨥ
ᨦ	ᨧ	ᨨ	ᨩ	ᨪ	ᨫ	ᨬ
ᨭ	ᨮ	ᨯ	ᨰ	ᨱ	ᨲ	ᨳ
ᨴ	ᨵ	ᨶ	ᨷ	ᨸ	ᨹ	ᨺ
ᨻ	ᨼ	ᨽ	ᨿ	ᩀ	ᩁ	ᩂ

3. ຕົວອັກສອນຂອມ

3.1 ຊົນຊາດຂອມ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນຮຸ່ງເຮືອງ

ກ. ຊົນຊາດຂອມ

ຂອມ ຫຼື ຂະແມແມ່ນຊົນຊາດທີ່ເກົ່າແກ່ຊົນຊາດໜຶ່ງ ເຊິ່ງມີອິດທິພົນຢູ່ໃນສຸວັນນະພູມແຕ່ເທິງນານມາແລ້ວ, ນັກຊົນຊາດວິທະຍາໄດ້ຈັດຂອມ ຫຼື ຂະແມນີ້ເຂົ້າມາໃນຊົນຊາດທີ່ປາກພາສາມອນ - ຊະແມ ຫຼື ເອີ້ນອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ອອັດສະໂຕຣ - ເອເຊຍຕິກ, ກ່ອນໜ້າທີ່ຂອມຈະເຂົ້າມາເປັນເຈົ້າຂອງດິນແດນແຫ່ງນີ້ ສຸວັນນະພູມ ຫຼື ແຫຼມອິນດູຈີນໃນສະໄຫມຍຸກຫິນ ປູນໃຫມ່ (Neolithic Period) ເປັນດິນແດນຊົນຊາດເດີມຂອງພວກໂປຣໂຕ-ເມລາເນຊຽນ (ProtoMelanAsian) ແລະ ຊົນຊາດເດີມຂອງພວກອິນໂດເນຊຽນ, ເມື່ອຂອມອົບພະຍົບເຂົ້າມາເຖິງລ້ອງ ແມ່ນ້ຳຂອງກໍໄດ້ຜະເຊີນຫນ້າກັບຊົນຊາດຕ່າງໆໃນແຖບນີ້ ເຊິ່ງເປັນຊົນຊາດເດີມໃນຕະກູນອິນໂດເນ ຊຽນ ອັນໄດ້ແກ່ພວກຈາມ, ລະແວ, ເປັນຕົ້ນ (ສອງພວກຫຼັກນີ້ຄົງຈະແມ່ນພວກລະວ້າ), ຂອມກໍໄດ້ ປະທະ ແລະ ໄດ້ຮັບ

ໄຊຊະນະເຫນືອຄົນພວກນີ້, ປະມານ 2000ປີ ລ່ວງມາແລ້ວໄດ້ມີຊາວອິນເດຍ ອົບພະຍົບເຂົ້າມາໃນກຳປູເຈຍຫຼາຍຄັ້ງຫຼາຍຄາວແລ້ວຊາວອິນເດຍເຫຼົ່ານີ້ກໍໄດ້ປະສົມກັບຊົນຊາດ ຂອມທາງດ້ານເຊື້ອຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ

ຊົນຊາດຂອມມາແຕ່ໃສກັນແທ້ ? ມີສອງທັດສະນະທີ່ເວົ້າກ່ຽວກັບບັນຫານີ້, ທັດສະນະ ແຕ່ເກົ່າເວົ້າວ່າ ເມື່ອຫຼາຍພັນປີມາແລ້ວຊົນຊາດຂອມໄດ້ອົບພະຍົບມາຈາກອິນເດຍເຂົ້າສູ່ຕາເວັນ ຕົກສຽງເຫນືອຂອງສຸວັນນະພູມ.

ສ່ວນທັດສະນະໃຫມ່ເຫັນວ່າຊົນຊາດຂອມເປັນຊົນຊາດທີ່ອາໄສຢູ່ທາງທິດຕາເວັນອອກ ຂອງແຫຼມອິນດູຈີນມາແຕ່ເທິງນານແລ້ວ.

ຂ. ວັດທະນະທຳຂອມ

ເມື່ອປະມານ ຄ.ສ. 57, ສາສະຫນາພາມອັນເປັນລັດທິສາສະຫນາທີ່ເກົ່າແກ່ຂອງອິນເດຍໄດ້ ແຜ່ເຂົ້າມາທາງພາກໃຕ້ຂອງກຳປູເຈຍໂດຍມີພາມຊື່ " ໂກນທັນຍະ " ເປັນຜູ້ນ ັ້ເຂົ້າມາ, ໂກນທັນຍະໄດ້ແຕ່ງດອງກັບລູກສາວຂອງພະຍາຂອມ, ຕໍ່ມາໄດ້ຂຶ້ນຄອງລາດເປັນກະສັດຂອງພວກຂອມ, ເຊື້ອສາຍກັນຕໍ່ມາ, ດ້ວຍສາເຫດດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ສາສະຫນາພາມຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງໃນດິນແດນ ຂອມແຕ່ນັ້ນມາ. ເມື່ອເຖິງປີ ຄ.ສ.417, ມີພະສົງຈາກອິນເດຍໄດ້ນຳ ເອົາພຸດທະສາສະຫນາລັດທິ ມະຫາຍານພ້ອມດ້ວຍຄຳ ພີພະໄຕປິດິກທີ່ຂຽນເປັນອັກສອນສັນສະກຣິດມາເຜີຍແຜ່ຢູ່ທີ່ເກາະຊະວາ, ເກາະສຸມາຕຣາ, ຈາກນັ້ນກໍເຜີຍແຜ່ເຂົ້າສູ່ແຫຼມອິນດູຈີນ; ດ້ວຍເຫດນັ້ນຊົນຊາດຂອມທີ່ມີອິດທິພົນ ຢູ່ທາງຕອນໃຕ້ຂອງແຫຼມອິນດູຈີນ ຈຶ່ງຮັບເອົາສາສະຫນາພາມ ແລະ ສາສະຫນາພຸດລັດທິມະຫາ ຍານມາເຄົາລົບນັບຖືແຕ່ນັ້ນເປັນຕົ້ນມາ, ນອກຈາກສາສະຫນາແລ້ວຍັງຮັບເອົາອິດທິພົນທາງດ້ານ ສິລະປະກຳ ແລະ ສະຖາປັດຕະຍະກຳ ອີກ, ພາຍຫຼັງມາຈຶ່ງໄດ້ສ້າງຜາສາດຫິນນະຄອນຫິມຂຶ້ນ ເພື່ອເປັນບ່ອນປະດິດສະຖານ ຮູບພະອິສວນສຳລັບສັກກາລະບູຊາຕາມລັດທິສາສະຫນາພາມ. ນັບຕັ້ງແຕ່ ຄ.ສ. 857-1057ເຊິ່ງເປັນເວລາຍາວນານເຖິງ 200ປີ ທີ່ຊົນຊາດຂອມມີຄວາມຈະເລີນຮຸ່ງ ເຮືອງ ແລະ ມີອຳນາດສູງສຸດຕໍ່ຈາກນັ້ນກໍຄ່ອຍອ່ອນແອລົງ.

3.2.ປະຫວັດຕົວອັກສອນຂອມ

ນັບແຕ່ສະຕະວັດທີ I-VII, ຂອມມີອິດທິພົນຢູ່ທາງພາກໃຕ້ຂອງສຸວັນນະພູມ ຢູ່ໃນດິນ ແດນແຫ່ງນີ້ໄດ້ມີຕົວອັກສອນພຣາມີ ຕັ້ງແຕ່ນັ້ນມາ. ຕົວອັກສອນພຣາມີທີ່ແຜ່ເຂົ້າມາສຸວັນນະພູມ ນັ້ນໄດ້ແຍກອອກເປັນ 2 ປະເພດຄື ອັກສອນປາລີ ແລະ ສັນສະກຣິດ, ອັກສອນປາລີເປັນຮູບຕົວມົນມົນ ມີບົດບາດ ແລະ ອິດທິພົນຢູ່ເກາະລ້ຽງກາ ແລະ ປະເທດມອນ ສ່ວນອັກສອນສັນສະກຣິດເປັນຮູບຕົວຫ່ຽມ ມີບົດບາດ ແລະ ອິດທິພົນຢູ່ກຳປູເຈຍ.

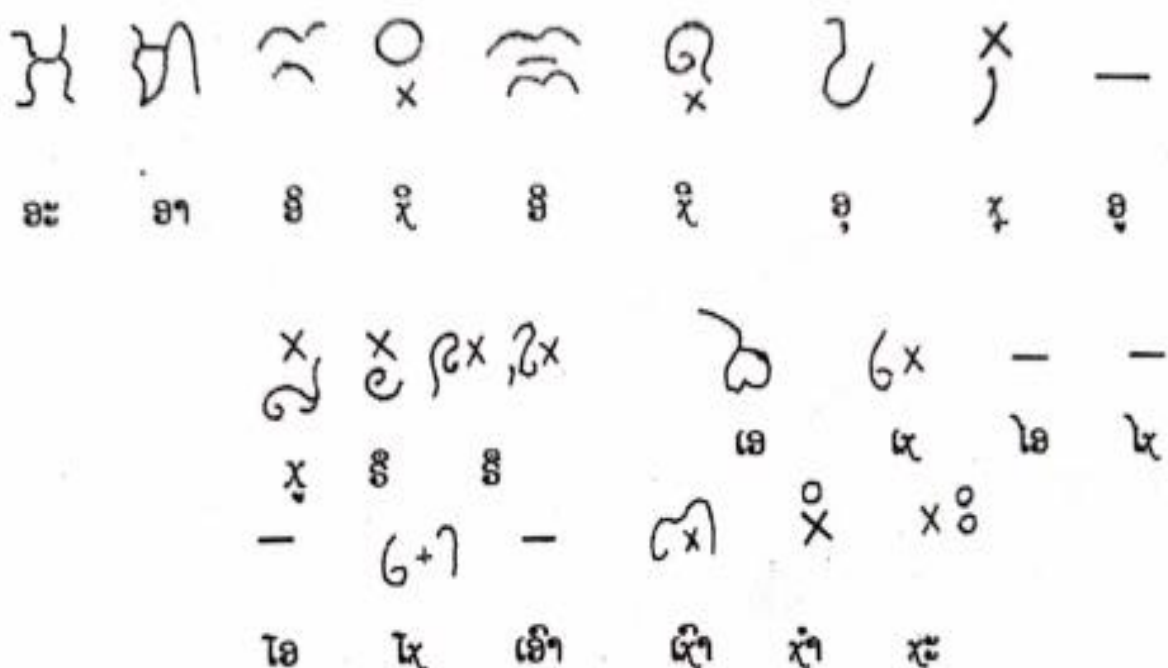
ອີງຕາມສິລາເລກສະໄຫມຟູນັ້ນ (ພະນົມ) ປະມານສະຕະວັດທີ II ເຊິ່ງໄດ້ຄົ້ນພົບແຜ່ນສິລາເລກຢູ່ໂວກັນພາກໃຕ້ຂອງປູເຈຍ, ນັກບູຮານຄະດີຖືວ່າແຜ່ນສິລາ, ດັ່ງກ່າວມີອາຍຸເກົ່າແກ່ກວ່າໝູ່ໃນພາກພື້ນອາຊີອາຄະເນ. ເມື່ອເອົາຕົວອັກສອນໃນແຜ່ນສິລາເລກນັ້ນໄປສົມທຽມກັບຕົວອັກສອນສັນສະກຣິດສະໄຫມລາດຊະວົງປັນລະວະ ແລ້ວ ເຫັນວ່າຮູບຕົວອັກສອນສອງນັ້ນຕ່າງກັນເລີຍ. ພາຍລຸນມາອັກສອນດັ່ງກ່າວກໍຖືກດັດແປງມາ ເທື່ອລະເລັກລະນ້ອຍຈາກແບບ ອິນເດຍມາເປັນແບບອັກສອນຂອມແລ້ວຄ່ອຍໆຫັນປ່ຽນມາເປັນອັກສອນກຳປູເຈຍໃນປັດຈຸບັນ.

ສະນັ້ນ ຈິ່ງຖືເອົາແຜ່ນສິລາເລກນີ້ເປັນຫຼັກຖານທີ່ສະແດງໃຫ້ພວກເຮົາເຫັນວ່າຂອມ ຫຼື ຂະ ແມ່ໄດ້ມີຕົວອັກສອນໃຊ້ນັບແຕ່ສະຕະວັດທີ I-II ເປັນຕົ້ນມາ, ສະຕະວັດທີ V, ເຈົ້າເທວານິກະປົກ ຄອງຢູ່ລົງຄະບັນພົດ (ແຂວງກຳປັງທົມ ປະເທດກຳປູເຈຍປັດຈຸບັນ) ກໍມີສິລາເລກຢູ່ບໍລິເວນນີ້, ສິລາເລກດັ່ງກ່າວຈາລຶກດ້ວຍຕົວອັກສອນສັນສະກຣິດ ເຊິ່ງມີລັກສະນະຄ້າຍຄືອັກສອນສະໄຫມລາຊະວົງປັນລະວະຂອງອິນເດຍ.

3.2.1 ຕົວອັກສອນຂອມສະໄໝຕໍ່ມາ

. ຮູບຕົວອັກສອນຂອມສະໄຫມສະຕະວັດທີ VI

• ສະຫຼະ

ກ ^໑	ຂ ^໑	ຕ ^໑	ພ ^໑	ຈ ^໑
ດ ^໑	ຟ ^໑	ຮ ^໑	—	ງ ^໑
ຊ ^໑	ຜ ^໑	ບ ^໑	ວ ^໑	ທ ^໑
ຫ ^໑	ອ ^໑	ຼ ^໑	ດ ^໑	ຸ ^໑
ປ ^໑	ນ ^໑	ຜ ^໑	ດ ^໑	ດ ^໑
ຝ ^໑	ຖ ^໑	ພ ^໑	ດ ^໑	ຖ ^໑
ພ ^໑	ສ ^໑	ພ ^໑	—	ກ ^໑

3.2.2 ຕົວອັກສອນຂອມໄລຍະສະຕະວັດທີXII -XIII

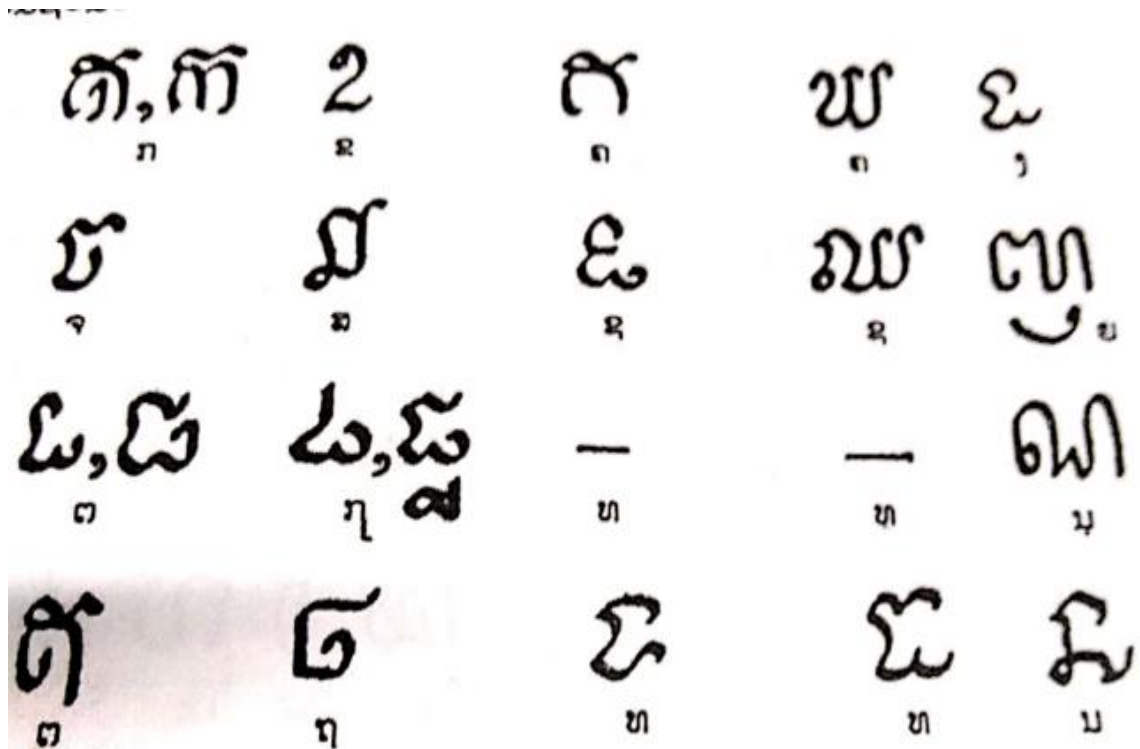
ມາຮອດສະຕະວັດທີXII (ຄສ 1155) ຂອມ ຫຼື ຂະແມ ໄດ້ຮັບເອົາພຸດທະສາສະໜາລັດທິຫິນະຍານ (ຍິກາຍເຖວະລາດ) ທີ່ໄດ້ສັງຄາຍະນາໃໝ່ ຈາກປະເທດສີລັງກາ, ພະໄຕບິດົກຂອງລັດທິຫິນະຍານນີ້ ບັນທຶກດ້ວຍພາສາປາລີ ຂຽນດ້ວຍອັກສອນລັງກາ, ເຊິ່ງໄດ້ເຄົ້າມາຈາກພາສາປາລີ, ເມື່ອຊາວຂະແມ ໄດ້ຮັບເອົາພຸດທະສາສະໜາຈາກລັງກາມາເປັນສາສະໜາປະຈຳຊາດແລ້ວ, ພາສາປາລີກໍໄດ້ຂະຫຍາຍໄປທົ່ວປະເທດໃນກຳປູເຈຍ, ແບບຕົວອັກສອນຂອມກໍໄດ້ມີການວິວັດທະນາການໄປຕາມການເວລາ.

ຮູບຕົວອັກສອນຂອມເມື່ອປະມານ ສະຕະວັດທີ XIII

• ສະຫຼະ

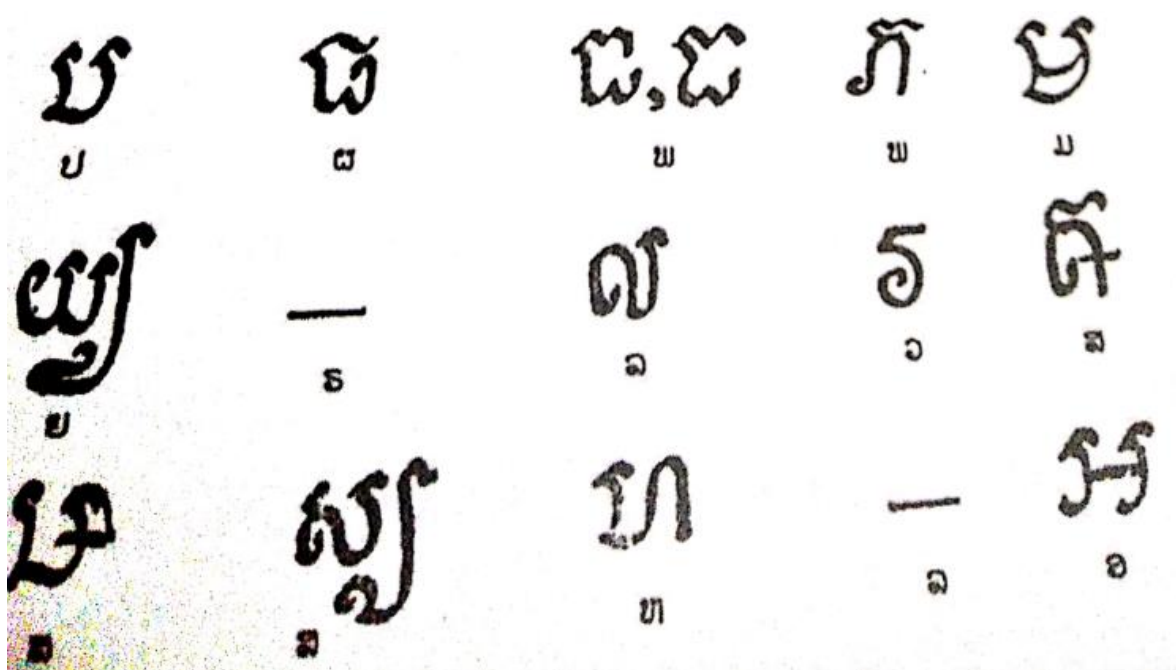
អ	ហ	ឆ	ខ	ត	ទ
ខ	ហ	ឆ	ខ	ម	—
ទ	—	ខ	ខ	ខ	ខ
ខ, ខ	ខ, ខ	—	ខ	ខ	ខ

ພະຍັນຊະນະ

ຕົວອັກສອນຂອມສະໄໝປະຈຸບັນ

• ສະຫຼະ

42

ບົດທີ 5

ຕົວອັກສອນລື້, ຕົວທຳ ແລະ ຕົວໄທດຳ

ອີງຕາມປະຫວັດສາດນັບແຕ່ຊຸມລຳໄດ້ມາສ້າງຕັ້ງເມືອງຊຽງທອງໃນສະຕະວັດທີ VI ແລ້ວ ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງລາວກັບຂະແມ ແມ່ນນັບມື້ຂະຫຍາຍຕົວຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ຄືນັບແຕ່ສະຕະວັດທີ V ເຖິງ ສະຕະວັດທີ XIII ຂອມມີອິດທິພົນຢູ່ສູ່ວັນນະພູມດັ່ງມີຈຸດເດັ່ນຕໍ່ໄປນີ້:

ສະຕະວັດທີ IX ພະເຈົ້າໄຊຍະວໍລະມັນທີ 3 ຫຼື ເຈົ້າຍະ ໂສວໍລະມັນໄດ້ສ້າງອິນທະປັດ ຖານະຄອນ ຫຼື ນະຄອນ ທົມຂຶ້ນ, ໄດ້ສ້າງຄ້າຍຄຸວຽງປະຕູຫໍສູ່ຮົບທີ່ມີຊື່ວ່າຍະໂສທະປຸລະເພື່ອປ້ອງ ກັນສັດຕູພາຍນອກ. ຕົ້ນສະຕະວັດທີ XII ເຈົ້າສຸລິຍະວໍລະມັນທີ 2 ຫຼື ພະປະທຸມສຸລິວົງໄດ້ສ້າງຜາ ສາດນະຄອນວັດຂຶ້ນໃນຕອນປາຍສະຕະວັດທີ XII, ເຈົ້າໄຊຍະວໍລະມັນທີ 7 ໄດ້ເຄື່ອນທັບຍຶດເອົາ ຫຼາຍຫົວເມືອງຢູ່ໃນສູ່ວັນນະພູມ.

ເມື່ອເຖິງຕົ້ນສະຕະວັດທີ XIV ຍ້ອນຄວາມຂັດແຍ້ງພາຍໃນຂອງພວກສັກດິນາໃນເມືອງ ຊຽງທອງ, ເຈົ້າຟ້າຈຶ່ງ ໄດ້ພັດຖິ້ນໄປຢູ່ເມືອງອິນທະປັດຖາເມື່ອໃຫຍ່ມາ, ພະອົງໄດ້ຮັບການສຶກສາ ວິຊາການຕ່າງໆ ໃນລາຊະສຳນັກຂອງ ເມືອງອິນທະປັດຖາເປັນຕົ້ນວ່າ ວິຊາຍຸດທະສາດ, ສິລະປະສາດ, ພາສາສາດ, ອັກສອນສາດ.... ເຊິ່ງຕົກຢູ່ໃນ ສະໄຫມຂອງເຈົ້າມີພັນທະບິດ, ເຈົ້າສິດທານະລາດ ແລະ ພະສິລາພິງລາຊາ. (ຄ.ສ. 1340-1347), ໃນໄລຍະ ດັ່ງກ່າວເມືອງອິນທະປັດຖາຕົກຢູ່ໃນລະຫວ່າງ ເສິກສິງຄາມຕະຫຼອດ ຄືເຈົ້າອູ່ທອງແຫ່ງກຸງສີອະຍຸດທະຍາ ໄດ້ຍົກ ທັບເຂົ້າຕີປະຕູເມືອງທາງດ້ານຕາ ເວັນອອກໄດ້, ພະສິສຸລິໂຍໄທ ນ້ອງພະສິລພິງ ລາຊາ ສູ່ກັບກອງທັບໄທຈີນເສຍ ຊີວິດໃນສະຫນາມຮົບ. ໄທຈຶ່ງເຂົ້າເມືອງໄດ້ແລ້ວພາກັນຂົນເອົາຊັບສົມບັດຕ່າງໆໄປຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. .

ຍ້ອນເສິກສິງຄາມ ເຂົ້າມາຮຸກຮານນະຄອນອິນທະປັດຖາຕະຫຼອດ ຈຶ່ງໄດ້ສ້າງບົດຮຽນຕົວ _ ຈຶ່ງໃນການສູ່ ຮົບໃຫ້ແກ່ເຈົ້າຟ້າງຸ່ມຈີນກາຍເປັນນັກຮົບທີ່ກ້າຫານຊານໄຊແລ້ວຂຶ້ນມາທ້ອນໂຮມແຜນດິນລາວລ້ານຊ້າງເປັນ ເອກະພາບ, ໃນວະເຈົ້າຟ້າງຸ່ມຂຶ້ນຄອງລາດສິລະປະ, ວັນນະຄະດີ,

1. ຕົວອັກສອນລື້

1.1 ຊົນເຜົ່າລື້

ເມື່ອສະຕະວັດທີ VI-VII ຊົນຊາດໄທລາວຈາກວົນວນຫນຶ່ງ ໄດ້ເຄື່ອນຍ້າຍຈາກອານາຈັກຫນອງ ມາຢູ່ ເມືອງຊຽງຮຸ່ງ, ຊຽງຕຸງ ແລະ ເມືອງສິງ ເມື່ອໂຮມສາມເມືອງໃຫຍ່ນີ້ເຂົ້າກັນແລ້ວເອີ້ນ ວ່າແຄວ້ນສິບສອງປັນນາ.

ຄາວ່າສິບສອງປັນນາແມ່ນຫມາຍເຖິງພື້ນທີ່ນາໂດຍໄດ້ເອົາແນວເຂົ້າປູກຫວ່ານລົງໄປຊ, 12.000ຕາງ (ກະບຸງໃຊ້ຜອງເຂົ້າເປືອກບັນຈຸໄດ້ 15,5ກິໂລ). ສິບສອງປັນນາ ແມ່ນແຄວ້ນ ເວົ້າໃນປະຫວັດສາດ ທີ່ເຄີຍມີອຳນາດ ປົກຄອງຕົນເອງ ປະກອບມີ 28ຫົວເມືອງນ້ອຍ ເຊິ່ງ ມີເມືອງ ເຮືອງເປັນເມືອງເອກ. ປະຊາຊົນທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ແຄວ້ນ ສິບສອງປັນນານີ້ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຜົ່າລື້ ເຊິ່ງ ມີເຊື້ອສາຍລາຍລ່ອງອັນດຽວກັນກັບປະຊາຊົນລາວ, ປັດຈຸບັນ ດິນແດນ ສິບສອງປັນນາສ່ວນໃຫຍ່ ຕົກຢູ່ໃນເຂດປົກຄອງຂອງສາທາລະນະລັດປະຊາຊົນຈີນ.

ໃນແຕ່ວັນສິບສອງປັນນາມີປະຊາຊົນຫຼາຍເຜົ່າອາໄສຢູ່ ເປັນຕົ້ນແມ່ນຊານ (ງຽວ), ເຂິນ ແລະ ລື້, ຊົນເຜົ່າເຫຼົ່ານີ້ ລ້ວນແຕ່ສືບເຊື້ອສາຍມາຈາກຊົນຊາດລາວອັນດຽວກັນ. ໃນບັນດາຊົນເຜົ່າທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນດິນແດນແຫ່ງນີ້, ລື້ເປັນຊົນເຜົ່າທີ່ມີຈຳນວນ ແລະ ອິດທິພົນຫຼາຍກວ່າຫມູ່ ; ເມື່ອ ໄດ້ເຂົ້າມາຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ແຕ່ວັນສິບສອງປັນນາແລ້ວ , ຊົນເຜົ່າລື້ກໍໄດ້ຢູ່ໃກ້ຊິດຕິດແທດກັບຊົນຊາດ ມອນ-ພະມ້າ, ອິດທິພົນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ຂອງມອນ-ພະມ້າ ກໍຄ່ອຍໆຊຶມເຂົ້າເທື່ອລະເລັກ ລະຫນ້ອຍ ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ວັດທະນະທຳ ອ່າຕ່າງໆຂອງປະຊາຊົນໃນຂົງເຂດນີ້ ຈຶ່ງໄດ້ແບບຢ່າງມາຈາກມອນ-ພະມ້າ ໂດຍກົງເຊັ່ນ ມີວັດວາອາຮາມ, ມີພະສົງສາມະເນນບວດຮຽນຂຽນອ່ານ, ມີການເຮັດບຸນສິນກິນທານ ແລະ ມີຄຳພີດີກາຕ່າງໆຂອງພຸດທະສາສະໜາ.

ລື້ກໍແມ່ນຊົນເຜົ່າໜຶ່ງທີ່ມີປະຫວັດສາດ ແລະ ສິລະປະວັດທະນະທຳທີ່ກ້າວຫນ້າສົມຄວນ, ນັບແຕ່ສະຕະວັດທີ XVI ເປັນຕົ້ນມາ, ເຜົ່າລື້ໄດ້ມີຜູ້ນຳພາຕ່າງກັນມາໃນການສ້າງບ້ານແປງເມືອງ ພ້ອມກັນຕໍ່ສູ້ກັບສັດຕູຜູ້ຮຸກຮານເຊັ່ນ ສັກດິນາພະມ້າ, ສັກດິນາຈີນ, ສັກດິນາສະຫຍາມໃນເມື່ອກ່ອນ, ສະໄຫມມີພັກນຳພາ, ຊົນເຜົ່າລື້ກໍໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມກັບຊົນເຜົ່າອື່ນໆຕ້ານຈັກກະພັດຝຣັ່ງ ແລະ ອາເມຣິກາ ເຊັ່ນ ເຈົ້າຊຽງທອງ (ປີ1820), ເພຍຄາວ (ປີ 1912), ເຈົ້າລຸງຄາ (ປີ1915), ພະຍາເມືອງກາງ, ພະຍາເຊກອງ (ປີ1945) ແລະ ຜູ້ອື່ນໆ.

ເມື່ອເວົ້າເຖິງປະຫວັດສາດແຫ່ງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຊົນເຜົ່າລື້ແລ້ວ ແມ່ນມີການພົວພັນ ຢ່າງສະຫນິດແຫນ້ນກັບປະຫວັດສາດແຫ່ງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຊາວລາວ, ຈຳນວນພົນລະເມືອງ ຂອງຊົນເຜົ່າລື້ໃນປັດຈຸບັນມີປະມານ 20.000ກວ່າຄົນ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ 5ແຂວງພາກເໜືອຂອງ ລາວ, ສະເພາະຢູ່ເມືອງສິງແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ, ຊົນເຜົ່າລື້ມີຮອດ 10.000ກວ່າຄົນ.

ທາງດ້ານວັດທະນະທຳສັງຄົມ, ເຜົ່າລື້ມີມູນເຊື້ອດຸຫມັ້ນຂະຫຍັນພຽນໃນການຕໍ່ທູກ, ເຂັ້ມຝ້າຍ ທີ່ມີລວດລາຍສິລະປະອັນຈົບງາມ, ການເວົ້າຈາປາໄສມີສຳນຽງເວົ້າອ່ອນຫວານ, ມີນິດໄສຖະຫນອມ ຖ່ອມຕົວ, ຮັບແຂກບ້ານແຂກເມືອງ, ມີການນຸ່ງຖື ທີ່ເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຕົນເອງ, ມີສີໄມ້ລາຍມືທີ່ປານິດຈົບງາມ, ນັບຖືສາສະໜາພຸດ ທາງດ້ານສິລະປະວັນນະຄະດີຂັບລື້, ອ່ານໜັງສື ແລະ ມີປີເປັນດິນຕີພື້ນເມືອງ.

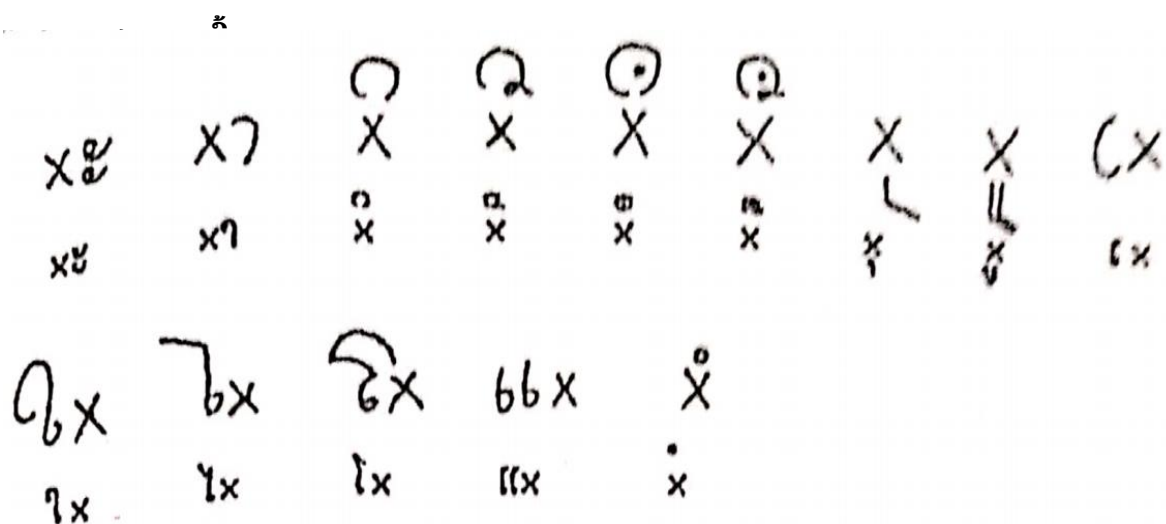

1.2ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນລື້

ພາສາໄທລື້ ແມ່ນພາສາໜຶ່ງທີ່ສັງກັດຢູ່ໃນຫມວດພາສາລາວ-ໄທ ແລະ ມີຕົວອັກສອນ ເປັນເອກະລັກຂອງຕົນ.

ຍ້ອນໄດ້ຮັບອິດທິພົນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ຄືພຸດທະສາສະໜາລັດທິທິນະຍານຈາກ ມອນ-ພະມ້າ, ດັ່ງນັ້ນ ຕົວອັກສອນຂອງຈື່ຈຶ່ງມີລັກສະນະຄ້າຍຄືຕົວອັກສອນມອນ-ພະມ້າ (ຍ້ອນ ໄດ້ເຂົ້າແບບມາຈາກຕົວອັກສອນມອນ-ພະມ້ານັ້ນເອງ). ໃນໄລຍະທີ່ຊົນເຜົ່າລື້ຮັບເອົາພຸດທະສາ ສະຫນາຈາກພວກມອນ-ພະມ້າມາເປັນສາສະໜາປະຈຳຊາດໃຫມ່ໆນັ້ນ, ບັນດາພະສົງສາມະເນນ ຢູ່ຕາມວັດວາອາຮາມໃນເຂດສືບສອງປັນນາ ແມ່ນໄດ້ນຳໃຊ້ຕົວອັກສອນ ມອນ-ພະມ້າ ເຂົ້າໃນການບັນທຶກພິທີການຕ່າງໆໃນທາງພຸດທະສາສະໜາ, ແຕ່ໄລຍະຕໍ່ມາຍ້ອນຄວາມຈະເລີນທາງ ດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ການມີຫົວຄິດປະດິດສ້າງ, ຊົນເຜົ່າລື້ຈຶ່ງໄດ້ປະດິດຕົວອັກສອນຂຶ້ນມາໃຊ້ຕາມເອງໂດຍອີງຕາມແບບຕົວອັກສອນຂອງ ມອນ-ພະມ້າ ເປັນຫຼັກ, ປັດຈຸບັນຕົວອັກສອນລື້ມີສະເພາະ ແຕ່ຢູ່ໃນຄຳພີດິກຳວັດວາອາຮາມຕ່າງໆທາງພາກເໜືອຂອງລາວ, ພວກຜູ້ເຖົ້າຊາວລື້ທີ່ເຄີຍ ໄດ້ບວດຮຽນຂຽນອ່ານຢູ່ວັດແມ່ນ ຍັງນິຍົມໃຊ້ຕົວອັກສອນນັ້ນຢູ່

ກ. ຮູບຕົວອັກສອນລື້

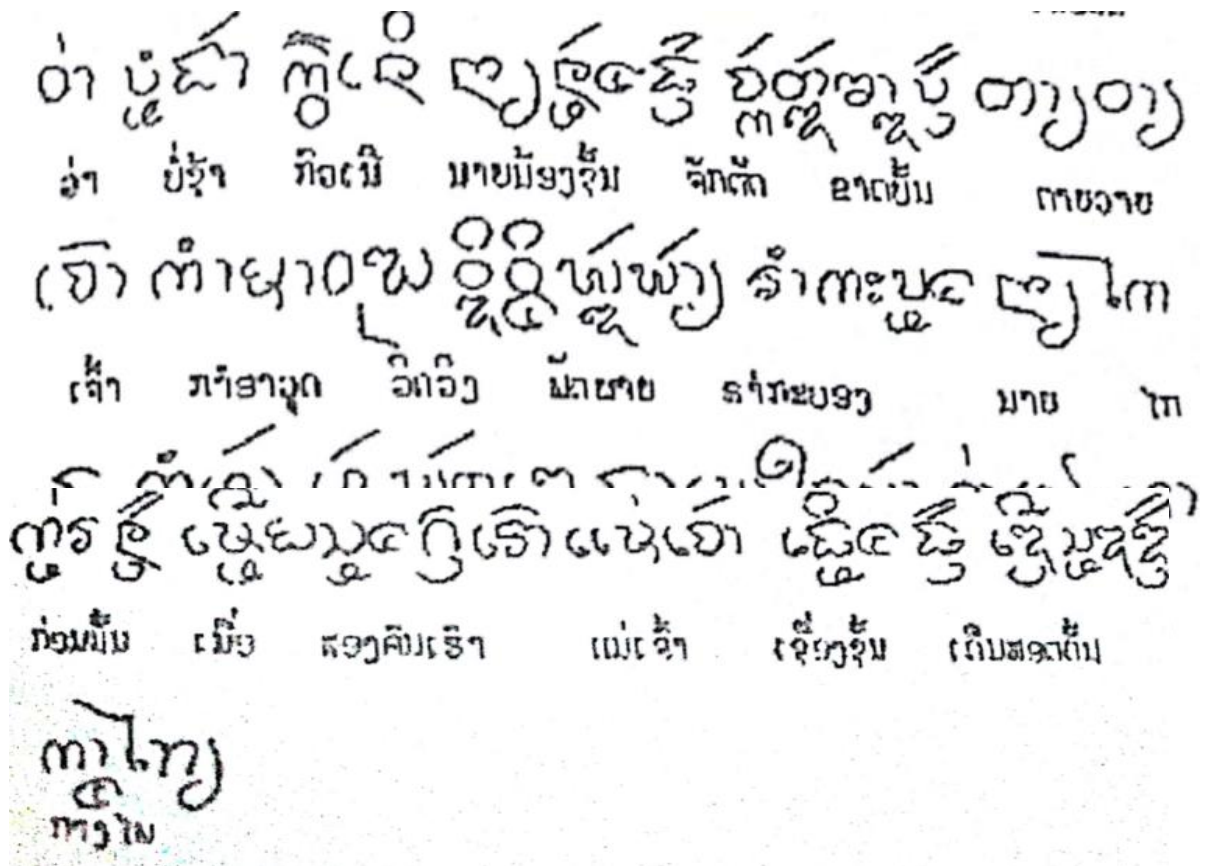

- សង្គ្រោះបឋម

x ₂	x ₁	x ₀	x ₆	x ₂	x ₂	x ₁	x ₆
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅
x ₃	x ₁	x ₂	x ₆	x ₀	x ₂	x ₁	x ₅

•ການຂຽນເປັນຄໍາ

[illegible]

2. ຕົວອັກສອນທຳ

ຢູ່ປະເທດອິນເດຍມີຕົວໜັງສືທີ່ເກົ່າແກ່ທີ່ສຸດ ຄື ຕົວໜັງສືພະຣະຫະມີ (ພາມີ) ເຊິ່ງຊາວອິນເດຍໄດ້ໃຊ້ກັນມານານແລ້ວປະມານ 300 ປີ ກ່ອນ ຄິດຕະສັງກາດ. ຕໍ່ມາໜັງສືພະຣະຫະມີ ໄດ້ຖືກດັດແປງເປັນໜັງສືສັນສະກິດ ແລະ ບາລີ. ຕົວໜັງສືບາລີນີ້ນິຍົມໃຊ້ຢູ່ທາງພາກຕ້ອງອິນເດຍ ໂດຍສະເພາະແມ່ນແຄ້ວນມະຄົດໄດ້ໃຊ້ຄຳພິດິກາຕ່າງໆທາງພຸດທະທະສາສະໜາ ລັດທິທິນະຍານ. ໃນສະໄໝເຈົ້າອະໂສກມະຫາລາດເຮືອງອຳນາດຢູ່ໃນແຄວ້ນມະຄົດ. ພະອົງໄດ້ຍົກກອງທັບໄປປາບປາມເມືອງຕ່າງໆ ແລະ ຂ້າຄົນເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ. ພາຍຫຼັງມາໄດ້ສຳນຶກຕໍ່ຄວາມໂຫດຮ້າຍປ່າເຖື້ອນຂອງຕົນ. ພະອົງຈຶ່ງໄດ້ຫັນມາເອົາໃຈໃສ່ເຜີຍແຜ່ພະພຸດທະສາສະໜາ ເພື່ອໃຫ້ທຳມະຄຳສອນຂອງພະພຸດທະເຈົ້າໄດ້ເຊື່ອມຊຶມເຂົ້າໃນຈິດໃຈຂອງມະນຸດ ແລ້ວມະນຸດກໍປະຕິບັດແຕ່ສິ່ງທີ່ດີມີປະໂຫຍດ ແລະ ເປັນທຳ. ນັ້ນແມ່ນຄວາມມຸງຫວັງຂອງພະອົງ. ໃນປີ ພສ 236. ເຈົ້າອະໂສກມະຫາລາດໄດ້ສົ່ງສຳມະນະທູດອອກເຜີຍແຜ່ພຸດທະສາສະໜາ. ໂດຍໄດ້ແບ່ງອອກເປັນ 9 ສາຍ. ໃນ 9 ສາຍນີ້. ສາຍໜຶ່ງໄດ້ສົ່ງລົງມາທາງສຸວັນນະພູມປະເທດ ໂດຍແມ່ນ ພະໂສນະ ແລະ ອຸດຕະຣະເປັນຜູ້ນຳຮັບຜິດຊອບນຳເອົາພະພຸດທະສາສະໜາ ແລະ ໜັງສືບາລີມາເຜີຍແຜ່ພຸດທະສາສະໜາໂດຍແບ່ງອອກເປັນ 9 ສາຍ, ໃນ 9 ສາຍນີ້ ສາຍໜຶ່ງແມ່ນ ລົງມາສຸວັນນະພູມໂດຍແມ່ນ ພະໂສນະ ແລະ ພະອຸດຕະລະເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບນຳເອົາພະພຸດທະສາສະໜາ ແລະ ໜັງສື ບາລີມາເຜີຍແຜ່

, ສຸວັນນະພູມມີອານາເຂດກວ້າງຂວາງ ແລະ ກວມເອົາ 5 ປະເທດຄື: ພະມ້າ , ໄທ , ມາລາຢູ, ລາວ, ກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມ, ຢູ່ໃນດິນອດນດັ່ງກ່າວນີ້, ເວລານັ້ນມີຊົນຊາດມອນ, ຂອມ ແລະ ລະວາມາຢູ່ກ່ອນໝູ່. ພ້ອມທັງ ມີອິດທິພົນຢູ່ແຖມນີ້, ເຊິ່ງໄດ້ນຳເອົາພະພຸດທະສາສະໜາ ແລະ ຕົວໜັງສືມາໃຊ້ກ່ອນໝູ່. ຕໍ່ມາຊົນຊາດພະມ້າໄດ້ ເຂົ້າມາປົນເປັນກັບມອນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຕົວໜັງສືມອນທີ່ໃຊ້ໃນເວລານັ້ນ ຊົນຊາດພະມ້າໄດ້ດັດແປງມາເປັນຕົວໜັງສືຂອງ ຕົນອີກຕໍ່ໜຶ່ງ. ຄື: ຕົວໜັງສືພະມ້າທີ່ໃຊ້ຢູ່ໃນປະຈຸບັນ.

ເມື່ອ ພສ 1500 ເຈົ້າຊີວິດພະມ້າ ຊື່ວ່າ ອະນຸຣຸດທະ ກຳລັງເຮືອງອຳນາດ ແລະ ໄດ້ຢຶດເອົາດິນແດນຂອງ ພວກມອນທັງໝົດ, ເມື່ອໄດ້ເປັນໃຫຍ່ໃນແຖມນີ້ແລ້ວພະອົງຈຶ່ງໄດ້ຂະຫຍາຍອິດທິພົນຂອງຕົນອອກໄປຕໍ່ມອີກ. ການເປີດກວ້າງອິດທິພົນແມ່ນການເຜີນແຜ່ສາສະໜາໃຫ້ກວ້າງອອກໄປ, ເມື່ອຊົນຊາດລາວ - ໄຕ ໄດ້ອົບພະຍົບມາ ຢູ່ດິນແດນສຸວັນນະພູມປະເທດ. ເວລານັ້ນໄດ້ພົບພໍ້ກັບວັດທະນະທຳຂອງມອນ - ພະມ້າ ແລະ ໄດ້ຮັບວັດທະນະທຳ ຈາກມອນ - ພະມ້າຕໍ່ມອີກ, ຍ້ອນເຫດນີ້ເອງ, ຕົວໜັງສືບາລີທີ່ມອນ - ພະມ້າໄດ້ສືບທອດມາຈາກພິກຂຸອິນເດຍ ຈຶ່ງ ມີອິດທິພົນຢູ່ໃນຊົນຊາດລາວ - ໄທ ເຊັ່ນ: ເຂົ້າມາທາງລ້ານນາ (ຊຽງໃໝ່) , ຊຽງຕຸງ, ສິບສອງພັນນາລີ້ ແລະ ເລີຍ ມາຮອດປະເທດລ້ານຊ້າງ. ຕັ້ງແຕ່ນັ້ນ, ຄົນລາວຈຶ່ງມີຕົວໜັງສືໃຊ້ທັງຂຽນ ແລະ ອ່ານເປັນສອງແບບຄື:

1. ຕົວໜັງສືລາວທີ່ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກພາສາບາລີ - ສັນສະກິດ
2. ຕົວໜັງສືລາວທີ່ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກພາສາບາລີ

ຕົວທຳນີ້ ໄດ້ຖືກເຜີຍແຜ່ມາທາງພາກເໜືອຂອງລາວ ແລ້ວກໍໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວລົງທາງພາກກາງ ແລະ ພາກ ໃຕ້ຕາມການຂະຫຍາຍຕົວຂອງສາສະໜາພຸດ. ການຂຽນຕົວທຳສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຜິດແປກກັນໄປຕາມແຕ່ລະ ທ້ອງຖິ່ນ. ບາງທ້ອງຖິ່ນຂຽນບໍ່ໃສ່ວັນນະຍຸດຕາມມອນ - ພະມ້າ, ບາງທ້ອງຖິ່ນຂຽນໃສ່ວັນນະຍຸດຕາມແບບໜັງສື ລາວ.

2.1 ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເອີ້ນວ່າຕົວອັກສອນທຳ

ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເອີ້ນວ່າ ຕົວທຳ ກໍເພາະວ່າຕົວທຳໄດ້ຈົດກ່າຍທຳມະຄຳສັ່ງສອນຂອງພະພຸດທະເຈົ້າ ແລະ ຜູ້ທີ່ເອົາຄວາມຮູ້ທາງພະພຸດທະສາສະໜາເອີ້ນວ່າ ຮຽນສຸດ-ຮຽນທຳ ເຊິ່ງ ຄຳວ່າ ທຳ ນີ້ທີ່ນີ້ ໝາຍເອົາຄຳ ສອນໃນພຸດທະສາສະໜາ ເຊິ່ງແມ່ນພະໂຄດົມພຸດທະ ເປັນຜູ້ປະກາດ. ດັ່ງນັ້ນ ຕົວໜັງສືທີ່ໃຊ້ຈົດກ່າຍທຳຈຶ່ງເອີ້ນ ວ່າ: ຕົວທຳ ຕົວທຳນີ້ຊື່ທາງພຸດທະສາສະໜາ ແລະ ກໍມີຊື່ເອີ້ນ ແລະ ໃຊ້ສະເພາະໃນປະເທດລ້ານຊ້າງເທົ່ານັ້ນ. ເຖິງ ວ່າໜັງສືປະເພດນີ້ຈະມີຢູ່ບາງປະເທດ ຫຼື ຢູ່ຕາມບາງທ້ອງຖິ່ນຂອງບາງປະເທດນັ້ນ ກໍຖືວ່າ ແມ່ນຍ້ອນມີການ ພົວພັນວັດທະນະທຳນຳກັນ ຫຼື ຍ້ອນປະຊາຊົນຖືກຕັດແຍກໄປ ຂຶ້ນກັບຊາດອື່ນ.

2.2 ເຫດຜົນທີ່ເຊື່ອວ່າຕົວທຳດັດແປງມາຈາຕົວໜັງສືມອນ - ພະມ້າ

ກ. ຍ້ອນຕົວໜັງສືທຳມິລັກສະນະຄ້າຍຄືຕົວໜັງສືມອນ - ພະມ້າ ຄືມີຮູບຕົວມົນ.

ຕົວທຳຂຽນ: **๕๐๐๖๐๐** (ມາຕາປິຕາ)

ຂ. ການຊ້ອນຕົວໜັງສືທຳເຮັດແບບວິທີດຽວກັນກັບໜັງສືມອນ - ພະມ້າ

ຕົວທຳ: **๕๕๐๐** (ເມດຕາ)

ຄ. ຕົວໜັງສືທຳມ ຊ້ອນ ມ ໄດ້ຮ່ວມເຂົ້າກັນເປັນຕົວດຽວຄືກັບຕົວໜັງສື ພະມ້າ

ຕົວທຳ: ຕາມ (ຕັດສະ)

ງ. ຕົວ ຈ ເມື່ອຊ້ອນຕົວອື່ນປ່ຽນຮູບເປັນຕົວເຟືອງ^໓ ຄືກັນ

ຕົວທຳ: ນຸບລລໍ (ສຸມັງຄະລັງ)

ຈ. ຕົວໜັງສືທຳ ແລະ ຕົວໜັງສືພະມ້າມີຮູບສະຫຼະ ຟີ ຄືກັນ

ຕົວທຳ: ທລວີ (ພະຄະວາ)

ຕົວຢ່າງ: ບູຜູ້ນຸງໂຕເຟືອງ

ບູຜໄຂໄຊໂລຣີ

ຄິບູບຜູ້ຊຸດ

ບູຜຜິບົວບຸຜູ

ບໍ່ເບື້ອເບື້ອງທຸງຮູ້

ບູຜຜູ້ຊຶ້ນາລາຜູ

ບູຜຜູ້ຜູ້ຜູ້

ບູຜບໍ່ຢຸຊຢູ

ຕວງຜູ້ຜູ້ໂຕ ເອດ

ບູຜຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຕໍ່ໄຂຕໍ່ເຕືອນຜູ້

ບູຜຜູ້ຜູ້ຜູ້

ໄຂຊູຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຜູ້ຜູ້ຜູ້

ຂີ້ໄຊຂີ້ດີໄຊ	ນາງໄຕເຢັ້ງຜາດູ້
ຮຸ່ນເຮືອຊຶ່ງຢູ່ເຢັ້ງ	ຢືຢູ່ຮຸ່ນຢູ່
ຢາໄທເຮົາໂງ່ຍາເຮືອ	ດີເຮືອເຮືອຍາ
ດີບາເຢັ້ງຢູ່	ກາໄມເຮືອເຮືອ ດີເຢັ້ງ
ເຮືອເຮືອບໍ່ໄມກຢູ່ເຮືອ	ບໍ່ດີນາງໄຕເຢັ້ງເຮືອ
ໄມກຢູ່ເຮືອ	ບໍ່ເຮືອເຮືອລູ່
ຢູ່ຢູ່ຢູ່ດີຢູ່	ບໍ່ນາງຢູ່ເຮືອ
ບໍ່ເຮືອຢູ່ເຮືອ	ເຮືອເຮືອເຮືອ
ຢູ່ຢູ່ຢູ່ຢູ່ຢູ່	ຕາເຮືອເຮືອໄຕເຮືອ
ຢູ່ເຮືອເຮືອ	ດີເຮືອເຮືອເຮືອ
ຢູ່ເຮືອເຮືອ	ຕາເຮືອເຮືອ
ຢູ່ເຮືອເຮືອ	ຢູ່ເຮືອເຮືອ

- ພະຍັນຊະນະ

ພະຍັນຊະນະ ແມ່ນອັກສອນໝວດໜຶ່ງທີ່ເອົາສຽງຂອງຕົນໄປເປັນພື້ນສຽງຂອງຄຳເວົ້າ.

ພະຍັນຊະນະທັງໝົດມີ 38 ຕົວມີຄື: ຕ ອ ນ ພ ມ ດ ອ ນ ນ ຈ ລ ບ ງ ຂ

ບ ຕ ຕ ອ ອ ດ ດ ບ ບ ຜ ຕ ຕ ບ ບ ຈ ລ ຢ ອ ນ ບ

ຈ ຕ ຕ ຕ ຕ ຕ

ໃນນັ້ນໄດ້ແບ່ງອອກເປັນ 3 ໝູ່ຄື: ພະຍັນຊະນະເຄົ້າ, ພະຍັນຊະນະປະສົມ ແລະ ພະຍັນຊະນະເພື່ອງ.

ກ. ພະຍັນຊະນະເຄົ້າ:

ພະຍັນຊະນະເຄົ້າແມ່ນພະຍັນຊະນະຕົວດຽວ ເຊິ່ງບໍ່ທັນປະສົມກັບຕົວອື່ນ, ພະຍັນຊະນະເຄົ້າ

ມີທັງໝົດ 38 ຕົວ ຄື: ຕ ອ ນ ພ ມ ດ ອ ນ ນ ຈ ລ ບ ງ ຂ ບ ຕ ຕ

໑ ໑ ໐ ໔ ບ ບ ຜ ຕ ກ ຫ ພ ຣ ລ ຢ ອ ນ ທ ຣ ທ ຄ ໖ ໙

ຂ. ພະຍັນຊະນະປະສົມ

ພະຍັນຊະນະປະສົມ ແມ່ນພະຍັນຊະນະ 2 ຕົວຢູ່ນຳກັນໂດຍອ່ານອອກເປັນສຽງດຽວ. ພະຍັນຊະນະປະສົມທີ່ກ່າວມານີ້ແມ່ນຕັ້ງຕົ້ນດ້ວຍຕົວ ທ ທີ່ເປັນອັກສອນສູງ ແລ້ວເອົາອັກສອນຕໍ່າ 6 ຕົວມາປະສົມໃສ່ຄື: ດ (ງ) , ພ (ຍ), ລ (ນ), ຫ (ມ), ລ (ລ), ອ (ວ) ເຮັດໃຫ້ຜັນສຽງເປັນອັກສອນສູງ. ດັ່ງນັ້ນພະຍັນຊະນະປະສົມຈຶ່ງມີຢູ່ 6 ຕົວຄື: ທູ (ຫງ), ທຸງ (ຫຍ), ທຸ (ຫນ), ທູ (ຫມ), ທູຫວ ແລະ ທູ (ຫລ).

ຄ. ຕົວເພື່ອງ

ຕົວເພື່ອງທີ່ໃຊ້ໃນການອັກສອນທຳ, ຄຳບາລີ ແລະ ຄຳມິໄສ (ຄຳລາວແທ້) ເຊິ່ງມີທັງໝົດ 10 ຕົວຄື:

ຕົວເດີມ	ຕົວເພື່ອງ	ຄຳອະທິບາຍປະກອບ
ດ	ᨾᩃ᩠ᨿ	ᨾᩃ᩠ᨿ ເພື່ອງໂຕນີ້ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບຂຽນໄວ້ເທິງຕົວໜັງສືອື່ນ. ໃຊ້ເປັນຕົວສະກົດເຊັ່ນຄຳວ່າ: ᨾᩃ᩠ᨿ᩠ᨿ᩠ᨿ᩠ᨿ᩠ᨿ (ນຸ່ງຜ້າລາຍໝາເຫຼົ້າ)
	ᨾᩃ᩠ᨿ᩠ᨿ	ᨾᩃ᩠ᨿ ເພື່ອງໂຕນີ້ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບຂຽນໄວ້ລຸ່ມຕົວໜັງສືອື່ນ. ໃຊ້ເປັນຕົວສະກົດເຊັ່ນຄຳວ່າ: ᨾᩃ᩠ᨿ᩠ᨿ (ຫິ່ງຫ້ອຍ)
ຣ	ᨾᩃ᩠ᨿ᩠ᨿ᩠ᨿ	ᨾᩃ᩠ᨿ ເພື່ອງໂຕນີ້ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບຂຽນໄວ້ລຸ່ມຕົວໜັງສືອື່ນ. ໃຊ້ເປັນຕົວສະກົດເຊັ່ນຄຳວ່າ: ᨾᩃ᩠ᨿ᩠ᨿ (ກິນເຂົ້າ)
ບ	ᨾᩃ᩠ᨿ᩠ᨿ᩠ᨿ᩠ᨿ	ᨾᩃ᩠ᨿ ເພື່ອງໂຕນີ້ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບຂຽນແຕ່ລຸ່ມຂຶ້ນໄປເທິງແຖວໃຊ້ເປັນຕົວສະກົດເຊັ່ນຄຳວ່າ: ᨾᩃ᩠ᨿ᩠ᨿ (ຕົບມື)
ຫ	ᨾᩃ᩠ᨿ᩠ᨿ᩠ᨿ᩠ᨿ᩠ᨿ	ᨾᩃ᩠ᨿ ເພື່ອງໂຕນີ້ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບຂຽນແຕ່ລຸ່ມຕົວໜັງສືໃຊ້ເປັນຕົວສະກົດ

		ເຊັ່ນຄຳວ່າ : ຊີດໍ (ຕື່ມນ້ຳ)
ຣ	ໄ ^v	ໄ ^v ເພື່ອງໂຕນີ້ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບຂຽນໄວ້ທາງໜ້າພະຍັນຊະນະຕົວໃດຕົວໜຶ່ງເຊັ່ນຄຳວ່າ: ໄຊ໌ (ດຸຣາທານ) ພ້ອມນັ້ນຍັງເປັນພະຍັນຊະນະຄວບ ຕົວຢ່າງຄຳວ່າ: ໄຊ໌ (ດຸຣາຈານ)
ພ	ຟ	ຟເພື່ອງໂຕນີ້ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບຂຽນແຕ່ລຸ່ມຂຶ້ນໄປເທິງແຖວໃຊ້ເປັນຕົວສະກົດເຊັ່ນຄຳວ່າ: ດຟຟ (ງ່າຍດາຍ), ໃຊ້ເປັນສະຫຼະສັນຍາລັກ ເຊັ່ນຄຳວ່າລຟຟ (ລອຍນ້ຳຫາຫອຍ), ໃຊ້ເປັນຕົວຫອຍ ເຊັ່ນຄຳວ່າ: ຟຟ (ຮຽນໜັງສື)
ຄ	ູ	ູເພື່ອງໂຕນີ້ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບຂຽນຢູ່ ລຸ່ມແຖວສະເໝີ ໃຊ້ປະກອບກັບຕົວສະກົດ ເຊັ່ນຄຳວ່າ: ຄູ (ຄອນພະເພັງ)
ນ	× ນ	×ເພື່ອງໂຕນີ້ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບຂຽນສະກົດກາງຄຳ ເຊັ່ນຄຳວ່າ: ແລະ ໃຊ້ຂຽນຄຳຫຍໍ້
ລ	×	ຕົວ ສ ສຳລັບຂຽນໄວ້ເປັນຕົວສະກົດກາງຄຳ ເຊັ່ນ: (ພິດສະພາ) ແລະ ໃຊ້ຂຽນຄຳຫຍໍ້ ເຊັ່ນ: (ຮັກສາ)

ໄ^vເພື່ອງໂຕນີ້ຄົນບູຮານເອີ້ນວ່າ : ໄມໂອພຣະ ເພິ່ນຂຽນໄວ້ທາງໜ້າຕົວໜັງສືໃດຕົວນັ່ງສືໜຶ່ງທີ່ຕົວ ຣ ເປັນຕົວຕາມ ແຕ່ເວລາອ່ານຕ້ອງຖືວ່າຕົວ ຣ ເພື່ອງນີ້ຢູ່ຂ້າງຫຼັງສະເໝີກ

ຕົວຢ່າງ: ໄຊ໌໑ ອ່ານວ່າ : ດຸຣາທານທັງຫຼາຍ

ໄຊ໌໑

ພຣະສາດສະດາ

ກຣາບພຣະພຸດທະຮູບ

[illegible]

ឆ្នាំទី១០៧២៦
ស្រុកបាត់ដំបង

ព្រាហ្មណ៍បរិវារកម្សាន្តខ្ពង់ ព្រាហ្មណ៍បរិវារកម្សាន្តខ្ពង់ ព្រាហ្មណ៍បរិវារកម្សាន្តខ្ពង់
បរិវារកម្សាន្តខ្ពង់ បរិវារកម្សាន្តខ្ពង់ បរិវារកម្សាន្តខ្ពង់

[illegible][illegible]

ប្តីនិងមេមត់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ម៉ែន្តីនាធារិនី ព្រាជឈ្មុយឆោឡាវិ
 ឡាឆោឡាវិ និងហាឆោឡាបញ្ជីឧត្តិប្បហ្វាវីរ្យ័នីឡាវិស្វិមាឆ្នួ ឡាឡាវិឡាវិ
 ហ្វាវីរ្យ័នីឡាវិឡាវិ

ທ່າຊູບ (ຕຳນານຫໍ້)

[illegible]

57

[illegible][illegible]

[illegible]

ရွှေဘိုမြို့နယ်

[illegible][illegible]

3. ຕົວອັກສອນໄທດໍາ

ຄຳວ່າ " ໄທ " ຫຼື " ໄຕ " ເປັນຄຳວ່າຂອງຄົນລາວມາຕັ້ງແຕ່ສະໄຫມບູຮານ ມາຈາກເຄົ້າ ສັບທຽນ - ຖຽນແລ້ວປ່ຽນສຽງມາເປັນທາຍ-ຖາຍ-ໄທ-ໄຕ-ໄທ ເຊິ່ງມີຄວາມໝາຍວ່າ " ໃຫຍ່ " ຫຼື ຫຼວງ ແມ່ນຄຳດຽວກັບຄຳວ່າ " ດ້າຍ " ຂອງພາສາຫວຽດນາມ ທີ່ ຄຳວ່າ " ຜ້າ " ໃນພາສາ ຈີນ. ພາຍລຸນມາຄຳວ່າໄທ ເລີຍກາຍເປັນຄຳນຳຫນ້າ ເອີ້ນຊື່ຄົນທີ່ມາຈາກເຊື້ອສາຍອັນດຽວກັນກັບພວກ " ອ້າຍລາວ " ໂດຍແບ່ງອອກເປັນກຸ່ມເປັນພວກຕາມເຄື່ອງນຸ່ງ, ທ້ອງຖິ່ນ, ແມ່ນ້ຳ ຫຼື ຈຸດພິເສດ ສະເພາະອື່ນໆເປັນຕົ້ນວ່າ ໄທລາວ, ໄທສະຫຍາມ, ໄທລື້, ໄທເຂິນ, ໄທງ້ຽວ, ໄທດາ, ໄທແດງ, ໄທຂາວ...

ຊົນເຜົ່າໄທດຳ ກໍແມ່ນຊົນເຜົ່າຫນຶ່ງ ທີ່ມີເຊື້ອສາຍອັນດຽວກັນກັບຊົນເຜົ່າລາວ, ເຂົາເຈົ້າສືບ ເຊື້ອສາຍມາຈາກຊົນຊາດອ້າຍລາວແຫ່ງອານາຈັກຫນອງແສ, ໄດ້ເຂົ້າມາຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ເຂດເມືອງແຖງ ຫຼື ແຖນ ແລະ ຕາມແຄມຝັ່ງແມ່ນ້ຳດຳມາແຕ່ສະໄຫມບູຮານ.

ໃນສະຕະວັດທີ VIII ເມືອງແຖງ ຖືວ່າເປັນເມືອງປະຫວັດສາດ ເປັນເມືອງທີ່ສ້າງເງື່ອນໄຂ ສະດວກໃຫ້ແກ່ຊົນຊາດລາວ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງອານາຈັກລ້ານຊ້າງຂຶ້ນ.

ເພິ່ນພາກັນເອີ້ນຊົນເຜົ່ານີ້ວ່າໄທດຳ ກໍຍ້ອນວ່າ ເຂົາເຈົ້າມີຍົມພາກັນນຸ່ງຫົ່ມເຄື່ອງສີດຳ ແລະ ອີກຢ່າງຫນຶ່ງກໍມັກດຳລົງຊີວິດຢູ່ຕາມແຄມແມ່ນ້ຳດຳ. ຊົນເຜົ່າໄທດຳນີ້ເຂົາເຈົ້າກໍມີສິລະປະວັນນະຄະດີ, ພາສາຄ້າຍຄືກັນກັບຊົນເຜົ່າໄທລາວ ແຕ່ທາງດ້ານວັດທະນະທຳມີບາງອັນກໍແຕກຕ່າງກັນ ໄປຍ້ອນສະພາບທາງພູມິປະເທດ ແລະ ເງື່ອນໄຂທາງດ້ານການເມືອງ, ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີຫຼາຍອັນ ແຕກຕ່າງກັນ. ປັດຈຸບັນຊົນເຜົ່າໄທດຳໃນລາວມີຫຼາຍຢູ່ແຂວງຫົວພັນ, ຜົ່ງສາລີ

3.2. ປະຫວັດຕົວອັກສອນໄທດຳ

ອີງຕາມພົງສາວະດານລາວສະໄຫມບູຮານ, ບັນດານັກຄົ້ນຄວ້າດ້ານອັກສອນສາດ ໄດ້ໃຫ້ສັນນິຖານວ່າ ໃນສະໄຫມທີ່ຊົນຊາດລາວຕັ້ງອານາຈັກຫນອງແສແສນຍ່ານ ໃນດິນແດນປະເທດຈີນຕອນໃຕ້ປັດຈຸບັນນັ້ນ, ຄົນລາວເຮົາມີຕົວອັກສອນໃຊ້ແລ້ວ

- ຕົວອັກສອນດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ເຄົ້າມາຈາກອັກສອນສັນສະກຣິດ ມີຊື່ສະເພາະວ່າອັກສອນສະໄຫມກວຍເຈົ້າ ຫຼື ອັກສອນກວຍເຈົ້າ. ເມື່ອເຄື່ອນຍ້າຍລົງມາທາງໃຕ້ ຊົນຊາດລາວພວກຫນຶ່ງທີ່ລົງມາຕັ້ງເມືອງແຖງ ກໍໄດ້ດັດແປງຕົວອັກສອນທີ່ໄດ້ມາຈາກຫນອງແສນັ້ນ ດ້ວຍການຕື່ມພະຍັນຊະນະທີ່ບໍ່ທັນມີໃສ່, ສະຫຼະຕົວໃດທີ່ບໍ່ທັນຄົບກໍຕື່ມໃສ່, ຕົວໃດຂຽນຍາກກໍດັດແປງໃຫມ່, ດ້ວຍເຫດນັ້ນສິລະປະການຂຽນຈຶ່ງຜິດໄປຈາກຮູບເດີມ

ຈາກນັ້ນມາຮອດກາງສະຕະວັດທີ VIII (ຄ.ສ. 757) ຂຸນລໍໄດ້ເຂົ້າມາປົກຄອງເມືອງຊວາແທນ ພວກຂອມແລ້ວສະຖາປະນາອານາຈັກລ້ານຊ້າງຂຶ້ນເປັນຄັ້ງທຳອິດ: ຍ້ອນສາເຫດດັ່ງກ່າວຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊົນຊາດລາວນັບມື້ນັບມາຢູ່ໃກ້ຊິດພົວພັນກັບຂອມ ແລະ ມອນ, ໃນໄລຍະນັ້ນພວກເຮົາໄດ້ພົບກັບ .ວັນນະຄະວິ-ອັກສອນສາດແບບໃຫມ່ ພົວພັນກັບສິ່ງແວດລ້ອມອັນໃຫມ່, ດັ່ງນັ້ນຕົວອັກສອນທີ່ເຄີຍໃຊ້ຢູ່ເມືອງແຖງນັ້ນກໍໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ ແລະ

ຖືກເສີມຂະຫຍາຍ. ສ່ວນປະຊາຊົນທີ່ຢູ່ທາງເມືອງເດີມ (ເມືອງແຖງ) ນັ້ນຊ້ຳພັດຍັງໃຊ້ອັກສອນແບບເກົ່ານັ້ນຢູ່ ຊຶ່ງອັກສອນດັ່ງກ່າວໄດ້ແກ່ອັກສອນໄທດຳ ນັ້ນເອງ.

ສະຫຼຸບລວມແລ້ວ ອັກສອນໄທດທີ່ຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່ເຜົ່າໄທດຳຍັງໃຊ້ກັນຢູ່ຊຸ່ມນີ້ ແມ່ນຕົວອັກສອນ ສະໄຫມດັ້ງເດີມ ແຕ່ຄາວທີ່ຊົນຊາດລາວສ່ວນໃຫຍ່ຍັງດຳລົງຊີວິດຢູ່ເມືອງແຖງ ສະນັ້ນຈຶ່ງຕີລາຄາ ໄດ້ວ່າ ຕົວອັກສອນໄທດຳນີ້ ຄົງໄດ້ເຄົ້າມາຈາກຕົວອັກສອນສັນສະກຣິດ ໂດຍຜ່ານຕົວອັກສອນ ກວຍເຈົ້າ.

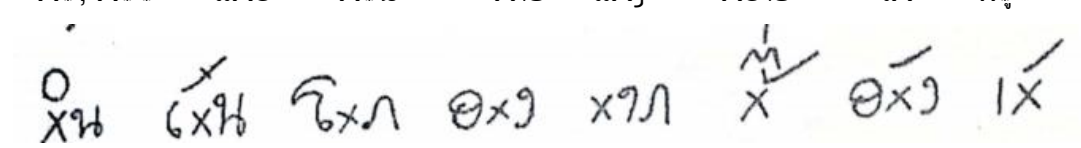
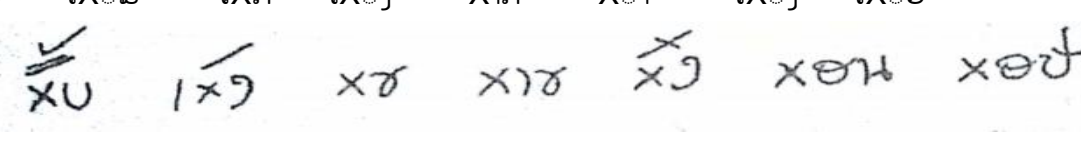
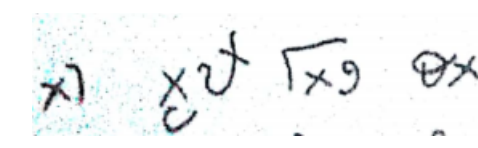
3.3ຮູບອັກສອນໄທດຳ

ກ. ພະຍັນຊະນະ

ᨁ	ᨃ	ᨄ	ᨆ	ᨇ	ᨈ	ᨉ	ᨊ	ᨋ
ກ	ຂ	ຄ	ງ	ຈ	ສ	ຊ	ຍ	ຖ
ᨍ	ᨎ	ᨏ	ᨐ	ᨑ	ᨒ	ᨓ	ᨔ	ᨕ
ຖ	ທ	ນ	ບ	ປ	ຜ	ພ	ນ	ຢ
ᨖ	ᨗ	ᨘ	ᨙ	ᨚ	ᨛ	᨜	᨝	᨞
ຮ,ລ	ດ	ຜ	ຜ	ຫ	ວ	ອ	ຊ	
᨟	ᨠ							
ຫນ	ຫລ							

ຂ. ສະຫຼະ

ᨡ	ᨢ	ᨣ	ᨤ	ᨥ	ᨦ	ᨧ
Xຸກ,Xົກ	Xໍ	ເXົາ	Xີ	Xຸ	ເXືອນ,ເXືນ,ເXັນ	Xານ
ᨨ	ᨩ	ᨪ	ᨫ	ᨬ	ᨭ	ᨮ
Xາງ	Xອງ	ແXນ	Xັນ	ເXຍ	ໂXຍ	X້ວນ
ᨯ	ᨰ	ᨱ	ᨲ	ᨳ	ᨴ	ᨵ
X	ᨶ	ᨷ	ᨸ	ᨹ	ᨺ	ᨻ

Xຶ, Xຶຶ ແXວ Xຶນ Xາຍ ແXງ Xວາຍ ໄX xຸ

 Xຶນ ເXັມ ໄXກ ເXຶງ Xາກ Xໍ່າ ເXຶງ ເXຶອ

 Xັ້ບ ເXຶອງ xົວ Xາວ Xງງ Xອນ Xອຍ

 Xາ Xຸຍ Xຶງ ເXຶ

**- ສັງເກດສຽງຂອງສະຫຼະ ແລະ ພະຍັນຊະນະໃນອັກສອນໄທດໍາ
ສຽງສະຫຼະ**

ສຽງສະຫຼະໃນພາສາໄທດໍາສາມາດໃຊ້ແທນກັນໄດ້ຫຼາຍຕົວ, ເຊັ່ນ ສະຫຼະ ເຊັ່ນ: ເXັ້ນ, ເXື້ອນ ແລະ ເXື້ນອອກສຽງໃກ້ຄຽງກັນ, ສະຫຼະ ຂາໍ ແລະ ຂື້ໃຊ້ແທນກັນໄດ້. ລາງເທື່ອສະຫຼະ ຂາໍ ກໍຂີດໄວ້ທາງ ເທິງຊ້ອນກັນ, ສະຫຼະ ຂໍ້ຄືກັນກັບໄມ້ ກັນ (X) ໃນອັກສອນລາວ, ໄມ້ກົງ (x) ຂຽນໄວ້ກ້ອງຍັນຊະນະ, ໄມ້ກັນ (X) ເມື່ອມີຕົວສະກົດຈິ່ງເປັນສະຫຼະ Xັ້ນ ຄັນບໍ່ມີຕົວສະກົດເປັນສະຫຼະ ຂໍ້ສະຫະ ຂາໍເມື່ອມີສຽງວັນ ນະຍຸດເອກບາງຕົວມີຂີດເສັ້ນຢູ່ເທິງສາມເສັ້ນ (X), ສະຫຼະ ເxຍ ເພິ່ນຂີດເຄິ່ງ ໄມ້ກັນ (X) ຢູ່ເທິງ ທໍ່ນັ້ນ.

ແຕ່ສະຫຼະບາງຕົວ ເຂົາເຈົ້າໄດ້ປະດິດແຕ່ງຂຶ້ນຕາມສໍານຽງສຽງປາກຂອງເຂົາເຊັ່ນ ສະຫຼະ ເXື້ຍ ຢູ່ທ້າຍປະໂຫຍກຕອນຈົບເຂົາເຈົ້າມັກອອກສຽງວ່າເຮີຍ, ແຕ່ບໍ່ຂຽນເປັນຕົວອັກສອນ ແຕ່ເຂົາຊ ພັດຂຽນເປັນຮູບດອກໄມ້ລາຍເຄືອຕ່າງໆ ຂອດກ້ຽວກັນໄປມາແລ້ວກໍສົມມຸດອ່ານເປັນ " ເຮີຍ ".

ວິທີຂຽນສະຫຼະປະກອບກັບພະຍັນຊະນະ ແມ່ນຂຽນລຽນກັນໄປຄືອັກສອນລາວໃນປັດຈຸບັນ ມີສະຫຼະຢູ່ທາງຫນ້າ, ທາງຫຼັງ, ທາງລຸ່ມ ແລະ ທາງເທິງບໍ່ມີວັນນະຍຸດ.

• ສຽງຂອງພະຍັນຊະນະ.

ຕົວ " ທ " ອອກສຽງຄືຕົວ "ຕ" ໃນອັກສອນລາວ , ຕົວ ຫ-ຮ ທັງສອງໃຊ້ແທນກັນໄດ້ ແລະ ມີສຽງໃກ້ຄຽງກັນ, ຕົວ ຜ-ພ ທັງສອງໃຊ້ແທນກັນໄດ້ ແລະ ອ່ານອອກສຽງຄືຕົວ ປ ໃນ ອັກສອນລາວ, ຕົວ ນ ກັບ ຕົວ ມ ແມ່ນຕົວດຽວກັນ, ຕົວ ຄ ຂ ກ ອອກສຽງຄືກັນກັບຕົວ ກ ໃນອັກ ສອນລາວ, ຕົວ ດ ລ ທັງສອງໃຊ້ແທນກັນໄດ້ ແຕ່ມັກເຫັນໃຊ້ຕົວ ລ ແທນຕົວ ດ ຫຼາຍກວ່າ, ຕົວ ວ ລາງເທື່ອເພິ່ນໃຊ້ຕົວ ບ ແທນໄດ້ , ຕົວ ຊ-ຈ ໃຊ້ແທນກັນໄດ້ ແລະ ອອກສຽງໃກ້ຄຽງກັນລາງເທື່ອ ກໍຂຽນ ແລະ ອ່ານຄວບກັນເລີຍ ຕົວຢ່າງ(ຄົນຊາຍ) ແປວ່າ : (ຄົນຊາຍ) ເປັນຕົ້ນ.

ບົດທີ 6

ຕົວອັກສອນໄທສະຫຍາມ

1.ຄວາມເປັນມາໂດຍຫຍໍ້ຂອງໄທສະຫຍາມ

ໃນພິງສາວະດານຈີນສະໄໝ ສາມາກໄດ້ກ່າວເວົ້າວ່າ: ຂົງເບັ້ງແມ່ນແມ່ທັບຈີນໄດ້ເຂົ້າຮຸກຮານຊົນຊາດ ໄທ - ລາວ ໃນສະຕະວັດທີ VIII, ເວລານັ້ນເອີ້ນວ່າຊົນຊາດລາວວ່າ ອ້າຍລາວ ພວກເຮົາໄດ້ມີອິດສະຫຼະພາບຢູ່ອາຈານັກໜອງແສ່ (ນານເຈົ້າ) ເປັນເວລາ 400 ປີ ຍ້ອນທຶນຕໍ່ການຮຸກຮານ ແລະ ບຽດຢຶດຂອງຈີນບໍ່ໄດ້, ຊົນຊາດອ້າຍລາວຈຶ່ງໄດ້ອົບພະຍົບເຄື່ອນຍ້າຍລົງມາທາງທິດໃຕ້ຢ່າງເປັນຂະບວນການ, ສາຍໜຶ່ງລົງໄປແຄວ້ນອັດສາ ປະເທດ ອິນເດຍກາຍເປັນໄທອາຫິມດ ໄທຄຳຕີ, ໄທຄຳຍາງ..., ສາຍໜຶ່ງລົງທາງມົນທົນຍູນານ, ສິບສອງປັນນາ ແລະ ທາງແມ່ນ້ຳສາລະວັນດິນແດນພະມ້າ ກາຍເປັນລີ້ , ງ້ຽວ, ເຂີນ, ອີກແຖວໜຶ່ງລົງມາສູ່ແຖບສາລະວິນຝັ່ງແມ່ນ້ຳຂອງ, ແມ່ນ້ຳຂອງ, ແມ່ນ້ຳປັງ, ແມ່ນ້ຳວັງ, ແມ່ນ້ຳຍົມ, ແມ່ນ້ຳນານ ແລະ ແມ່ນ້ຳເຈົ້າພະຍາ, ພວກທີ່ອົບພະຍົບລົງມາສາຍນີ້ໄດ້ກາຍເປັນລາວລ້ານຊ້າງ, ລາວລ້ານນາ ແລະ ໄທສະຫຍາມ

ຄຳວ່າສະຫຍາມແມ່ນມີການແປມາຈາກຄຳບູຮານປະມານ 1000ປີຂຶ້ນ ໄປ ຕະກູນໄທ-ລາວອອກສຽງວ່າ ຊຳ ໝາຍວ່າ: ເປັນແຫຼ່ງທຳມາຫາກິນໄດ້, ໃນພາສາຂະເໝນອອກສຽງວ່າ ສຽມ, ພາສາມອນ ອອກສຽງວ່າ ເຊັມ , ພາສາຈີນ ອອກສຽງເປັນ ສຽນ ເພາະວ່າຈີນໃນສະໄໝລາຊະວົງຊຸ້ງ ກໍເອີ້ນ ສະຫຍາມວ່າ ສຽນ ພໍມາຮອດສະໄໝລາຊະວົງມົງ ກໍນຳເອົາຄຳວ່າ ສຽມ ກັບ ລະໂວ້ປະສົມເຂົ້າກັນກາຍມາເປັນ ສຽມໄລ້ ຫຼື ສຽມລໍ່.

“ໄທ” ເປັນຊື່ ລັດ ປະຊາຊາດ ເຊິ່ງມີຫຼາຍຊົນຊາດອາໄສຢູ່ປະປົນກັນມາຍາວນານໃນອານາເຂດ “ປະເທດສະຫຍາມ”.

ປະເທດສະຫຍາມເປັນຄົນ ລະປະເທດກັບ ປະເທດລາວພຸງດຳ ເຊິ່ງ ມີປະຊາຊົນ ສ່ວນໃຫຍ່ ເປັນຊາວລາວ.ຊາວລາວ ແລະ ອີກຫຼາຍຊົນຊາດ ໄດ້ກາຍເປັນຄົນສັນ ຊາດໄທ , ສະຫຍາມໃນໄລຍະຫຼັງ ຣ.ສ.112(ພ.ສ.2436) (ຣ.ສ. ຫຍໍ້ມາຈາກ ຣັດຕະນະໂກສິນສິກ).

ໄລຍະເວລາປະມານຮ້ອຍປີນີ້ເອງທີ່ ຕົວຕົນ ແຫ່ງຄວາມເປັນ “ໄທ” ແລະ ລັດປະຊາຊາດ “ໄທ” ໄດ້ອຸບັດຂຶ້ນ ໃນແຜ່ນດິນສະຫຍາມ ເຊິ່ງເປັນດິນແດນແຫ່ງ ພະຫຸສັງຄົມ (ຫຼາກຫຼາຍສັງຄົມ)

ສະຫຍາມ (ອັກສອນໄທ, ອັກສອນລະຕິນ Siam, ອັກສອນເທວະນາຄຣິຍາຊາມ) ເປັນຊື່ທີ່ຕ່າງ ຊາດໃຊ້ເອີ້ນ ຊື່ປະເທດໄທໃນອະດີດ ແລະ ມັກລວມເຖິງ ຊາວໄທສະຫຍາມ ເຊິ່ງ ເປັນຊົນ ຊາດໄທໃນພູມິພາກນີ້ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຊື່ຄົນ ກຸ່່ມນີ້ເອີ້ນຕົນ ເອງ ພໍດຈະນານຸກົມ ລາຊະບັນດິດສະຖານ ໃຫ້ຄວາມໝາຍຂອງສະຫຍາມວ່າ ເປັນຊື່ເອີ້ນ ດິນ ແດນແລະ ກຸ່ມຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ ໃນດິນແດນເຂດນີ້ຕັ້ງແຕ່ສະໄໝບູຮານ ສະຫຍາມເປັນຊື່ ຢ່າງເປັນທາງການຂອງໄທຕັ້ງແຕ່ ລັດສະການທີ 4 ໃນ ພສ 2398 ແລະ ມາຮອດສະໄໝຂອງຈອມພົນບໍພິບູນ ສົງຄາມ ຫຼື ພົນຕີຫຼວງພິບູນ ສົງຄາມ ໄດ້ກ້າວຂຶ້ນເປັນນາຍຍົກລັດຖະມົນຕີ ພສ 2482 ໃນຄັ້ງວັນທີ 23/6/1939 ກໍໄດ້ປ່ຽນຊື່ຈາກປະເທດສະຫຍາມ ມາເປັນປະເທດໄທ ໃນພາສາອັງກິດຂຽນວ່າ Thailandເຊິ່ງເປັນແນວຄວາມຄິດທາດນິຍົມ, ບາງເອກະສານຕົ້ນແນວຄວາມຄິດຈາກສະຫຍາມມາເປັນໄທນັ້ນ ນອກຈາກຈອມພົນບໍພິບູນ ສົງຄາມແລ້ວແມ່ນຍັງມີພົນຕີຫຼວງວິຈິດຕະການ.

2. ປະຫວັດຕົວອັກສອນໄທສະຫຍາມ

ຕົວອັກສອນໄທໃນຍຸກທຳອິດ ສັນນິຖານວ່າໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກຕົວອັກສອນອິນເດຍ ແຕ່ຍັງບໍ່ປາກົດມີ ຫຼັກຖານທີ່ຊັດເຈນ ແລະ ໃຊ້ຕົວອັກສອນຂອມວັດ ໃນຍຸກທີ່ຂອມເຮືອງອຳນາດໃນໄລຍະຕໍ່ມາເມື່ອປະມານ ໃນ ປີ ພສ 1826

ຂຸນລາມ ຄຳແຫງ ມະຫາລາດ ໄດ້ປະດິດຕົວອັກສອນໄທຂຶ້ນໃຊ້ ທີ່ຮຽນວ່າ ລາຍໄທ ລາຍໄທທີ່ປະດິດ ຂຶ້ນນີ້ໄດ້ປະດິດມາຈາກຕົວອັກສອນຂອມ ໂດຍພະຍາຍາມໃຫ້ມີລັກສະນະຂອງຕົວອັກສອນສາມາດຂຽນໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ ຊຶ່ງກຳນົດໃຫ້ວາງຮູບສະຫຼະ ໄວ້ໃນ ລວມກັບພະຍັນຊະນະ ທັງໝົດເຊັ່ນດຽວກັນແບບຢ່າງຕົວອັກສອນ ໂຣມັນ ແລະ ຊຶ່ງຄິດໃຫ້ມີວັນນະຍຸດກຳກັບສຽງ ອັນເປັນເອກະລັກທີ່ໂດເດັ່ນຂອງພາສາໄທຈົນເຖິງທຸກວັນນີ້.

ລາຍສີໄທ ທີ່ພະອົງໄດ້ປະດິດຂຶ້ນນີ້ ໄດ້ນຳມາໃຊ້ເປັນຕົ້ນແບບຂອງການພັດທະນາອັກສອນໃນຍຸກຕໍ່ໆໄປ ໄດ້ແກ່ ຍຸກສະໄໝຂອງພະເຈົ້າຖາໄທ ເມື່ອປະມານ ປີ ພສ 1900 ໄດ້ປ່ຽນເອົາສະຫຼະ ອິ, ອິ, ອິ, ອິ ຂຶ້ນໄປເປັນຮິ່ມ ແລະ ນຳເອົາສະຫຼະ ອຸ, ອຸ ລົງໄປຢູ່ເບື້ອງລຸ່ມຂອງພະຍັນຊະນະ(ໂດຍທຽບຄຽງຈາກສິລາຈາລຶກທັງສອງສະໄໝ) ສ່ວນຮູບແບບຂອງອັກສອນຈະປ່ຽນແປງໄປເລັກນ້ອຍໃນປີ ພສ 2233 ລັດທະສະໄໝ ຂອງສົມເດັດພະນາຣາຍ ມະຫາລາດໄດ້ພັດທະນາຮູບແບບຕົວອັກສອນອີກຄັ້ງອາດກ່າວໄດ້ວ່າເປັນກ້າວສຳຄັນຂອງການພັດທະນາຕົວ ອັກສອນໄທ ເພາະໄດ້ກຳນົດໃຫ້ເປັນແບບຢ່າງຂອງຕົວອັກສອນທີ່ໃຊ້ກັນມາຈົນທຸກວັນນີ້. ການປ່ຽນແປງໃນໄລຍະ ຫຼັງທີ່ພິຈາລະນາໄດ້ເປັນລັກສະນະສິລາຂອງການຂຽນ ເຊັ່ນ: ແບບຢ່າງລັກສະນະຂອງຕົວອັກສອນຂໍ້ຄວາມທີ່ ຮຽກວ່າ ແບບໄທຫຍ້ ໃນສະໄໝ ສົມເດັດພະນາລາຍ ມະຫາລາດ ທີ່ມີລິ ລາການຂຽນເປັນແບບຕົວເອງເສັ້ນຂະ ໜານກັບເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ເນັ້ນຫາງຕົວອັກສອນໃຫ້ມີລິລາທີ່ອ່ອນຊ້ອນ.

ຮູບແບບຕົວອັກສອນໄທທີ່ເບິ່ງແລ້ວມີລັກສະນະແປກຕາໄປຈາກເດີມ , ຍຸກທີ່ມີການນຳເອົາຕົວອັກສອນ ໄທເຂົ້າມາໃຊ້ໃນການພິມ ໃນປີ ພສ 2371 ໄດ້ມີການພິມຕົວອັກສອນຂຶ້ນເປັນຄັ້ງທຳອິດ ໂດຍ ເຈມ ໂລ ເອກະສານ ທີ່ຈັດຂຶ້ນເປັນຕຳລາພິມໄວຍາກອນໄທ ຊື່ A GRAMAR OF THE THAI ຕົວອັກສອນເປັນລັກສະນະແບບ ລາຍມື , ຮູບລັກສະນະທີ່ເບິ່ງແລ້ວແປກຕາໄປເພາະເປັນຕົວອັກສອນຈາກບອກ ແລະ ຫຼັງຈາກແມ່ພິມທອງແດງ ແທນການໃຊ້ວັດສະດຸການຂີດຂຽນ ຫຼື ຈາລຶກດັ່ງເຊັ່ນສະໄໝກ່ອນ, ການພັດທະນາລະບົບການພິມດຳເນີນໄປຢ່າງຕໍ່ ເນື່ອງ ໃນປີ ພສ 2381 ໝອບລັດເລີຍສ້າງການຫຼໍ່ຕົວພິມຂຶ້ນໃຊ້ເອງໃນປະເທດໄທ ຮູບແບບຕົວອັກສອນໃນ ຂະນະນັ້ນຍັງຄົງໃຊ້ແບບຢ່າງຕົວອັກສອນຂອງ ເຈມ ໂລ ແຕ່ໄດ້ແກ້ໄຂໃຫ້ມີຄວາມງົບງາມ ແລະ ມີຄວາມປານິດ ຫຼາຍຂຶ້ນມາຈົນກະທັ້ງປະມານປີ ພສ 2358 ທີ່ມີການປັບປຸງຮູບລັກສະນະຂອງຕົວອັກສອນຢ່າງເດັ່ນຊັດ ໂດຍອອກ ແບບໃຫ້ມີຕົວອັກສອນມີລັກສະນະເປັນແບບກົມ , ຕົວຫຼັກ ຊຶ່ງ ອາດກ່າວໄດ້ວ່າ ການສ້າງຮູບແບບຕົວອັກສອນ ໃນຄັ້ງນີ້ໄດ້ເປັນແບບຢ່າງໃນການພຸດທະນາຮູບແບບຕົວອັກສອນທີ່ໃຊ້ໃນການພິມຈົນເຖິງທຸກວັນນີ້.

3. ຕົວອັກສອນໄທສະຫຍາມ

1. ຈັດພະຍັນຊະນະເປັນວັກຕາມຖານທີ່ເກີດ ແລະ ເສດວັກ ເຊັ່ນດຽວກັບອັກສອນມອນ - ຂອມ
2. ດັດແປງອັກສອນຫວັ ແລະ ມອນບູຮານໂດຍຕັດຫອນ (ໄທເອີ້ນວ່າ ສິກ ຫຼື ໝາມເຕີຍ)
3. ເພີ່ມພະຍັນຊະຍະຂຶ້ນໃຫ້ພິກັບສຽງພາສາໄທ
4. ເພີ່ມວັນນະຍຸດ ຄື ໄມ້ເອກ ແລະ ໄມ້ໂທ
5. ຈັດສະຫຼະ , ພະຍັນຊະນະໄວ້ໃນແຖວດຽວກັນ

6. ສະຫຼະ X ເມື່ອມີຕົວສະກົດແມ່ນໃຊ້ຕົວສະກົດຊ້ອນກັນ
7. ນິກາຄະຫົດໃຊ້ແທນ ຕົວ ມ ໄດ້

ພະຍັນຊະນະ

ກ	ຂ	ຂ	ຄ	ຄ	ຄ	ງ	ຈ	ສ
ຊ	ຊ	-	ຍ	ດ	ດ	ຖ	ທ	ທ
ນ	ດ	ຄ	ຖ	ທ	ທ	ນ	ບ	ປ
ຜ	ຝ	ພ	ຟ	ພ	ພ	ຍ	ຣ	ລ
ອ	ສ	ສ	ສ	ຫ	ລ	ອ	ອ	

ສະຫຼະ

Xະ	Xັ	Xົວ	Xາ	Xໍ່າ	Xື
Xີ	Xື	Xຸ	Xຸ	Xື່າ	Xື່
Xື່	Xຍ	Xຍ	Xື	Xື່ອ	Xື່ອ
X	X	X	X	X	X

ເ X

ແ X

ໄ X

ໄ X

ໄ X

ຂຽນເປັນຄຳເວົ້າ

... ສະໄໝສະໄໝ ສະໄໝສະໄໝ
ບໍ່ຫຼາຍປານໃດ ສະໄໝສະໄໝ ສະໄໝສະໄໝ
ການຕັດແຫວນກາງ ສະໄໝສະໄໝ
ສະໄໝສະໄໝ ສະໄໝສະໄໝ
ແຫວນສະໄໝສະໄໝ ສະໄໝສະໄໝ

3.ການປ່ຽນຮູບຂອງອັກສອນຄຳແຫງ

ອັກສອນໄທໃນສະໄໝຂຸນລາມຄຳແຫງສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນດັດແປງມາຈາກອັກສອນຂອມວັດຈາກຂອມ
ປົກຄອງປະເທດໄທມາເປັນເວລານານເຊິ່ງມີການປ່ຽນແປງດັ່ງນີ້:

1. ປະມານ ຄສ 1356 ໃນລັດສະການພະຍາລິໄທ ການຮຽງຕົວອັກສອນມີການປ່ຽນແປງດັ່ງນີ້:

- ຮູບສະຫຼະ ອີ, ອີ, ອີ, ອີ ຢູ່ເທິງພະຍັນຊະນະ , ສະຫຼະ ອຸ, ອຸ ຢູ່ລຸ່ມພະຍັນຊະນະ
- ສະຫຼະທີ່ຄ້າຍເປັນຮູບວົງມົນເປັນຮູບວົງເດືອນແຮມ
- ສະຫຼະ ໄXໄX ໄX ສູງຂຶ້ນພື້ນແຖວ
- ເພີ່ມໂຕ ພຸ ເພີ່ມເຂົ້າ ແຕ່ເກົ່າຂຽນ ພຸ

2. ໃນສະໄໝສົມເດັດພະນາລາຍມະຫາລາດ ຕົວອັກສອນໄທປ່ຽນຮູບໄປຈາກເດີມຫຼາຍເຊັ່ນ:

- ສະຫຼະທີ່ມີຕົວສະກົດເຄີຍໃຊ້ຕົວສະກົດຊ້ອນປ່ຽນເປັນໄມ້ ກັນ ມີຕົວສະກົດດຽວ ຄື: ສບາ ເປັນ ສບັງ ນັ້ນ ເປັນ ນັ້ນ
- ມີວັນນະຍຸດຕິຣ ແລະ ຈັດຕະວາເພີ່ມຂຶ້ນ
- ເພີ່ມ ສ (ສໍຄໍ) ແລະ ມ ສໍບໍ
- ສະຫຼະ ເXຍ ເຊິ່ງເກົ່າໃຊ້ ຍ ຕົວດວປ່ຽນເປັນ ເX

3. ໃນສະໄໝຂອງລັດຕະນະໂກສິນການທີ່ໄດ້ມີການດັດແປງອັກສອນໄທຂຶ້ນໃໝ່ ເພື່ອສະດວກແກ່ການຂຽນ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບແບບອັກສອນສາກົນດັ່ງນີ້:

- ຮູບພະຍັນຊະນະຄືເກົ່າ
- ສະຫຼະປ່ຽນໃໝ່ໝົດທຸກຕົວ
- ສະຫຼະວາງໄວ້ຫຼັງພະຍັນຊະນະທຸກຕົວ ແລະ ວາງໄວ້ຫຼັງພະຍັນຊະນະ

- ຮູບສະຫຼະທີ່ປະສົມກັບພະຍັນຊະນ ອ ຂຽນແຕ່ຮູບສະຫຼະບໍ່ຕ້ອງມີຕົວ ອ ປະສົມເຊັ່ນ: ອມຣ ເປັນ ມຣອິນທຣ
- ບໍ່ໃຊ້ໄມ້ ກັນ X ໃຊ້ສະຫຼະອະປຽນຮູບແທນ
- ການປ່ຽນແປງອັກສອນໃນສະໄໝດັ່ງກ່າວຄົນບໍ່ນິຍົມໃຊ້ສຸດທ້າຍຈົນມີການປ່ຽນແປງອີກ.

4. ໃນສະໄໝລັດຕະນະໂກສິນເມື່ອສະໄໝຈອມພິນ ປ ພິບຸນສິງຄາມ ເປັນນາຍຍົກ ລັດຖະມົນຕີ ປີ ຄສ 1942 ມີການປ່ຽນແປງຕົວອັກສອນອີກເທື່ອໜຶ່ງ ເຊັ່ນ:

- ຕັດພະຍັນຊະນະ
- ຕັດສະຫຼະ
- ທຣ ໃນຄຳໄທ ສ ໃຊ້ ທານ ທາຍ ທງ
- ສ ມ ໃຊ້ແທນ ສ , ໃຊ້ແທນ ເສິກ , ຄາຍຄາ ໃຊ້ແທນ ຄາສຄາ
- ຄຳໄທໃຊ້ ຣ ປ່ຽນເປັນ ອັນ

ການຂຽນໜັງສືແບບນີ້ໃຊ້ເວລາ 3ປີ ເລີກລື້ມໄປເມື່ອປີ 1945

ບົດທີ 7

ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນລາວ

1. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງພາສາລາວ

ເຖິງວ່າຊາດລາວ ຈະເປັນຊາດນ້ອຍທີ່ມີພົນລະເມືອງໜ້ອຍ ປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ ແຕ່ຊາດລາວເຮົາກໍເປັນປະເທດໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຮັ່ງມີຫຼາຍດ້ານ, ເວົ້າສະເພາະທາງດ້ານພາສາ ແລະ ອັກສອນສາດ ເຊິ່ງມີຄວາມເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຕົນເອງທີ່ຫຼາຍຊາດໃນໂລກບໍ່ມີ, ນັບແຕ່ໄລຍະທີ່ປະເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍມານີ້ ພັກ ແລະ ລັດຖະບານໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເສີມຂະຫຍາຍພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນຂອງຊາດ ເຮັດໃຫ້ທົ່ວປວງຊົນໄດ້ມີໂອການສຶກສາຮຳຮຽນໂດຍນຳເອົາພາສາລາວເຂົ້າສຶດສອນ ແລະ ຮຳຮຽນຕັ້ງແຕ່ຂັ້ນອະນຸບານຈົນຮອດການສຶກສາຂັ້ນສູງສຸດ.

ປະເທດລາວ ຕັ້ງຢູ່ໃຈກາງຂອງແຫຼມອິນດູຈີນ ເປັນດິນແດນທີ່ສວຍສົດງົດງາມ, ອຸດົມຮັ່ງມີມາ ແຕ່ສະໄໝບູຮານ, ມີຊາຍແດນຕິດກັບຫຼາຍປະເທດ, ມີເນື້ອທີ່ກວ້າງປະມານ 236,899) ຕາຕະລາງກິໂລແມັດປະກອບດ້ວຍຫຼາຍເຜົ່າ (50ເຜົ່າ) ເພິ່ນໄດ້ຈັດຕາມໝວດພາສາ ໂດຍອີງໃສ່ 3ມາດຕະຖານ ຄື ດ້ານພາສາປາກເວົ້າ, ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ໂດຍຕິດພັນກັບຊື່ເອີ້ນເດີມ ແລະ ດ້ານຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳ.

1.1 ຕະກຸນຂອງພາສາລາວ

ພາສາລາວ ແມ່ນພາສາໜຶ່ງທີ່ສັງກັດຢູ່ໃນໝວດພາສາລາວ - ໄທເຊິ່ງຜ່ານມາເພິ່ນເຄີຍເອີ້ນວ່າພາສາຕະກຸນໄຕໝວດພາສາລາວ - ໄທ ຫຼື ພາສາຕະກຸນໄຕນີ້ນັກປາດຫຼາຍຄົນໄດ້ຈັດເຂົ້າຢູ່ໃນວົງເຊື້ອພາສາຈີນ - ທິເບດ. ມັນເປັນໝວດພາສາທີ່ແຜ່ຂະຫຍາຍຢ່າງກວ້າງຂວາງຢູ່ໃນຊົງເຂດພາຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ຂອງທະວີບອາຊີ.

ພາສາລາວ - ໄທນີ້ມີຢູ່ທາງພາກເໜືອແຜ່ໄປຮອດແຂວງກວ້າງເຈົ້າ (ປະເທດຈີນ), ທາງພາກໃຕ້ຮອດແຫຼມມາລັກກາ, ທາງຕາເວັນອອກຮອດແຂວງກວາງສີ, ກວາງຕຸ້ງ ແລະ ເກາະຮາຍນັງຂອງຈີນ, ທາງຕາເວັນຕົກຮອດແຄວ້ນອັດສຳ ແລະ ສາຍພູຈັນຊັນຂອງປະເທດອິນເດຍ. ພາສາລາວມີຫຼາຍສາຍພົວພັນຢ່າງໃກ້ຊິດສະໜິດແໜ້ນກັບພາສາໄທ, ໄທດຳ, ໄທແດງ, ໄທຂາວ, ງຽວ, ລື້ເຂີນ, ໄທອະຫົມ..

ອີງຕາມຈຸດພິເສດທາງດ້ານພາສາປາກເວົ້າຂອງແຕ່ລະເຜົ່າ, ພວກເຮົາສາມາດຈັດແບ່ງພາສາທີ່ໃຊ້ໃນປະເທດລາວອອກເປັນ 6 ໝວດ.

1. ໝວດພາສາລາວ-ໄທ (ໄຕ)

ເປັນໝວດພາສາທີ່ໃຫຍ່ກວ່າໝູ່ໃນລາວ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍພາສາລາວ, ລື້, ຍວນ ຜູ້ໄທ, ໄທດຳ, ໄທແດງ, ໄທຂາວ, ໄທເໜືອ ຊົນເຜົ່າທີ່ໃຊ້ພາສາໝວດນີ້ມັກຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ຕາມເຂດທົ່ງພຽງ. ລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ, ສາຂາແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ຢູ່ຕາມວ່າງພູ ຫຼື ເຂດທົ່ງພຽງຕ່າງໆ, ເຊິ່ງເປັນເຂດທີ່ອຸດົມຮັ່ງມີ, ເໝາະສົມໃນການເຮັດນາ, ປູກຝັງ, ລ້ຽງສັດ, ສະດວກໃນການໄປມາຄ້າຂາຍ ປ່ຽນສິນຄ້າເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ.

ຮູບທີ 1: ເຮືອນຂອງເຜົ່າລາວ ແລະ ການປູກຝັງຂອງເຜົ່າລາວ

2. ໝວດພາສາມອນ-ຂະແມ

ບັນດາຊົນເຜົ່າທີ່ປາກພາສາໝວດນີ້ ໄດ້ຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ເຂດພູພຽງທາງພາກເໜືອ ແລະ ພາກຕາເວັນອອກ ລຽບຕາມສາຍພູຫຼວງ, ຈາຸ່ນວນໜຶ່ງກໍຢູ່ປົນກັບບັນດາຊົນເຜົ່າໄທລາວຕາມ ທົ່ງພຽງຕາເວັນຕົກ, ຜ່ານມາພວກເຮົາ ເຄີຍເອີ້ນບັນດາຊົນເຜົ່າທີ່ປາກພາສາໝວດນີ້ວ່າ " ລາວເທິງ, ລາວກາງ "

ພາສາທີ່ນັບເຂົ້າໃນໝວດນີ້, ຢູ່ທາງພາກເໜືອມີ ພາສາກາຸ່ມ (ຂະມຸ), ບິດ ຕາວ, ດອຍ, ພອງ, ສິງ, ມູນ, ໄພ, ແຊງ... ຢູ່ທາງພາກກາງ ແລະ ພາກໃຕ້ມີ ຕະລີ, ກະຕາງ, ສ່ວຍ, ປະໂກະ, ກະຕູ, ແງ, ຕະລຽງ, ອາລັກ, ລະວີ, ລະແວ, ໂອຍ ,ລະເວນ, ຍາເຫີນ, ແປ້, ສະວາງ, ຕະໂອ້ຍ.

3. ໝວດພາສາພະມ້າ-ຕິເບດ.

ບັນດາຊົນເຜົ່າທີ່ປາກພາສາໝວດນີ້ ສ່ວນຫຼວງຫຼາຍຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ທາງພາກເໜືອຂອງລາວ ເຊັ່ນ ຜຶ່ງສາລີ, ຫຼວງນ້ຳທາ, ອຸດົມໄຊ, ພາສາທີ່ຂຶ້ນກັບໝວດນີ້ມີພາສາອີກ (ອີກ), ພຸ່ນອຍ, ມຸເຊີ ໂລໂລ...

ຮູບທີ 3: ການແຕ່ງກາຍ ແລະ ເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າມຸຊີ(ລາຫູ)

4.ໝວດພາສາມື້ງ-ຢ້າວ

ບັນຊີນເຜົ່າທີ່ປາກພາສາໝວດນີ້ ມັກຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ເຂດພູສູງບ່ອນມີອາດເຢັນ ເໝາະສົມແກ່ການປູກຝັງ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຢູ່ບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ແລະ ສ່ວນໜຶ່ງຂອງແຂວງ ພາກກາງ (ນັບແຕ່ແຂວງຄຳມ່ວນຂຶ້ນໄປ). ໃນໝວດພາສາມື້ງ-ຢ້າວປະກອບມີພາສາມື້ງ(ມື້ງລາຍ, ມື້ງຂາວ, ມື້ງດຳ, ມື້ງແດງ,) ຢ້າວ, ແລນແຕນ

ຮູບທີ 4: ການແຕ່ງກາຍ ແລະ ເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າມື້ງ

1.ພາສາປາກເວົ້າເຜົ່າລາວ

	ສະບາຍດີ	=	ສະບາຍດີ
ໂຊກດີ	=	ໂຊກດີ	
ຂອບໃຈ	=	ຂອບໃຈ	
ຂໍໂທດ	=	ຂໍໂທດ	
	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ
	ເຮັດຫຍັງຢູ່	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່

2.ພາສາປາກເວົ້າເຜົ່າຜູ້ໄທ

	ສະບາຍດີ	=	ສະບາຍດີ
ໂຊກດີ	=	ໂຊກດີ	
ຂອບເຈີ	=	ຂອບໃຈ	

ຂໍໂທດ = ຂໍໂທດ

ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ

ເຮັດຫຍັງຢູ່ = ເຮັດຫຍັງຢູ່

3.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າ ຍະເຫີນ

ເດີມຽນ = ສະບາຍດີ

ຍອງມຮັກຊື່ຊາ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ຊາຈ້ອງລອຍເອີນ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ເດີກນອນ = ລ່າກອນ

ເຕີເບີຣນນາວ = ພົບກັນໃໝ່

ເອີນແນປີຣມ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

4.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າ ຊິງມູນ

ຄຣັນລໍບໍ່ = ສະບາຍດີ

ຈະເອີນເນີ = ຂອບໃຈ

ຂໍໂທດ = ຂໍໂທດ

ມີມຸຊື່ແນວໃດ ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ມີມຸບິເໝາະແອ ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່?

ຈາປະແລ້ວບໍ່ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ຢູ່ເນີ = ລາກ່ອນ

5.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າ ບັນຊວນ

ບັນຊວນ = ສະບາຍດີ

ບໍ່ມີ = ໂຊກດີ

ຊະເອີນ = ຂອບໃຈ

ເມີຍລະເມີນເດົາ ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ຈາໂດຍໄຊເຈີ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ຈຸນໍ = ລາກ່ອນ
 ຕຸນລະເມີຕະໄມເອັນ = ພົບກັນໃໝ່
 ຕະເບີນກັນເດົາ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

6.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າເອີດູ

ລາວຍີ້ = ສະບາຍດີ
 ໂຊກລ່າວ = ໂຊກດີ
 ລ່າວກະເດົ້າ = ຂໍໂທດ
 ຜູ້ຕິນແນວເລີ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
 ເບີມອກຍີ້ = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
 ຈາປາເດົວາ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?
 ວິ້ວເຮັງເດີຊື້ = ລາກ່ອນ

7.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າລະເມດ

ສະບາຍດີ = ສະບາຍດີ
 ເມີນລ່ອກ = ໂຊກດີ
 ລ່ອກເຟມ = ຂອບໃຈ
 ສາມາ = ຂໍໂທດ
 ງາຍມີແມ່ແມ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?
 ສອບອຸບຫາຍ ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?
 ປະເປາະບໍ່ = ລາກ່ອນ
 ເບີບເປາະມໍ = ພົບກັນໃໝ່
 ເຈາະເຢັນແມ່ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

8.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າເບີຣາ

ນຽມແນັກລະ = ສະບາຍດີ
 ໂຈຣກຈາໂຈຣກນຽມ = ໂຊກດີ
 ສະທຸດອມ = ຂອບໃຈ
 ຊິມຍອມ = ຂໍໂທດ
 ໄຣຈະນຸປະງາຍ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
 ຣາເບີມງາຍ = ເຮັດຫຍັງຢູ່

9.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າໄທເໜືອ

ຢູ່ດີກິນບານ = ສະບາຍດີ
 ໂຈກດ = ໂຊກດີ

ດີໃຈ	=	ຂອບໃຈ
ຂໍອາໄພໂທດ	=	ຂໍໂທດ
ເຈົ້າມັນຈີ່ສັງ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ເຮັດດີສັງຢູ່ ?	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ຈົນເຂົ້າແລ້ວ ?	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?
ປອກກຳ	=	ລາກ່ອນ
ກ່ອຍມາໃໝ່	=	ພົບກັນໃໝ່
ເປົ່າເປັນສັງ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ ?

10. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຍັງ

ຂອບໃຈ	=	ຂອບໃຈ
ຂໍໂທດ	=	ຂໍໂທດ
ມີຈີ່ຊື່ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ເຮັດຊັງຢູ່ວ່າ ?	=	ເຈົ້າເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ໄປເກີຍເນີ	=	ລາກ່ອນ
ປົບກັນໃໝ່	=	ພົບກັນໃໝ່
ບໍ່ປົນຊັງ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

11. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າແຢະ

ກອນເຈເວີບ	=	ສະບາຍດີ
ແລມນໍ	=	ຂອບໃຈ
ອິດນອດ	=	ຂໍໂທດ
ໂປມໄມແກ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?
ເຈມໄມດໍ?	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່?
ລຸລອຍ	=	ລາກ່ອນ
ໂປມມານາວ	=	ພົບກັນໃໝ່
ໂຢະແມດໍ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

12. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າລື້

ສະບາຍດີ	=	ສະບາຍດີ
ໂຊກດີເນີ	=	ໂຊກດີເນີ
ສຸ່ມາເລີ	=	ຂໍໂທດ
ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ
ເຮັດຫຍັງຢູ່	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່
ກິນເຂົ້າລະ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່
ເມືອກ່ອນເນີ	=	ລາກ່ອນ

ພົບກັນໃໝ່	=	ພົບກັນໃໝ່
ບໍ່ເປັນຫຍັງ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

13.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າໄປຣ

ສະບາຍເລາະ	=	ສະບາຍດີ
ໂຊກເລາະ	=	ໂຊກດີ
ຂອບໃຈ	=	ຂອບໃຈ
ຂໍໂທດ	=	ຂໍໂທດ
ມະຈີອີມາ	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ
ອັງອິນາອຸ	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່
ປອງຊາລວາຍເດີະ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່
ເລີລະວານ	=	ລາກ່ອນ
ເມີດໂນຍເມາະ	=	ພົບກັນໃໝ່
ໄອເປັນອິນ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

14.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າມະກອງ

ບັນຊວນ	=	ສະບາຍດີ
ຊະເອີນ	=	ຂອບໃຈ
ເຊໂລຍ	=	ຂໍໂທດ
ເມື້ອຍລະເມີນເດົາ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ເອີຕະເດົາ	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່
ຈາໂດຍໄຊເຈີ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່
ຈູນໍ	=	ລາກ່ອນ
ຕຸນລະເມົາຕະໄມເອນ	=	ພົບກັນໃໝ່
ຕະເປັນກັນເດົາ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

15.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຜ້ອງ

ສະບາຍດີ	=	ສະບາຍດີ
ໂຊກດີ	=	ໂຊກດີ
ຂອບໃຈ =	ຂອບໃຈ	
ຂໍໂທດ	=	ຂໍໂທດ
ນັງປິນມີ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ມັງໂຕມີແອນກົວ?	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ໂຕສະປາບໍ່?	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?
ລາກ່ອນ	=	ລາກ່ອນ
ພົບກັນໃໝ່	=	ພົບກັນໃໝ່

16.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຕຣຽງ

ເຕິງດຣ໌ໄມ	=	ສະບາຍດີ
ໄມໂປມ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?
ແຈໄມເນາະ	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່
ຈ້ອງນຸຍຮອຍ?	=	ກິນເຂົ້າລະບໍ່?
ໂຢະເນັດ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ
ໂດຣາເລີເຕີ	=	ພົບກັນໃໝ່

17.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າເຜົ່າບົດ

ສິມມ່າຍເດີ	=	ສະບາຍດີ
ໂຊກເລີ້	=	ໂຊກດີ
ຂອບຫຼືເຍື້ອງ	=	ຂອບໃຈ
ຂໍສຸມາ	=	ຂໍໂທດ
ຊິງເມີ້ະບາເມີ້ະເມີ້ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ເບີ້ມະແລ້ວໂອະ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?
ເຢາະເປີເອີມ	=	ລາກ່ອນ
ປີ້ມເຢາະຫິມເມະ	=	ພົບກັນໃໝ່
ອຳແປລາມີ້	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

18. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຕະໂອຍ

ສະບາຍດີ	=	ສະບາຍດີ
ຂອບໃຈ =	ຂອຍໃຈ	
ຂໍໂທດ	=	ຂໍໂທດ
ໄມອິມເມີ	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ອຳເມີໄມຕະ	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່
ເຍີມີ້ຈາໂດຍ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?
ລາກ່ອນ	=	ລາກ່ອນ
ເກະແທ່ຈະລຸ່ມເອີນ	=	ພົບກັນໃໝ່

19. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຍວນ

ສຳບາຍດີ	=	ສະບາຍດີ
ຄອບໃຈ	=	ຂອບໃຈ
ຂໍສຸມາ	=	ຂໍໂທດ
ຕ້ານເຈົ້າຫຍັງ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ກິນເຂົ້າແລ້ວກາ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?
ເມື່ອກ່ອນ	=	ລາກ່ອນ

ປະກັນແຖມໃໝ່ = ພົບກັນໃໝ່
 ບໍ່ເປັນຫຍັງ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

20. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າກົມມຸ

ສົມມ່າຍເລີ້ = ສະບາຍດີ
 ໂຊກເດີ້ = ໂຊກດີ
 ຂອບຫຮືເຢືອງມ = ຂອບໃຈ
 ຂໍສູ່ມາ = ຂໍໂທດ
 ຊິງເມີ້ະບາເມີ້ະເມີ້? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
 ແຕ່ງເມີ້ ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
 ເບີ້ມະແລ້ວໂອຍ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?
 ເຢາະເບີເອັມ = ລາກ່ອນ
 ບິ້ມເຢາະຫົມເມາະ = ພົບກັນໃໝ່
 ອຳແປວເມີ້ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

21. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າກຣີ

ຕະອາຍນອກກິເດີ້ = ສະບາຍດີ
 ມານເຫກິຄໍ = ໂຊກດີ
 ແມ່ນຕ້ອງ = ຂອບໃຈ
 ຈັກມີຟິກມີ້ ? = ເຈົ້າເຮັດຫຍັງ ?
 ເມຕຸເອກຈີຈີ = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
 ອັນນັ້ນແລ້ວບໍ່ ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?
 ລາເອີດ = ລາກ່ອນ
 ນຸຍປາດ = ຂໍໂທດ
 ເຮວຈັກຈໍຈັກມຣາ = ພົບກັນໃໝ່

22. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າລາທູ

ຂະແລຢາແມ = ສະບາຍດີ
 ແຊຈະສາແມ = ໂຊກດີ

ແຊຈາຊາຈະແມ	=	ຂອບໃຈ
ບີສິມະແຣະແມ	=	ຂໍໂທດ
ນ່ອອ່ສຈີອາມຸເລ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ອາທຸເປເລ ?	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ກອບສານີ	=	ລາກ່ອນ
ເຕເປະມໍຕະມໍເກະ	=	ພົບກັນໃໝ່
ບີຊິມະເຣະ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

23. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຊ່ວຍ

ຈຳອ່ອຍສະບີໃໝ່	=	ສະບາຍດີບີໃໝ່
ໂຊກອ່	=	ໂຊກດີ
ອໍພອມ	=	ຂອບໃຈ
ເທື່ອໂທດ	=	ຂໍໂທດ
ວໍໄມວາ ?	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ຂາດອຍແລ້ວໄມ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?
ຈີເຈົ້າຕີ	=	ລາກ່ອນ
ມອງຊິມົງນາ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ປະທະເຄືອເນືອອິດ	=	ພົບກັນໃໝ່
ມະເກີດໄມ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

24. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າກະຕ່າງ

ກວາອັດ	=	ສະບາຍດີ
ອອນໄມໃຊ	=	ໂຊກດີ
ຕ້ອຍມິດ	=	ຂອບໃຈ
ແຕະເອີ	=	ຂໍໂທດ
ມະນິດໄມແອນເຈົ້າ	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ຕຽວມິດສະນິວໃນ	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

25. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າລະວີ

ສະບາຍເຣາະ	=	ສີບາຍດີ
ປີຫາຮາເຣາະ	=	ໂຊກດີ
ຂໍອໍາຈານ	=	ຂອບໃຈ
ລະມອນລາວ	=	ຂໍໂທດ
ໄມເຈາະມໍ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ໄມປຶມມໍ ?	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ໄມຈ່ອງແວະ?	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?
ເຈີນອວງເຈີກໂປະ	=	ລາກ່ອນ
ພະນະອໍານາວ	=	ພົບກັນໃໝ່
ຢີພໍ່	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

26.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າສິລາ

ໂຈມືເຈີມືອໍ	=	ສະບາຍດີ
ມືລໍເຈີລໍ	=	ຂອບໃຈ
ຊິມໍ	=	ຂໍໂທດ
ເນມືອາເຈີແລະ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ອານືອີງເນີ ?	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ອຸຈຸລໍແລ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?
ກໍຍິລໍເຕ	=	ລາກ່ອນ
ຖືທໍກໍພູພົວ	=	ພົບກັນໃໝ່
ອາເຈີນາຊິລໍ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

27. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຣາຣັກ

ໄມເຈີເນາະຢາເນາະ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ປາມໍໄມເຈ?	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ຈ້ອງປາຍໂຮມ?	=	ກິນເຂົ້າລະບໍ່ ?
ລາລໍເນີ	=	ລາກ່ອນ
ຍັນງຕ້ອງໄຊແຕ່	=	ພົບກັນໃໝ່

ຍິເຈງ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

28. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າສະດາງ

ປະອຶລຽມ = ສະບາຍດີ

ຕະແຫຼຣະ = ໂຊກດີ

ໂລປເຣີມ = ຂອບໃຈ

ເຈເນະໃບ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ຈ້ອງປຣອນເວຍ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່

ຈິວເຢຢີ = ລາກ່ອນ

ກັນນາວ = ພົບກັນໃໝ່

29. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຮ່າຢ

ໂຈສາມາ = ສະບາຍດີ

ເຢຍມີ = ຂອບໃຈ

ນຸໂລມີອີແລມາ ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ເຮືອເລມາ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່?

ຈູຈາລາ ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ອາດາຈູພູມໍ = ພົບກັນໃໝ່

ທີ່ຈີ່ມາຄາ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ ?

30. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າກຽງ

ສະບາຍດີ = ສະບາຍດີ

ໂຊກດີ = ໂຊກດີ

ຂອບໃຈ = ຂອບໃຈ

ຂໍໂທດ = ຂໍໂທດ

ອາແມະຈາຣແມະ ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ໄມແມ່ຕັກ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ຈາເບີຍເຢີ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?

ໂຈເຣີຍ = ລາກ່ອນ

ແກະພົບຕຳແມ່ະ = ພົບກັນໃໝ່

ແງະແມ່ະແມ່ະ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

31.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າໄຕ

ແຄປ້ອມ = ສະບາຍດີ

ຈິນແຄ = ໂຊກດີ

ຈະເອີນ = ຂອບໃຈ

ຂໍໂທດ = ຂໍໂທດ

ເຈົ້າຊື່ອັນເດີ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ເຮັດອັນເດີ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

32. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າແທ່ນ

ສະບາຍດີວ້ະ = ສະບາຍດີ

ແອໂຊກມໍ = ໂຊກດີ

ງ້ອບກົງປີມຸ່ມໍ = ຂອບໃຈ

ຂໍໂທດ = ຂໍໂທດ

ເສັດເຢນມໍ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ເສັດມໍເຕໂກຍໂອະ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ມະເມງກັດວະ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ຂໍໂທດ = ຂໍໂທດ

33.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າພູນ້ອຍ

ອ່າຈ່ານິ່ງປີລຣາ = ສະບາຍດີ

ເມັນໂຍ່ມ່າງໂຍ່ຈ່າວີແມ່ = ໂຊກດີ

ຂໍໂທດ = ປາລາຍິ່ບາ

ຂອບໃຈ = ອາເຕົາປີຢ່າ

ນ່າອ່າງມິ່ງມ່າຊ່າງເຢີ ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ອາຈາເວຍແລຣະ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່

ຈ່າຊວ້ານເອວັນແມ່ = ລາກ່ອນ

ນຸ່ງຈ່າງນຶ່ງດານ່າແລແມ = ພົບກັນໃໝ່
ອີທິຄ່າ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

34. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າໂອຍ

ປະຣາຢະ = ສະບາຍດີ
ແປລະໂຢະ = ຂອບໃຈ
ຊານຍຈະນຸງາຍ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ເບີມງາຍ = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ຈ້ອງປວນເລີຍ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່
ແປແອຣາໂຢະ = ລາກ່ອນ
ຕານາວໂຢະ = ພົບກັນໃໝ່
ຕະຢາປະແອປະແອ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

35. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຫໍ້

ບີເຮົ້າ = ສະລາບາຍດີ
ໄຕຣຈຽມ = ໂຊກດີ
ເຊງກ່າ = ຂອບໃຈ
ຕຸຍວູຊີ = ຂໍໂທດ
ມິຈິງ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ
ຢີຈຸຍາງເລ = ເຮັດຫຍັງຢູ່
ໄຈຈຽນ = ລາກ່ອນ
ຊ່າເຈົ້າຕຽງ = ພົບກັນໃໝ່
ອີຢາງພູຜາ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

36. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຍະເຫີນ

ເດີມຽນ = ໂຊກດີ
ຍອງມັຣກຊີຊາ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ປະຊາປຣິມແງ ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ຊາຈ້ອງລອຍເອີນ ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ເດິກນອນ = ລາກ່ອນ

ເຕີເປີຣນນາວ = ພົບກັນໃໝ່

ເອີນແນ່ປິຣມ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

37. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າອົມມຽນ

ລົງຂັນບໍ່ = ສະບາຍດີ

ລົງເຣນໂອ = ໂຊກດີ

ແລງຈິງ = ຂອບໃຈ

ໂທ້ຈຸ້ຍ = ຂໍໂທດ

ເມີຍຍີປົວຮັງຮາຍນໍ ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ເຈົ້າຮາຍຍຸຍຽມ ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ຍັງຫາງຍະໄຜ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ກວ້າງດ້າງ = ລາກ່ອນ

38. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າມົ້ງ

ຍ້ຢັ້ງ = ສະບາຍດີ

ມົ່ວມົງ = ໂຊກດີ

ອົວໂຈ = ຂອບໃຈ

ທໍເຈີ = ຂໍໂທດ

ກໍຮຸລິຈາ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ອົວດາຈີ = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ນໍ່ມໍເລີລໍຈໍເຕົາ ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

39. ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າອາຄາ

ອາລາຈໍຈາ = ສະບາຍດີ

ອາມໍມ້າ = ໂຊກດີ

ຍໍມີ = ຂອບໃຈ

ນໍຊໍໜຽວອາລ່ຊຸ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ

ອາເວ່ອຸ່ງແຫຼ່ງ = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ຫໍລ້າແດ້ມະຫຼາ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ງໍາອາເທື່ອວຍມະເດ = ລາກ່ອນ

ອາຂະຍໍປຸ້ລ້ທອງເຊີ່ = ພົບກັນໃໝ່

40.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າຂະເມ

ເຈຍລະອໍ = ສະບາຍດີ

ອອຍສໍານາງລະພອນລະອໍ = ໂຊກດີ

ລະອໍກຸນ = ຂອບໃຈ

ສາມາຕຸ = ຂໍໂທດ

ສະເໝາະໄອ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ເທິກໄອ = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ສິເບຍເຮີຍ ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ເລຍເຊັນ = ລາກ່ອນ

ປະເຕຄະເມຍ = ພົບກັນໃໝ່

ບອງເກີດໄອ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

41.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າເຈັງ

ປະຈຸຍນະນຽມໂຮະ = ສະບາຍດີ

ພຣານໂຮະ = ໂຊກດີ

ຂອບໃຈຍູໂປຍ = ຂອບໃຈ

ຂໍໂທດຊາໂປຍ = ຂໍໂທດ

ນຸມາດປະງາຍ = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ຊາເຍີມງາຍ = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ຈ້ອງເລີຍໂຮະ = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ລານຸໂປະ = ລາກ່ອນ

ໂຮະງຣິນພົບດາວ = ພົບກັນໃໝ່

ອິປະງາຍອອມບະ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

42.ພາສາເວົ້າຂອງຜູ້ງວນ

ຈ້າວຊິກແຂ່ວ = ສະບາຍດີ

ໝັນໝັນ = ໂຊກດີ

ຊິນໂລ່ຍ = ຂໍໂທດ

ເປົາແຕນສີ ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ເຫັນສີຈື່ໝັນ ? = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ອັນເກີມເຈືອ ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ຕີດ່າຢ່າ = ລາກ່ອນ

ຈຳມຈັກເໝີຍ = ພົບກັນໃໝ່

ໂຂຍວັກສີ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

43.ພາສາເວົ້າຂອງຜູ້ມ້ອຍ

ກວນແຂຈັງ = ສະບາຍດີ

ໂຊກດີ = ໂຊກດີ

ຈຳເອີນ = ຂອບໃຈ

ເກືອຍໂທດ = ຂໍໂທດ

ຢາເຊນຈີ ? = ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?

ລາຈີເອີ = ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?

ອັນເກີມຖວຍຈົວ ? = ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່ ?

ສີເຫີເນີນ = ລາກ່ອນ

ຕອມກະທາເມີຍ = ພົບກັນໃໝ່

ຈັງເດງເຈີ = ບໍ່ເປັນຫຍັງ

44. ພາສາເວົ້າຂອງຜູ້ຢຸດ

ນຽມອິຍິອິໂດະອຸ = ສະບາຍດີ

ອາເຊົາໂຊກດີ = ໂຊກດີ

ຂອບໃຈເຊົາເລີ = ຂໍໂທດ

ຈານຸເຊົາຕະງາຍ ?	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ ?
ກຸບຸມງາຍເດະ	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ອາຈີເລີຍອຸດາໂມະ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?
ຣາໄຊພານໍຈິງເຮີ	=	ພົບກັນໃໝ່
ອິຕາງາຍຣາວິນ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

45.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າອາຄາ

ອາລາຈໍຈາ	=	ສະບາຍດີ
ອາມົາມ້າ	=	ໂຊກດີ
ຍໍມີ	=	ຂອບໃຈ
ນໍຊໍໜຽວອາເລ່ຊຸ	=	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?
ມາຊານາທານະຫາ	=	ຂໍໂທດ
ອາເວ່ອຸ່ງແຫຼ່ງ	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່
ຫໍລ້າແດ້ມະຫຼາ	=	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່
ງໍາອາເທືອວຍມະເດ	=	ລາກ່ອນ
ແລມາເງີ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

46.ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າໂລໂລ

ຍິເຣາຍາ	=	ສະບາຍດີ
ເຊຍໆຍາ	=	ຂອບໃຈ
ບິງມີພຣານາ	=	ຂໍໂທດ
ຍິອາເຈປິງເອີໂລງາ	=	ເຮັດຫຍັງຢູ່ ?
ຍິຈຸງແວງ	=	ກິນເຂົ້າລະບໍ່
ຫາມາແຮງ	=	ລາກ່ອນ
ອີແທ່ງຢາງສາໂຍໂກຕີ	=	ພົບກັນໃໝ່
ອາຈາໂກແຕ່ງ	=	ບໍ່ເປັນຫຍັງ

47ພາສາເວົ້າຂອງເຜົ່າສາມຕ່າວ

ສະບາຍດີ	=	ໂງດຟອງ
ໂຊກດີ	=	ຢອບສມ
ຂອບໃຈ	=	ລຶຢອ່ງ
ຂໍໂທດ	=	ຂໍໂທດ
ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ	=	ມະຈີ່ ເມາະ?
ເຮັດ ຫຍັງ ຢູ່	=	ຈີຊີເມາະໂງດ?
ກິນ ເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	=	ຫາຍຊອບກ້ອຍ?
ລາວ່ກ່ອນ	=	ເອາະຊີອີເຕີ
ພົບກັນໃໝ່	=	ກີອີ່ ມາໃໝ່

1.2 ການກຳເນີດ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາສາລາວ

ກ. ລັກສະນະພາສາລາວໃນເບື້ອງຕົ້ນ

ພາສາລາວກໍເຊັ່ນດຽວກັບພາສາທັງຫຼາຍໃນໂລກທີ່ໄດ້ກຳເນີດມາຈາກການອອກແຮງງານຂອງຄົນເຮົາມັນໄດ້ເປັນ ພາສາພື້ນຖານໃນການແລກປ່ຽນຄືບຄ້າແນວຄິດທີ່ສຳຄັນລະຫວ່າງຄົນລາວດ້ວຍກັນພ້ອມກັນນັ້ນມັນຍັງເປັນອຸປະກອນໃນການສະແດງເຖິງແນວຄິດຈິດໃຈ ແລະ ຄວາມມຸ່ງມາດປາດຖະໜາຂອງຄົນລາວຕະຫຼອດເຖິງການປະດິດຄິດແຕ່ງວັດທະນາທຳທາງດ້ານຈິດໃຈອີກນຳ.

ພາສາລາວໃນເບື້ອງຕົ້ນ ຫຼື ທີ່ເອີ້ນວ່າພາສາລາວເດີມນັ້ນ ເປັນພາສາທີ່ມີລັກສະນະພະຍາງດຽວ ຫຼື ເປັນຄຳໂດດລ້ວນໆ ແຕ່ລະສັບຕ່າງກໍປະກອບມີພຽງພະຍາງດຽວເທົ່ານັ້ນເຊັ່ນ: ພໍ່, ແມ່, ອ້າຍ, ເອື້ອຍ, ນ້ອງ, ຄົນ, ເຮືອນ, ຈຽງ ຍີ່, ສາມ, ໝູ, ໝາ, ເປັດ, ໄກ່, ໄປ, ມາ, ຍ່າງ, ແລ່ນ, ເປັນຕົ້ນ. ໃນເມື່ອຕ້ອງການເວົ້າເຖິງເຫດການຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງ ໃຊ້ຫຼາຍສັບນຳກັນ ເພິ່ນກໍປະກອບເປັນປະໂຫຍກ (ຄວາມເວົ້າ) ທີ່ມີສັບພະຍາງດຽວຫຼາຍສັບຮຽງກັນໄປຊຶ່ງໃນນັ້ນ ສັບພະຍາງດຽວແຕ່ລະສັບຍັງຄົງຮັກສາຄວາມໝາຍເດີມຂອງມັນຢູ່ ເຊັ່ນ: ຄົນກິນເຂົ້າ, ເຂົ້າໄປຫຼິ້ນ, ໝູເຮັດໝາ ກິນເຂົ້າດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

ບາງກໍລະນີຄວາມໝາຍເດີມຂອງສັບພະຍາງດຽວສອງສັບທີ່ປະກອບເຂົ້າກັນນັ້ນກໍເຊື່ອມເຂົ້າກັນເປັນຄວາມ ໝາຍລວມອັນໃໝ່ແຕ່ກໍຍັງຮັກສາຄວາມໝາຍກົກເຄົ້າຂອງແຕ່ລະຄຳສັບພະຍາງດຽວນັ້ນຢູ່ເຊັ່ນ: ພ່ນາ ແມ່ ເຮືອນ, ພໍ່ຄ້າ, ທາງກວຽນ...

ພາສາລາວລັກສະນະພະຍາງດຽວແບບນີ້ແຕ່ຂະຫຍາຍຢ່າງກວ້າງຂວາງຢູ່ຕາມບັນດາເມືອງບູຮານຂອງລາວໃນ ຕະຫຼອດໄລຍະເວລາທີ່ສາສະໜາພຸດ ແລະ ພາມພ້ອມທັງຄຳພີຕ່າງໆທີ່ເປັນພາສາສັນສະກິດ ແລະ ປາລີບໍ່ທັນເຂົ້າມາ ມີອິດທິພົນໃນດິນແດນດັ່ງກ່າວນີ້ເທື່ອ. ໃນເວລານັ້ນສັງຄົມລາວຍັງຢູ່ໃນຂັ້ນສັກດີນາເບື້ອງຕົ້ນກະແຈກ

ກະຈາຍ, ການແບ່ງຊົນຊັ້ນວັນນະຍັງບໍ່ທັນເລິກເຊິ່ງ. ສະນັ້ນ, ໃນພາສາລາວເດີມຄຳແທນນາມຈຶ່ງມີແຕ່ຄຳວ່າ: ກຸມົງ ຕຸ, ສຸ, ເຮົາ, ໂຕ, ເຂົາ...(ຄຳທນນາມເຫຼົ່ານີ້ ເປັນຄຳທີ່ນິຍົມໃຊ້ກັນໃນສັງຄົມລາວທົ່ວໄປ)

ຕົວຢ່າງ: ເຊິ່ງຖືວ່າເປັນວັນນະຄະດີດັ່ງເດີມຂອງລາວເຫັນວ່າບໍ່ມີຄຳປາລີ ແລະ ສັນສະກິດ.

ນ້ຳຕ້ອງຕາດ	ຄືນ້ອງແກວ່ງຫຼາ
ນ້ຳຕ້ອງຜ້າ	ຄືນ້ອງແກວ່ງອິ້ວ
ຟ້າຍິກຄົ້ວ	ຄືນ້ອງແກວ່ງແຂນ

ຂ. ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາສາ

ເມື່ອສາສະໜາພຸດ ແລະ ພາມແຜ່ຂະຫຍາຍມາເຖິງດິນແດນລາວແລ້ວ, ພາສາສັນສະກິດ ແລະ ປາລີ ເຊິ່ງ ເປັນ ພາຫະນະຖ່າຍທອດຄຳສອນ ແລະ ເລື່ອງລາວຕ່າງໆຂອງພຸດ ແລະ ພາມກໍທະຍອຍເຂົ້າມາປົນກັບພາສາລາວ ເດີມ. ໃນຂັ້ນຕົ້ນແມ່ນສາສະໜາພຸດລັດທິມະຫາຍານ ເຊິ່ງບັນທຶກຄຳສັ່ງສອນຂອງພະພຸດທະເຈົ້າດ້ວຍພາ ສາ ສັນສະກິດ. ໄດ້ແຜ່ເຂົ້າສູ່ດິນແດນລາວເດີມ (ອານາຈັກໜອງແສ) ໃນສະຕະວັດທີ I ແຕ່ພາສາສັນສະກິດໃນສະໄໝ ດັ່ງກ່າວບໍ່ທັນ ເຂົ້າມາປົນເປັນພາສາລາວເດີມຢ່າງເລິກເຊິ່ງເທື່ອ

ເມື່ອຕົກມາຮອດສະຕະວັດທີ XIV ສະໄໝເຈົ້າຟ້າງຸ່ມນຳເອົາພຸດທະສາສະໜາລັດທິຫິນະຍານແບບລັງກາ ວົງ ຈາກກຳປູເຈຍເຂົ້າມາສູ່ອານາຈັກລ້ານຊ້າງ ພາສາປາລີກໍໄດ້ເຂົ້າມາມີບົດບາດປົນຢູ່ກັບພາສາລາວ, ພ້ອມກັນນັ້ນ ພວກ ສັກດິນາຍັງພາກັນເຄົາລົບນັບຖືລັດທິສາສະໜາພາມນຳອີກ ນອກຈາກພາສາປາລີ - ສັນສະກິດແລ້ວ ກໍຍັງມີ ພາສາ ຂະແມ.

ພາສາປາລີ - ສັນສະກິດ ໄດ້ເຂົ້າມາປົນກັບພາສາລາວຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ແມ່ນນັບແຕ່ມີການແປຄຳພີພະໄຕປິດິກ ແລະ ເລື່ອງສາດິກຕ່າງໆ, ໃນພາສາລາວໃນພາສາລາວລະຫວ່າງສະຕະວັດທີ XV ສະໄໝພະຍາຫຼ້າແສນໄຕພູ ວະ ນາດໃນໄລຍະດັ່ງກ່າວນີ້ ພາສາສັນສະກິດ - ປາລີ, ໄດ້ສະແດງຄວາມສາມາດຂອງຕົນໃນການເວົ້າເຖິງເຫດ ການໃໝ່ ໆທີ່ເກີດຂຶ້ນ. ພ້ອມໆກັນກັບຂະຫຍາຍຕົວຂອງສັງຄົມລາວ ເຊິ່ງພາສາລາວບໍ່ສາມາດຈະສະແດງແຕ່ຜູ້ດຽວໄດ້. ສະນັ້ນພາສາລາວຈຶ່ງໂອນຮັບເອົາສັບຕ່າງໆ. ຈາກພາສາສັນສະກິດ ແລະ ປາລີເຂົ້າມາໂຮມຢູ່ໃນຄັງສາງ (ປະມວນ) ສັບຂອງຕົນໂດຍທັນປ່ຽນສັບເຫຼົ່ານັ້ນອອກສຽງເປັນສຳນຽງລາວ ແລະ ເຂົ້າກັບລັກສະນະສະເພາະຂອງໄວຍະກອນ ລາວເພາະສະນັ້ນ, ໃນພາສາລາວຈຶ່ງເກີດມີສັບລາວໃໝ່ໆ ທີ່ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກພາສາປາລີ ແລະ ສັນສະກິດຢ່າງ ຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ຈຳນວນໜຶ່ງກໍໄດ້ເຄົ້າມາຈາກພາສາຂະແມ.

ຕົວຢ່າງ: ສັບທີ່ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກພາສາສັນສະກິດ.

ສະຫວັນ (ສວຣຄ), ພິກສາ (ວຣິກສ)ລະດູ (ຣິດູ), ອັກສອນສາດ (ອັກສຣສາຕຣ).

ແພດ (ເວທະຍາ), ປັດຊະຍາ (ປຣັຊຍາ)

ສັບທີ່ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກປາລີ

ສະໄໝ (ສມຍ), ນິດໄສ (ນິສສຍ)ໄວຍາກອນ (ເວຍຍາກອນ), ນະຄອນ (ນຄຣ)

ສັບທີ່ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກພາສາ ຂະແມ

ສຳເລັດ (ສັອມເຣັຈ)ຖະໜົນ (ຖນິລ)ຈະເລີນ (ຈເຣີນ)

ຫຼັກການແຕ່ງສັບໃໝກໍອຸດົມຮັ່ງມີ ແລະ ສະດວກຂຶ້ນຕື່ມຄື: ນອກຈາກວິທີໃຊ້ສັບພະຍາດຽວສອງສັບ ຫຼື ຫຼາຍ ສັບມາລວມຕໍ່ເຂົ້າກັນໃຫ້ກາຍເປັນສັບຫຼາຍພະຍາດັ່ງທີ່ເຮົາເຄີຍເຮັດມາກ່ອນແລ້ວ. ຍັງມີວິທີສິນທິ ແລະ ສະໜາດ ຕາມແບບພາສາປາລີ - ສັນສະກິດ.

ສິນທິ ແມ່ນການລວມເອົາຄຳສັບສອງສັບຂອງພາສາປາລີ - ສັນສະກິດ ເຂົ້າເປັນຄຳດຽວໂດຍມີການປ່ຽນແປງ ສະຫຼະ ຫຼື ພະຍັນຊະນະເພື່ອຜັນປ່ຽນມາເປັນຄວາມລາວທີ່ມີລັກສະນະອ່ອນນວນກວ່າ.

ຕົວຢ່າງ: ສຸຂະ + ອະພິປາລ = ສຸຂາພິບານ

ກັມມະ + ອາຊິບ = ກຳມາຊິບ

ສະໜາດ ແມ່ນການຫຍໍ້ຄຳສັບສອງສັບໃນພາສາປາລີ - ສັນສະກິດໃຫ້ເປັນຄຳດຽວ.

ຕົວຢ່າງ: ມະຫັນໂຕ + ປຸຣິໂສ = ມາຫາປຸຣິໂສ = ມະຫາປຸລຸດ

ວິໂຣ + ຊະໂນ = ວິຣະຊະໂນ = ວິລະຊິນ

ນອກຈາກນັ້ນ ເມື່ອມີການແບ່ງຊົນຊັ້ນວັນນະໃນສັງຄົມສັກດິນາລາວນັບມື້ນັບຈະແຈ້ງ ແລະ ເລິກເຊິ່ງຂຶ້ນ ໃນ ປະມວນຄຳສັບພາສາລາວກໍປະກົດມີຄຳສັບໃໝ່ໆຂຶ້ນຕື່ມເຊັ່ນ: ຂ້ອຍ, ເຈົ້າ, ພະຍາ, ຂ້ານ້ອຍ, ອາດຍາ, ຂ້າ ພະເຈົ້າ, ພະອົງ ຫຼື ຝາບາດ, ຂ້າພະບາດ ຫຼື ຜູ້ຂ້າ ແລະ ອື່ນໆອີກ.

ພ້ອມກັນນັ້ນຍັງເກີດມີສັບໃຊ້ສະເພາະໃນວົງການຂອງພວກສັກດິນາຊັ້ນສູງເຊັ່ນ: ໃຊ້ໃນຂອບເຂດພະລາຊະວັງຫຼື ໃຊ້ໃນເວລາລົມກັບເຈົ້າຊີວິດ ແລະ ເສນາອາມາດຊັ້ນສູງສັບສະເພາະແບບນີ້ມີລວມກັນເປັນລະບົບຕ່າງຫາກ ເຊິ່ງເອີ້ນວ່າ “ລາຊາສັບ” ອັນໄດ້ເຄົ້າມູນມາຈາກພາສາຂະແມ - ປາລີ - ສັນສະກິດ.

ຕົວຢ່າງ: ສະເດັດ, ສະເຫວີຍ, ບັນທົມ, ເກສາ, ສິລະ, ພະເວດ, ພະກັນ, ພະຫັດ, ພະບາດ...

ສ່ວນວົງການພຸດທະສາສະໜາ ທີ່ໄດ້ມີບົດບາດເປັນສາສະໜາປະຈຳຊາດນັ້ນ ກໍມີລັກສະນະສະເພາະຂອງຕົນຄື ກັນເຊັ່ນ: ອາຕະມາ, ນິນົມ, ສັນ, ຈຳວັດ, ເທດ, ເທດສະໜາ, ພໍ່ອອກ, ແມ່ອອກ, ຍາດໂຍມ...

ຈາກສາເຫດດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ພາໃຫ້ພາສາລາວເດີມຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະ ອຸດົມຮັ່ງມີຂຶ້ນຕື່ມຈາກບ່ອນ ເປັນພາສາພື້ນເມືອງກາຍມາເປັນທາງການ ທີ່ມີພາສາວັນນະຄະດີອັນສະເໝາະເໝາະມ່ວນ ແລະ ແຫຼມຄົມ. ຈາກ ບ່ອນພາສາເປັນພະຍາດຽວ ກາຍເປັນພາສາທີ່ ມີຫຼາຍພະຍາດສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ພາໃຫ້ພາສາລາວນັບມື້ນັບມີສະມັດຖະພາບສູງຂຶ້ນ, ສາມາດຕອບສະໜອງກັບຄວາມຮຽກຮອງຕ້ອງການຂອງຄົນລາວ ແລະ ສັງຄົມລາວທີ່ນັບມື້ນັບຂະຫຍາຍຕົວສູງຂຶ້ນຢ່າງບໍ່ຢຸດຢັ້ງໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງມາເຖິງສະຕະວັດທີ XVII ເມື່ອສັງຄົມສັກດິນາລາວ ແລະ ວັດທະນາທຳລາວໄດ້ຮັບການພັດທະນາສູ່ຍອດສູງ, ພາສາວັນນະຄະດີລາວຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງອກງາມອັນ ສະແດງອອກໃນວັນນະກຳຕ່າງໆທີ່ດີເດັ່ນ ເຊິ່ງຊາວລາວທຸກທົ່ວໜ້າຍັງນິຍົມຊົມຊອບ ແລະ ເອົາໆທະນົງໃຈນຳຈົນ ເຖິງທຸກວັນນີ້ ເຊັ່ນ (ເລື່ອງ ສັງສິນໄຊ, ທ້າວຮຸ່ງທ້າວເຈືອງ, ກາລະເກດ, ນາງແຕງອ່ອນ) ທີ່ຂຽນເປັນຄຳກອນ ແລະ ເລື່ອງ (ສຽວສະຫວາດ) ມີຂຽນເປັນຄຳຮ້ອຍແກ້ວແຕ່ໜ້າເສຍດາຍທີ່ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາສາລາວໄດ້ຢຸດ ສະຫງົບໄປເປັນເວລາຫຼາຍ 10 ປີ ນັບແຕ່ປະເທດລາວຖືກພວກສັກດິນາສະຫຍາມເຂົ້າມາບຽດຍຶດຄອບຄອງ ແລະ ຕໍ່ມາກໍຖືກພວກລາເມືອງຂຶ້ນຝຣັ່ງຕັດແບ່ງຍຶດຄອງ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍຖືກພວກຈັກ ກະພັດອາເມລິກາເຂົ້າມາຮຸກ ຮານ ແລະ ຄວບຄຸມຕໍ່ຈົນເຖິງວັນທີ 2 ທັນວາ 1975.

ຄ.ຕົວອັກສອນໃນລາວ

ລາວເຮົາກໍ່ແມ່ນປະເທດໜຶ່ງທີ່ມີຕົວອັກສອນສະເພາະຂອງຕົນມາດົນນານແລ້ວແຕ່ການກຳນົດໄລຍະເວລາກາງເກີດຂອງຕົວອັກສອນລາວນັ້ນວ່າຖືກປະດິດແຕ່ງຂຶ້ນປີໃດ, ໃຜເປັນຜູ້ແຕ່ງ, ຍັງບໍ່ທັນມີໜັງສືຫົວໃດ ຫຼື ສື່ລາຈາລຶກແຜ່ນໃດຂຽນໄວ້ຢ່າງແນ່ນອນ, ມີພຽງແຕ່ຄຳສັນນິຖານຂອງນັກອັກສອນສາດລາວ ແລະ ຕ່າງປະເທດເທົ່ານັ້ນທີ່ໄດ້ໃຫ້ທັດສະນະ ໂດຍອີງປະຫວັດສາດລາວ, ບັນດາສື່ລາເລກທີ່ຄົ້ນພົບ ແລະ ສົມທຽບໃສ່ຕົວອັກສອນຂອງຊາດຕ່າງໆທີ່ໄດ້ເຄົ້າມູນຈາກ ດຽວກັນ, ມາຮອດປັດຈຸບັນ, ບັນຫານີ້ຍັງຈະຕ້ອງຄົ້ນຄວ້າຢ່າງລະອຽດ, ເລິກເຊິ່ງ ແລະ ຍາວນານສົມຄວນຄວນ ຈຶ່ງຈະສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງຊັດເຈນ.

ເຖິງຈະບໍ່ທັນມີນັກອັກສອນສາດທ່ານໃດ ຍືນຍັນໄດ້ຢ່າງແນ່ນອນວ່າ ຕົວອັກສອນລາວເກີດມາແຕ່ສະໄໝໃດ, ແຕ່ນັກຄົ້ນຄວ້າລາວ ແລະ ຕ່າງປະເທດສ່ວນຫຼາຍຕ່າງກໍ່ໃຫ້ຄຳສັງເກດ ຄືກັນວ່າ ຕົວອັກສອນລາວມີມາໄດ້ເກືອບ 2000ປີແລ້ວ. ຈາກບັນຫາດັ່ງກ່າວພວກເຮົາຄວນມີຄວາມພາກພູມໃຈ ໃນການທີ່ຊາດລາວເຮົາມີຕົວອັກສອນເປັນເອກະລັກປະຈຳພາສາຂອງຕົນແຕ່ດົນນານ.

ເວົ້າເຖິງກົກເຄົ້າການກຳນົດ ແລະ ຄວາມເປັນມາຂອງຕົວອັກສອນລາວແລ້ວ ຫຼາຍທັດສະນະແຕກຕ່າງກັນ. ທ່ານຟີໂນ (Finot), ສຸລັງເດດວົງສາ, ພູມີ ພິມມະສອນ ໄດ້ຍັງຢືນວ່າອັກສອນລາວນີ້ ໄດ້ແບບມາຈາກອັກສອນໄທທີ່ຊຸນລາມຄາວແຫງ ແຫ່ງເມືອງສຸໂຂໄທປະດິດຂຶ້ນ ໃນປີ 1292 . ຕໍ່ທັດສະນະດັ່ງກ່າວນີ້ຖືວ່າຜິດພາດທີ່ສຸດ ເພາະຄວາມເປັນມາຂອງອັກສອນລາວ ໄດ້ຍັງຢືນໃຫ້ເຫັນວ່າ ອັກສອນລາວໄດ້ມີມາກ່ອນອັກສອນຊຸນລາມຄາວແຫງຕັ້ງຫຼາຍຮ້ອຍປີ.

ບາງທັດສະນະໃນໜັງສືສຳພາດເມືອງລາວຂອງນັກຄົ້ນຄວ້າຊາວຝຣັ່ງໄດ້ຂຽນໄວ້ວ່າ ຊົນ ຊາດລາວ ມີຕົວໜັງສືໃຊ້ມາແລ້ວປະມານ 300 ປີ ກ່ອນ ຄ.ສ. ເຊິ່ງໄດ້ເຄົ້າມາຈາກອັກສອນຂະ ໂຣດຖີ ທີ່ຂຽນແຕ່ຂວາຫາຊ້າຍ, ຕໍ່ທັດສະນະດັ່ງກ່າວເຫັນວ່າຍັງບໍ່ທັນຊັດເຈນ ເພາະຕົວອັກສອນຂະໂຣດຖີມີໃຊ້ຢູ່ພາກຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອຂອງອິນ

ເດຍ (ປາກົດສະຖານປັດຈຸບັນ) ເຊິ່ງບໍ່ມີຊາຍແດນ ລາວເດີມສະໄໝໜອງແສ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງບໍ່ສາມາດຢັ້ງຢືນໄດ້ວ່າ ອັກສອນລາວ ເນີດເກີດຈາກອັກສອນຂະໂຣດຖີ.

ຄຽງຄູ່ກັບທັດສະນະທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ກໍຍັງມີທັດສະນະ ແລະ ຄຳສັນນິຖານທີ່ມີຂໍ້ມູນ ແລະ ເຫດຜົນພໍ ສົມຄວນເຊິ່ງສາມາດເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການຄົ້ນຄວ້າກົກເຄົ້າການກຳເນີດ ແລະ ຂະບວນວິວັດອັກສອນລາວໃຫ້ ເລິກເຊິ່ງເຖິງຖອງໃນຕໍ່ໜ້າເປັນຕົ້ນແມ່ນພົງສາວະດານລາວສະໄໝບູຮານ, ເມື່ອສະຕະວັດທີ 1 ສະໄໝຊົນຊາດ ລາວດຳລົງຊີວິດຢູ່ໜອງແສ(ນານເຈົ້າ) ດິນແດນມົນທົນເສສວນ ແລະ ແຂວງຢູນານ ຂອງປະເທດຈີນປັດຈຸບັນ, ເຂດແດນຂອງປະເທດລາວເບື້ອງຕາເວັນຕົກຕິດກັບພາກເໜືອຂອງອິນເດຍ; ໃນສະໄໝນັ້ນຊົນຊາດລາວຄົງໄດ້ໄປ ຕິດຕໍ່ພົວພັນທາງດ້ານວັດທະນະທຳກັບຊົນຊາດອິນເດຍມາແລ້ວ ແລະ ຍັງໄດ້ຮັບ ເອົາພຸດທະສາສະໜາລັດທິ ມະຫາຍານມານັບຖືພ້ອມດ້ວຍຄຳພີພະໄຕປີດົກທີ່ຈາລຶກດ້ວຍອັກສອນ ສັນສະກຣິດ. ຈາກເຫດຜົນດັ່ງກ່າວຈຶ່ງ ຢັ້ງຢືນໃຫ້ເຫັນວ່າ ອັກສອນລາວໄດ້ເຄົ້າມາຈາກອັກສອນ ສັນສະກຣິດທີ່ແຜ່ເຂົ້າມາຮອດດິນແດນລາວເດີມພ້ອມທັງ ສາສະນາພຸດລັດທິມະຫາຍານຕັ້ງແຕ່ ສະຕະວັດທີ I ພຸ່ນ.

ນັກຄົ້ນຄວ້າບາງທ່ານໄດ້ໃຫ້ທັດສະນະວ່າອັກສອນທີ່ຊົນຊາດລາວໃຊ້ມາໃນສະຕະວັດທີ I ມາຮອດ ປັດຈຸບັນຍັງຄົງຫຼົງເຫຼືອຢູ່ ເຊິ່ງໄດ້ແກ່ອັກສອນກຸຍເຈົ້າ.

ຕົກມາຮອດສະຕະວັດທີ VIII ຊົນຊາດລາວພວກໜຶ່ງໄດ້ລົງສ້າງຕັ້ງເມືອງແຖນຢ່າງເປັນຂະບວນ ເຊິ່ງຖືວ່າມີຄວາມສຳຄັນທາງປະຫວັດສາດ ຂຸນບູລີມໄດ້ສົ່ງລູກຊາຍທັງ 7 ໄປປົກຄອງເມືອງຕ່າງໆຢູ່ເຂດສຸວັນນະພູມ , ໃນນັ້ນຂຸນລໍໄດ້ປົກຄອງເມືອງຊຸຍທອງ ແລະ ສ້າງຕັ້ງອານາຈັກລ້ານຊ້າງຂຶ້ນເທື່ອທຳອິດ, ດ້ວຍເຫດຜົນນີ້ຊົນ ຊາດລາວຈຶ່ງໄດ້ເຂົ້າມາປົນເປກັບຊົນຊາດເດີມນັບມື້ນັບຫຼາຍຂຶ້ນ, ອິດທິພົນທາງດ້ານວັດທະນະທຳຂອງຊົນຊາດເດີມ ເຊິ່ງໄດ້ແກ່ຂອໃ ແລະ ມອນໄດ້ຄ່ອຍໆຊຶມເຂົ້າເທື່ອລະເລັກລະນ້ອຍເຊິ່ງໄດ້ສົ່ງຜົນສະທ້ອນຕົວອັກສອນລາວເດີມທີ່ ເຄີຍໃຊ້ຢູ່ເມືອງແຖນ(ແຕ່ປັດຈຸບັນໄດ້ແກ່ຕົວອັກສອນໄທດຳ) ໃຫ້ຄ່ອຍໆມີການປ່ຽນແປງ ແລະ ຖືກເສີມຂະຫຍາຍ.

ມາເຖິງສະຕະວັດທີ XIII ຂຸນລາມຄຳແຜງເຈົ້າຄອງນະຄອນສຸໂຂໄທອານາຈັກສະຫຍາມໄດ້ສືບທອດເອົາ ອັກສອນລາວເດີມສົມທົບກັບອັກສອນຂອມແລ້ວດັດແປງໄປເປັນອັກສອນສະຫຍາມແບບທຳອິດຂຶ້ນ.

ຕົກມາຮອດສະຕະວັດທີ XIV ອານາຈັກລາວລ້ານຊ້າງໄດ້ມີຄວາມເປັນເອກະພາບກັນ ພາຍໃຕ້ການ ປົກຄອງຂອງເຈົ້າຟ້າງຸ່ມໄດ້ຕົກລົງກັນຮັບເອົາສາສະໜາພຸດ ນິກາຍທິນິຍານ ແບບລັງກວົງຈາກກຳປູເຈຍ ມາເປັນສາສະ ໜາປະຈຳຊາດ, ເຖິງວ່າຄຳພີດິກາຕ່າງໆຈະຖືກບັນທອກດ້ວຍອັກສອນຂອມ - ສັນສະກິດກໍຕາມ ແຕ່ນັກປາດລາວ ແລະ ຄົນລາວໃນເວລານັ້ນຍັງໃຊ້ອັກສອນທີ່ຕົນເຄີຍໃຊ້ມາຕັ້ງແຕ່ດັງເດີມຄ່ຽວຄູ່ກັບອັກສອນຂອມ - ສັນສະກິດ ຕ່າງແຕ່ວ່າອັກສອນຂອມ ແມ່ນໃຊ້ທາງສາສະໜາ, ສ່ວນອັກສອນລາວອ່ມນໃຊ້ທາງຝ່າຍບ້ານເມືອງ.

ມາເຖິງສະຕະວັດທີ XVI ວົງການພຸດທະສາສະໜາລາວໄດ້ຮັບເອົາພະໄຕປີດົກ ແລະ ຄຳພີດິກາຕ່າງໆຢ່າງ ຫຼວງຫຼາຍມາຈາກລ້ານນາຊຽງໃໝ່(ຊຽງໃໝ່ກໍໄດ້ມາຈາກມອນ - ພະມ້າ) ຄຳພີເຫຼົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ຂຽນດ້ວຍອັກສອນ ຍວນເຊິ່ງຕໍ່ມາໄດ້ຜັນປ່ຽນມາເປັນຕົວອັກສອນທຳຂອງລາວ , ຍ້ອງອິດທິພົນ ແລະ ຖານະບົດບາດຂອງພຸດທະສາສະ ໜາສູງຂຶ້ນ ແລະ ແພ່ຂະຫຍາຍຢ່າງກວ້າງຂວາງໃນໝູ່ມະຫາຊົນທຸກຊົ່ວວັນນະໃນຍຸກສະໄໝດັ່ງກ່າວ , ຕົວ

ອັກສອນທໍາໄດ້ສົ່ງຜົນສະທ້ອນອັນສໍາຄັນຢ່າງຍິ່ງຕໍ່ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງອັກສອນລາວໃນສະໄໝນັ້ນ, ຍ້ອນໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນດັ່ງກ່າວນີ້ເອງຕົວອັກສອນຈຶ່ງໄດ້ປ່ຽນຈາກໂຕລ່ຽມມາເປັນຕົວມົນ.

5. ຮູບຕົວອັກສອນລາວທີ່ໃຊ້ຂຽນອັກສອນຜູກຕ່າງໆນັບແຕ່ສະຕະວັດທີ XVI ເປັນຕົ້ນມາ.

ឥឡូវនេះ

x:X^{aa}_{xx} x^{aa}_{xxx} x_{6x66x7x}

◦ × ၁ × ၆ × ၇ × ၆ × ၁

ພະຍັນຊະນະ

[illegible]

ឧទាហរណ៍ទី១

ກົມບໍ່ເຊື່ອໃຈ ຂໍອົງກໝໍ ຫຼາກີບໜີໄກດາ
 ຄົນ ບໍ່ ເຊື່ອ ໃຈ ຂໍ ອົງ ໜໍ່ ຫຼ້າ ຮີບ ໜີ ໄຄຄາ
 ດຽວນີ້ ມອງຈັກຂໍ ຕາຍບໍ່ໝາຍ ຫຼີກລັ່ງ ຢູ່ ຍັງ

ທີ່ນີ້ ຄົນ ດຽວ ພົບ ຈາກ ທຸກ ໝື່ນ ມຸກ ໃຈ ດຽວ
 ທີ່ຕາຍ ຄົນ ດຽວ ໄປ ເກີດ ຊາດ ໜ້າ ຂໍ ໄດ້ ທຽມ
 ເບິ່ງ ພໍ່ ແສງ ສ່ວຍ ຫຼ້າ ຄົນ ທີ່ ໄດ້ ມາ ດຽວ ນີ້...
 ແປງ ພໍ່ ແສງ ສ່ວຍ ຫຼ້າ ຄົນ ທີ່ ໄດ້ ມາ ດຽວ ນີ້...

ງ. ຊາຕາກຳຂອງພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນລາວ

ຊາຕາກຳຂອງພາສາລາວໃນໄລຍະສັກດີນາ ແລະ ຈັກກະພັດຕ່າງດ້າວເຂົ້າມາຮຸກຮານໃນສະໄໝພວກສັກດີນາໄທ ສະຫຍາມມາບຽດຍຶດຄອບຄອງດິນແດນລາວນັ້ນ (ໂດຍສະເພາະແມ່ນແຕ່ປີ 1829- 1893). ພາສາ ແລະ ວັດທະນາທຳລາວເວົ້າລວມໄດ້ຖືກຢຽບຢ້ຳທຳລາຍຢ່າງປ່າເຖື່ອນທີ່ສຸດ, ບົດວັນນະກຳຂອງລາວພ້ອມທັງນັກຂຽນ, ນັກກະວີ ແລະ ໝໍລຳທີ່ດີເດັ່ນໄດ້ຖືກກວາດຕ້ອນໄປໄທ, ປະຊາຊົນລາວໃນເຂດທີ່ໄທຍຶດຄອງນັ້ນໄດ້ຖືກບັງຄັບໃຫ້ຮຽນ ແລະ ປາກພາສາໄທ ໂດຍຫວັງຢາກໃຫ້ຄົນລາວເຫຼົ່ານັ້ນຫຼົງລືມປະລະຄວາມເປັນລາວຂອງຕົນ ແລ້ວຍອມກາຍເປັນຄົນເຜົ່າໜຶ່ງຂອງໄທ, ແຕ່ເຖິງປານນັ້ນກໍຕາມມາຮອດປັດຈຸບັນເກືອບສະຕະວັດໜຶ່ງໄດ້ຜ່ານມາແລ້ວນັບແຕ່ພວກລາເມືອງຂຶ້ນຝຣັ່ງ ມາ ຕົກລົງກັນແບ່ງດິນແດນລາວກັບໄທ, ຄົນລາວທີ່ຕົກຢູ່ໃຕ້ການຄວບຄຸມຂອງໄທກໍຍັງຄົງທະນຸຖະໜອມພາ ສາລາວ ຂອງຕົນໄວ້ ແລະ ຍັງໃຊ້ພາສາລາວໃນວົງການເຄື່ອນໄຫວຕ່າງໆ ຂອງຕົນໄວ້ ແລະ ຍັງໃຊ້ພາສາລາວໃນວົງ ການເຄື່ອນໄຫວຕ່າງໆຂອງຕົນ, ເຖິງວ່າພາສາລາວຢູ່ພາກອີສານຈະຖືກພາສາໄທແຊກຊຶມເຂົ້າມາປົນເປຢູ່ນຳກໍຕາມ ອາດເວົ້າໄດ້ວ່າຄົນລາວບໍ່ຕ່ຳກວ່າ 30 ລ້ານຄົນໃນພາກອີສານຂອງໄທປັດຈຸບັນຍັງຄົງສືບຕໍ່ທະນຸຖະໜອມ ແລະ ໃຊ້ ພາສາລາວຂອງຕົນຢູ່ທັງໆທີ່ໂຮງຮຽນຕ່າງໆຢູ່ທົ່ວພາກອີສານນີ້ລ້ວນແຕ່ສອນດ້ວຍພາສາໄທທັງສິ້ນ.

ເມື່ອຝຣັ່ງເຂົ້າມາຕັດແບ່ງດິນແດນ ແລະ ຍຶດຄອງປະເທດລາວເຂົາກໍໄດ້ນຳເອົາພາສາຝຣັ່ງມາເຜີຍແຜ່ ແລະ ບັງຄັບ ໃຫ້ໃຊ້ໃນວົງການລາຊະການໂດຍຖືເອົາພາສາລາວເປັນພາສາພື້ນເມືອງນອກວົງການ, ໃນໂຮງຮຽນ ແລະ ສຳນັກງານ ອົງການຕ່າງໆ ກໍລ້ວນແຕ່ໃຊ້ພາສາຝຣັ່ງ. ແຕ່ປານນັ້ນຄົນລາວຢູ່ຝັ່ງຊ້າຍແມ່ນ້ຳຂອງນັບທັງໄຊຍະບູລີ ແລະ ຈຳປາສັກ ກໍຍັງສືບຕໍ່ທະນຸຖະໜອມ ແລະ ໃຊ້ພາສາລາວຢູ່ ທັງໄດ້ປ້ອງກັນຕໍ່ສູ້ທວງໃຫ້ພາສາລາວກັບມາທີ່ຕັ້ງບົດບາດເປັນ ພາສາທາງການຄືນປັນຍາຊົນລາວຜູ້ມີນ້ຳໃຈຮັກຊາດຕ່າງກໍພາກັນເຂົ້າຮ່ວມໃນການຕໍ່ສູ້ດັ່ງ ກ່າວນັ້ນຕາມລະດັບ ແຕກຕ່າງກັນ ເດັ່ນກວ່າໝູ່ແມ່ນການຕໍ່ສູ້ຢ່າງຈິງຈັງຂອງພວກປັນຍາຊົນລາວຜູ້ຮັກຊາດຊຶ່ງຕໍ່ມາໄດ້ເຕົ້າໂຮມກັນເຂົ້າຢູ່ ໃນແນວລາວອິດສະຫຼະຊຶ່ງໄດ້ເຕົ້າໂຮມກຳລັງແຮງມະຫາສານຂອງປະຊາຊົນລາວທັງຊາດຕໍ່ສູ້ຊົງໄຊກັບພວກລ່າ ເມືອງຂຶ້ນຝຣັ່ງ ແລະ ລຸກມືຂອງເຂົາຈົນບັນລຸໄຊຊະນະອັນຍິ່ງໃຫຍ່ໃນປີ 1954 ສາມາດພ້ອມກັບຫວຽດນາມ ແລະ ກຳປູເຈຍ ບັງຄັບໃຫ້ຝຣັ່ງຕ້ອງຍອມເຊັນສັນຍາເຊີແນວວ່າດ້ວຍການຮັບຮູ້ເອກະລາດ ແລະ ອະທິປະໄຕຂອງສານ ປະເທດອິນດູຈີນໄຊຊະນະດັ່ງກ່າວໄດ້ສົ່ງຜົນສະທອນບັງຄັບໃຫ້ພວກຈັກກະພັດອາເມລິກາທີ່

ໂດດເຂົ້າມາ ແທນຝຣັ່ງຈຳຕ້ອງດັດແປງລັດຖະທຳມະນູນຄືນໃໝ່ໃນປີ 1956. ໃນລັດຖະທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຊຶ່ງລົງວັນທີ 29 ເດືອນ 12 ປີ 1956 ໄດ້ລະບຸໄວ້ວ່າພາສາລາວເປັນພາສາທາງລັດຊະການໃນທົ່ວປະເທດລາວ, ແຕ່ໃນຕົວຈິງແລ້ວພາສາຝຣັ່ງຍັງຄົງສືບຕໍ່ຮັກສາທີ່ຕັ້ງບົດບາດອັນເກົ່າຂອງມັນຕາມໂຮງຮຽນ ແລະ ອົງການທາງລາຊະການຕ່າງໆ ສ່ວນ ພາສາລາວນັ້ນພໍແຕ່ເປັນວິຊາໜຶ່ງໃນຈຳນວນວິຊາສອນຕາມໂຮງຮຽນຂັ້ນປະຖົມສຶກສາເທົ່ານັ້ນ. ນັບແຕ່ຂັ້ນປະຖົມ ຂຶ້ນໄປພາສາລາວໄດ້ກາຍເປັນພາສາຕ່າງປະເທດ ທີ່ພວກນັກຮຽນມີສິດເລືອກຮຽນຕາມສະໝັກໃຈສະພາບແບບ ນີ້ໄດ້ແກ່ຍາວມາຮອດ ວັນທີ 2 ທັນວາ 1975. ດ້ວຍທຳຂະຫຍາຍທີ່ນັບມື້ນັບເສື່ອມໂຊມລົງຢ່າງຮ້າຍແຮງໃນໄລຍະ ດັ່ງກ່າວນັ້ນຢູ່ໃນເຂດຄວບຄຸມຊົ່ວຄາວຂອງຝ່າຍລັດຖະບານຫຸ່ນວຽງຈັນ ພາສາລາວໄດ້ຖືກປຸງຢ່າທຳລາຍຈົນ ກາຍເປັນພາສາຊອດກະຈາໄປໝົດລັດທີ່ລ່າເມືອງຂຶ້ນແບບໃໝ່ທີ່ຈັກກະພັດອາເມລິການຳເຂົ້າມາຄອບຄອງເຂດ ວຽງຈັນນັ້ນໄດ້ພາໃຫ້ເກີດຄວາມເສື່ອມໂຊມທີ່ແຜ່ລາມໄປຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ເລິກເຊິ່ງໃນສັງຄົມລາວ, ໃນ ວັດທະນາທຳລາວຊຶ່ງໃນນັ້ນລວມມີພາສາລາວອີກດ້ວຍແບບດຳລົງຊີວິດແບບເສື່ອມຊາມຕາມຮອຍຕາເວັນຕົກທີ່ ແຜ່ລາມເຂົ້າມາຮອດເຂດວຽງຈັນໂດຍຜ່ານດິນແດນໄທເປັນຕົ້ນຕໍນັ້ນໄດ້ນຳເອົາພາສາອັງກິດ - ໄທເຂົ້າມາປົນເປກັບ ພາສາລາວໂດຍບໍ່ມີການເລືອກເຟັ້ນແຕ່ຢ່າງໃດ, ອັນພາໃຫ້ພາສາວັນນະຄະດີລາວທີ່ໄດ້ຮັບການເຈຍລະໂນຢ່າງສິດ ໄສ ແລະ ສວຍງາມມາແຕ່ກ່ອນນັ້ນຕ້ອງຕົກຢູ່ໃນສະພາບອັນເສົ້າໝອງ, ຊອດກະຈາຈົນເປັນໜ້າເຈັບໃຈ ແລະ ວິຕົກນຳ.

ໃນພາສາລາວເຂດວຽງຈັນໄດ້ປາກົດມີສັບຊອດກະຈາຂຶ້ນຕັ້ງຫຼວງຫຼາຍ ເຊັ່ນ: ແທນທີ່ຈະເວົ້າວ່າສະແດງ ຫຼື ໂຄສະນາ, ແຟຊັ້ນແບບ, ໜັງ - ພາພະຍົນຮູບເງົາ, ສະປອດ, ກິລາ, ຢ້ຽມ, ເກັ່ງຍູ້ເຈົ້າຊູ້້, ງາມ, ສະເຕດ, ເວທີ, ແຟນ ຄົນຮັກ.

ການຟື້ນຟູພາສາລາວໃນເຂດປົດປ່ອຍ ແລະ ໃນປະເທດ ສ ປ ປ ລາວໃນເວລາດຽວກັນນັ້ນຢູ່ໃນເຂດປົດປ່ອຍ ຂອງບັນດາກຳລັງຮັກຊາດໄດ້ມີການເຊີດຊູປັບປຸງພາສາລາວຢູ່ຕະຫຼອດມາໃນໂຮງຮຽນ ແລະ ສຳນັກງານອົງການ ຕ່າງໆ ໃນທົ່ວເຂດປົດປ່ອຍກໍແມ່ນພາສາລາວເປັນພາສາທາງການແຕ່ພາສາດຽວເທົ່ານັ້ນ, ພະແນກສຶກສາສູນກາງ ແລະ ພະແນກໂຄສະນາອົບຮົມສູນກາງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ເປັນປະຈຳຕໍ່ການປັບປຸງເຈຍລະໂນພາສາ ລາວໃຫ້ສິດໃສ ແລະ ອຸດົມຮັ່ງມີ, ມີລັກສະນະຊາດ, ວິທະຍາສາດ ແລະ ມະຫາຊົນ.

ການປະຕິວັດໄດ້ເຮັດໃຫ້ຄັງສາງປະມວນສັບລາວອຸດົມຮັ່ງມີ ແລະ ສິດໃສຂຶ້ນຕື່ມດ້ວຍສັບລາວໃໝ່ຈຳນວນ ຫຼວງຫຼາຍທີ່ຖືກແຕ່ງຂຶ້ນ. ມາຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ເໝາະສົມໂດຍເອົາພາສາລາວເດີມເປັນກົກເຄົ້າຟື້ນຖານ ເຊັ່ນ: ສູນ ກາງພັກ, ແນວໂຮມ, ອົງການຈັດຕັ້ງ - ມະຫາຊົນ, ລຸກຮີ້ຂຶ້ນຕໍ່ຕ້ານ, ປົດປ່ອຍ, ພະນັກງານ - ນັກຮົບ ແຂ່ງຂັນ ຕະລຸມບອນບຸກໜ້າບືນຕົວ, ສູ້ຊົນ.. ມາຮອດປີ 1967 ພະແນກສຶກສາສູນກາງໄດ້ພິມຈຳໜ່າຍປຶ້ມ ໄວຍາກອນລາວ ຂອງ ທ່ານ ພູມີ ວົງວິຈິດ ອອກເຜີຍແຜ່ຢ່າງກວ້າງຂວາງ. ໃນປຶ້ມເຫຼົ່ານີ້ຜູ້ແຕ່ງໄດ້ປະສົບຜົນສຳເລັດຢ່າງໜ້າ ສັນລະເສີນໃນການພະຍາຍາມເຮັດໃຫ້ໄວຍາກອນລາວມີລັກສະນະຊາດ, ມະຫາຊົນ, ກ້າວໜ້າທັນສະໄໝ ແລະ ຖືກກັບວິທະຍາສາດເພື່ອເອົາເປັນຫຼັກໃນການໃຊ້ພາສາລາວໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເປັນເອກະພາບກັນໃນທົ່ວປະເທດ. ການປາກົດຕົວຂອງປຶ້ມໄວຍາກອນລາວເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ກາຍເປັນບາດລ້ຽວອັນໃໝ່ທາງດ້ານຄຸນນະພາບໃນການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາສາລາວພາໃຫ້ພາສາລາວກັບຄືນມາຫາກົກເຄົ້າແຫຼ່ງກຳເນີດຂອງມັນຄື ພາສາລາວເດີມທີ່ຍັງຢືນຍົງຢູ່ໃນປະຊາຊົນ. ພ້ອມກັນນີ້ກໍຍັງໄດ້ຮັບການຍົກລະດັບຂຶ້ນເທົ່າທຽມກັບຄວາມກ້າວໜ້າສີວິໄລຂອງສັງຄົມລາວ. ໃນສະໄໝອັນພາໃຫ້ພາສາລາວສາມາດຕອບສະໜອງກັບຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການທຸກດ້ານຂອງຍຸກສະໄໝແຫ່ງ

ການປະຕິວັດຊາດປະຊາທິປະໄຕຂອງປະຊາຊົນລາວໄດ້. ການສາຖາປານາຂອງ ສ. ປ. ປ. ລາວ ເມື່ອວັນທີ 2 ທັນວາ ປີ 1975 ໄດ້ໄຂສັງກາດໃໝ່ໃຫ້ແກ່ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາສາລາວ, ນັບວ່າເປັນເທື່ອທຳອິດໃນປະຫວັດສາດຕັ້ງ ຫຼາຍພັນປີຂອງຊາດລາວ. ກອງປະຊຸມໃຫຍ່ຜູ້ແທນປະຊາຊົນທົ່ວປະເທດໃນວັນທີ 2 ທັນວາ ປີ 1975 ໄດ້ລະບຸຢ່າງ ຈະແຈ້ງ ແລະ ຂາດຕົວວ່າ:

1. ໃຫ້ໃຊ້ພາສາລາວເປັນພາສາກາງ. ເປັນພາສາທາງລາຊະການ (ປັດຈຸບັນເອີ້ນວ່າທາງລັດຖະການ)
2. ໃຫ້ເລີກໃຊ້ລາຊາສັບໃນການຂີດຂຽນ ແລະ ເວົ້າລົມປະຈຳວັນ, ເວັ້ນແຕ່ເສຍໃນກໍລະນີທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນກາບ ກອນ ແລະ ວັນນະຄະດີໃນເວລາຈຳເປັນເທົ່ານັ້ນ.

ນັບຕັ້ງແຕ່ນັ້ນມາພາສາລາວໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແລະ ເຈຍລະໂນໃຫ້ອຸດົມຮັ່ງມີ ແລະ ສິດໃສຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວ ຢູ່ ຕາມໂຮງຮຽນ ແລະ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຕ່າງໆ. ບໍ່ວ່າວິຊາໃດກໍລ້ວນແຕ່ສອນເປັນພາສາລາວໝົດ ນັບທັງວິຊາວິທະຍາສາດທຳມະຊາດທີ່ແຕ່ກ່ອນຢູ່ເຂດວຽງຈັນເກົ່າເຄີຍມີຜູ້ຫຼົງເຊື່ອວ່າບໍ່ອາດຈະປ່ຽນມາສອນເປັນພາສາລາວໄດ້ ຢູ່ໃນສຳນັກງານອົງການໃນກອງປະຊຸມ ຫຼື ພິທີທາງການຕ່າງໆ ທຸກໆເທື່ອກໍລ້ວນແຕ່ໃຊ້ພາສາລາວ, ການຄົ້ນຄວ້າພາສາລາວທັງໃນທາງເລິກ ແລະ ທາງກວ້າງກໍມີບາດກ້າວຂະຫຍາຍຕົວໃໝ່ຢ່າງໜ້າເພິ່ງພໍໃຈ ໃນໄລຍະຊາວກວ່າປີຜ່ານມານີ້, ຄັງສາສັບພາສາລາວກໍໄດ້ເພີ່ມຄວາມອຸດົມຮັ່ງມີຂຶ້ນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ວ່ອງໄວທີ່ສຸດຢູ່ຕາມໜ້າໜັງສືພິມ ແລະ ປຶ້ມຕ່າງໆຂອງ ສ. ປ. ປ. ລາວ ໄດ້ປາກົດມີສັບໃໝນັບມື້ນັບຫຼາຍຂຶ້ນພວກນັກຄົ້ນຄວ້າລາວ ແລະ ຕ່າງປະເທດໄດ້ແຕ່ງ ແລະ ຈັດພິມວັດຈະນານຸກົມຕ່າງໆອອກມາຫຼາຍພິມຄວນ ນອກຈາກນັ້ນ, ຢູ່ພາຍໃນກໍຄືຕ່າງປະເທດກໍໄດ້ມີການຄົ້ນຄວ້າຫຼາຍບັນຫາກ່ຽວກັບພາສາລາວເຊັ່ນ: ຫຼັກການຜັນສຽງໃນພາສາລາວ, ຫຼັກວາກະຍະສຳພັນໃນພາສາລາວ ແລະ ອື່ນໆ. ທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງເຫຼົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ເປັນການປະກອບສ່ວນຢ່າງມີປະສິດທິພາບເຂົ້າໃນການປັບປຸງ ແລະ ເຈຍລະໂນພາສາລາວໃຫ້ອຸດົມຮັ່ງມີ, ສິດໃສ, ມີລັກສະນະຊາດ, ກ້າວໜ້າທັນສະໄໝຖືກກັບວິທະຍາສາດ, ມີສະມັດຖະພາບສູງສາມາດຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການໃນທຸກດ້ານຂອງຍຸກສະໄໝແຫ່ງການສ້າງສາ ແລະ ພັດທະນາປະເທດຊາດໄດ້ຢ່າງຄົບຖ້ວນບໍລິບູນຂຶ້ນ ນຳທຸກມື້

ເອກກະສານອ້າງອີງ

1. ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ແບບຮຽນວິຊາ ປະຫວັດຕິວັດອັກສອນ ປີທີ 4
2. ພຣະອ່ອນແກ້ວ 1995 ແບບຮຽນອັກສອນທຳ
3. ທອງຫຼໍ່ ຄຸນສະຫວັດ ປະຫວັດຕິວັດອັກສອນ ແລະ ອັກສອນທຳ ສາຍສ້າງຄຸນັດທະຍົມຕົ້ນ ປີທີ 3

	ແຜນການສອນລາຍວິຊາ ຊື່ວິຊາ ປະຫວັດຕົວອັກສອນ ຫຼັກສູດສ້າງຄູລະບົບ 12+4
ລະບົບ-ພາກຮຽນ	ລະບົບ 4 ປີ ພາກຮຽນ I ປີ 4
ຈຳນວນຊົ່ວໂມງ	64 ຊົ່ວໂມງ
ຄ່າໜ່ວຍກິດ	3(2-2-0)
ະທິບາຍຄ່າໜ່ວຍກິດ	ວິຊານີ້ ມີ 3 ໜ່ວຍກິດ ໃນນັ້ນ 2 ຊົ່ວໂມງບັນຍາດ 1 ອາທິດ ໃນ 16 ອາທິດ ເທົ່າກັບ 2 ໜ່ວຍກິດ, 2 ຊົ່ວໂມງພາກປະຕິບັດ 1 ອາທິດ ໃນ 16 ອາທິດ ເທົ່າກັບ 1 ໜ່ວຍກິດ, ໃນ 16 ອາທິດ ລວມມີ 64 ຊົ່ວໂມງ.
ຈຸດປະສົງ	ເມື່ອຮຽນວິຊານີ້ ແລ້ວນັກສຶກສາຈະສາມາດ: • ຮູ້ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນໂລກ • ຂຽນໃນຕົວອັກສອນຕ່າງໆ • ອະທິບາຍໄດ້ກ່ຽວກັບປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງພາສາລາວ
ເນື້ອໃນຫຍໍ້	ວິຊານີ້, ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນໂລກ ແລະ ບໍລິມະດາອັກສອນສາດ ພົມເຊຍຜູ້ໃຫ້ກຳເນີດອັກສອນສາດໃນປັດຈຸບັນ, ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ ອັກສອນສັນສະກຣິດ, ອັກສອນປາລີ, ອັກສອນມອນ, ອັກສອນພະມ້າ, ອັກສອນຂອມ, ອັກສອນລື້, ອັກສອນທຳ, ອັກສອນໄທດຳ, ອັກສອນໄທສະຫຍາມ, ພາສາ ແລະ ອັກສອນໃນລາວ.
ການດຳເນີນການສອນ	ໃຊ້ເວລາຮຽນທັງໝົດ 16 ອາທິດ ໂດຍໃຊ້ວິທີສຶດສອນ ແບບປະສົມປະສານ ສົມທົບຫຼາຍວິທີ ແລະ ຕິດພັນກັບການເຮັດກິດຈະກຳເຊັ່ນ: ວິທີສຶດສອນແບບບັນຍາຍ, ແບບອະທິບາຍແບບ ຮຽນຮ່ວມເປັນກຸ່ມເຊັ່ນວ່າ: ການຂຽນລາຍງານ, ຂຶ້ນຫ້ອງສະໝຸດ ແລະ ອື່ນໆ.

ອາທິດ 1	ພາກທີ I ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນໂລກ ບົດທີ 1 ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆ 1. ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນ
ອາທິດ 2	ບົດທີ 1 (ຕໍ່) ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆ 1.1 ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆ
ອາທິດ 3	ບົດທີ 1 (ຕໍ່) ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆ 1.2 ແຫຼ່ງການເກີດອັກສອນສາດປະຈຸບັນ
ອາທິດ 4	ບົດທີ 1 (ຕໍ່) ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆ 1.3 ແຫຼ່ງການເກີດອັກສອນສາດປະຈຸບັນ
ອາທິດ 5	ບົດທີ 2 ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ 1. ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ
ອາທິດ 6	ບົດທີ 2 (ຕໍ່) ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນອິນເດຍ

	2.ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນສັນສະກຣິດ 3. ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນປາລີ
ອາທິດ 7	ບົດທີ 3 ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນໃນລາວ 3.1 ເປີດຫົວເລື່ອງ ບົດທີ 4 ຕົວອັກສອນມອນ, ພະມ້າ ແລະ ຂອມ 1. ຕົວອັກສອນມອນ 1.1 ຊົນຊາດ ແລະ ຮ່ອງຮຍວັດທະນະທຳ ສະໄໝບູຮານໃນສຸວັນນະພູມ
ອາທິດ 8	ບົດທີ 4 (ຕໍ່) ຕົວອັກສອນມອນ, ພະມ້າ ແລະ ຂອມ 1.2 ຕົວອັກສອນມອນ 2. ຕົວອກສອນພະມ້າ
ອາທິດ 9	ບົດທີ 4 (ຕໍ່) ຕົວອັກສອນມອນ, ພະມ້າ ແລະ ຂອມ 3. ອັກສອນຂອມ 3.1 ຊົນຊາດຂອມ ແລະ ຮ່ອງຮອຍວັດທະນະທຳອັນຮຸ່ງເຮືອງ 3.2 ປະຫວັດຕົວອັກສອນຂອມ
ອາທິດ 10	ບົດທີ 4 (ຕໍ່) ຕົວອັກສອນມອນ, ພະມ້າ ແລະ ຂອມ

	3.1.1ຕົວອັກສອນຂອມສະໄໝຕໍ່ມາ
ອາທິດ 11	ບົດທີ 5 ຕົວອັກສອນລື້, ຕົວທຳ ແລະ ຕົວໄທດຳ 1. ຕົວອັກສອນລື້
ອາທິດ 12	ບົດທີ 5 (ຕໍ່) ຕົວອັກສອນລື້ ຕົວທຳ ແລະ ຕົວໄທດຳ 2. ຕົວອັກສອນທຳ
ອາທິດ 13	ບົດທີ 5 (ຕໍ່) ຕົວອັກສອນລຽດ ຕົວທຳ ແລະ ຕົວໄທດຳ 3. ຕົວອັກສອນໄທດຳ
ອາທິດ14	ບົດທີ 6 ຕົວອັກສອນໄທສະຫຍາມ 1. ຕົວອັກສອນໄທສະຫຍາມ 2. ຄວາມເປັນມາໂດຍຫຍໍ້ຂອງໄທສະຫຍາມ 3. ປະຫວັດຕົວອັກສອນໄທສະຫຍາມ 4. ການປ່ຽນຮູບຂອງອັກສອນຊຸນລາມຄຳແຫງ
ອາທິດ15	ບົດທີ 7 ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນ 1. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງພາສາລາວ 1.1 ຕະກູນຂອງພາສາລາວ

ອາທິດ 16	ບົດທີ 7 (ຕໍ່) ພາສາ ແລະ ຕົວອັກສອນລາວ 1.2 ການດຳເນີນ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາສາລາວ
ການປະເມີນ	• ຂຶ້ນຫ້ອງຮຽນ 10% • ກິດຈະກຳບຸກຄົນ 20% • ກິດຈະກຳກຸ່ມ 10% • ກວດກາກາງພາກ 20% • ສອບເສັງທ້າຍພາກຮຽນ 40%
ເອກະສານອ້າງອີງ	- ປະຫວັດຕົວອັກສອນ ແລະ ອັກສອນທຳ ລະບົບ 11+3 ໜ້າ 36-37 - ວິທະພາໄລ (ອີງຕໍ່) . ອິດທິພົນຂອງພາສາບາລີ-ສັນສະກິຣດ ຕໍ່ພາສາລາວ ອາຈານຈັນ ຫອມ ເທບດຳວົງ. ວັນທີ 6 ຕຸລາ 2010(ພສ 2553) - ປຶ້ມແບບຮຽນ ພາສາລາວ ມັດທະຍົມ ປີທີ4, ພິມຄັ້ງທີ 1, ໂຮງພິມສຶກສາ ປີ 1998; - ປຶ້ມພາສາບາລີ-ສັນສະກິຣດ. ບຸນເລີດ ແສງສຸລິ
ຜູ້ຂຽນ	ອາຈານ ໂພໄຊ ເພັດຄຳພູ 020 9629 9979 ອາຈານ ພອນສະຫວັນ ກຳກ້ຽງຍົມ 020 2222 6226 ອາຈານ ພິມມາ ສິສິມມິ 020 9958 6896 ອາຈານ ປະຢັດ ລັດຕະນາ 020 9811 0505 ອາຈາ ມະນີວັນ ອິນທິລາດ 020 5544 5828